

RESSO

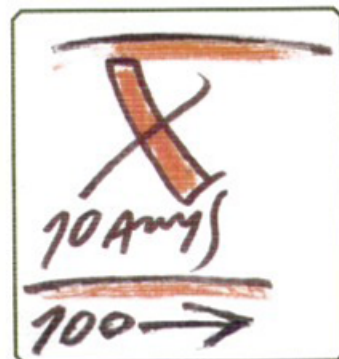
DE CAMPOS

REVISTA MENSUAL

PREÇO
1000

Any 11, Núm. 100 • Abril 98 • 475 Ptes. (I.V.A. inclòs)

**L'AGÈNCIA DE VIATGES
MÉS APROP DE CAVOSTRA**

Carrer Major, 4 - Tel. 971.16.00.66
07630 CAMPOS - Illes Balears

Clínica Dental
Dr. Óscar Villa Villa

Metge titular Ajuntament de Palma
Especialista Odonto-estomatologia

- *Ortodòncia infantil i adults.*
- *Pròtesi fixa de ceràmica.*
- *Pròtesi removable.*
- *Endodòncia.*
- *Implants dentals.*
- *Odontologia en general.*
- *Rajos X - Ortopantomografia.*

Noves Instal·lacions
C/. Major, 15 - CAMPOS

Cita prèvia petició d'hora
Tel. 971 71 15 28

Sumari

El número cent, un punt de partida

Editorial	3
Col·laboracions	
Especial n° 100	4 - 35
Diuen que...	36
Vos recomanem	37
Cartes dels lectors	38
Nous passos de Setmana...	41
Pregó de Setmana Santa	41
Exposició d'obres d'art...	42
...signatures autopista...	43
Col·legi Fra Joan Ballester...	44
L'A.P.A. del Col·legi...	45
Club d'Esplai Campos	47
Grup d'atenció als malalts	48
Glosat	50
Coses de Mestre "Lluent"	51
Fent una volta per la vila	52
Notes d'Església	56
Una dècada marcada....	58
Entrevista a...	64
Notes Breus	68
Un el·laborat pregó...	71
Antoni Prohens participa...	72
Presentació del llibre....	74
Conversa amb....	78
A na Margalida Miró....	82
Bàsquet	84
Futbol	86
Campions!	88
Sa Pesquera	89
La Padrera	90
Kàrate	92
Temps mort	93
Curs de Wing - Tsun	94

*D'un temps que ja és un poc nostre,
d'un país que ja anem fent.*

D'un temps, d'un país. (Raimon)

Raimon manllevam aquestes dues frases en les quals en part es reflexa la nostra trajectòria; un temps, el d'ara, al que pertanyem per mèrits propis i un país i un poble que hem ajudat a construir. Ressonà ha arribat al número 100, la qual cosa suposa un èxit i una gran satisfacció per a tots aquells que cada mes feim possible que surti al carrer. Durant aquest temps ha anat acostant la realitat campanera amb la normalitat de fer-ho en la nostra llengua. El repte de fer una revista que es proposaven aquells joves l'any 1988 i que el mes de juliol sortia al carrer no era fàcil. Treure al carrer una publicació local, de periodicitat mensual, feta per gent no professional i a més a més en català, era sense cap dubte una iniciativa difícil. Quasi deu anys després podem dir que s'ha aconseguit i que el resultat és bo. Com dèiem a l'editorial del número 50, sabem perfectament que el que hem fet no ha agradat al cent per cent dels campaners i que segurament hem comès més d'un error. Però ara, també hem d'afegir que en aquesta tasca sempre hem intentat seguir una coherència informativa on té una part molt important el pluralisme. A Ressonà ha tengut i té cabuda tot tipus d'informació i opinió que segueixi les pautes bàsiques que marca la democràcia. Exemples en són les *Cartes dels lectors* on cadascú pot expressar el que vulgui, les opinions de diversa temàtica (local, educació, religió, política, esports...), les *col·laboracions*, etc... D'una altra banda, també s'han de remarcar les seccions habituals, com per exemple: els *Diuen que*, *Vos recomanem*, *Campos d'un temps*, *Gent de la Vila*, *El Mirador*, *Ull crític*, *Pel seu nom els coneixereu*, *Fent una volta per la Vila* i tantes altres que ja són bocins de la nostra història.

Ressonà, per tant, ha estat testimoni de la quotidianitat d'aquests deu anys darrers de la vila campanera des del lloc social que li correspon com a mitjà de comunicació i hi ha pres part opinant quan ha considerat oportú i correcte fer-ho. En aquest temps ha assolit una maduresa que li ha proporcionat una credibilitat que la fan ser un punt de referència per a tots aquells que vulguin conèixer Campos. A la vegada aquesta maduresa ha fet que es consolidàs aquell projecte inicial convertint-lo en una realitat que es referma amb aquest número que ara veu la llum. Per aconseguir això ha anat superant les dificultats que cada moment duu, amb la voluntat de voler sortir cada mes al carrer amb un producte digne i valuós. Un mal moment va ser la pèrdua d'En Damià Huguet del qual ens queda el seu mestratge.

Amb el número 100 volem començar a acostar-nos al segle XXI evolucionant però sense perdre tradició i fer que la nostra feina sigui profitosa per a la modernització del nostre poble.

Per acabar aquest editorial, només ens resta agrair, obertament i com pertoca, la col·laboració rebuda, sigui del tipus que sigui, de tots aquells que han fet possible aquesta publicació. Sincerament, gràcies per tot i enhorabona a tots.

El Ressò del batec d'un poble

A la nostra cultura hi ha expressions populars que són el millor compendi de la filosofia de la vida i de la saviesa de la nostra gent. Sovint, aquestes dites es treuen de la contemplació de la

natura i del contacte amb el medi natural.

I per això, representam l'eternitat i la fermesa de la vida amb la imatge de les oliveres mil·lenàries. I la grandesa d'una obra se simbolitza amb expressions que parlen de roures i d'alzines centenàries. I ser centenari no té més misteri que una bona salut i un arrelament perfecte en la seva societat natural, igual com les alzines i els roures no podrien viure sense unes arrels perfectament endinsades a la terra dels boscs.

En el cas d'una publicació, el secret de llarga vida és mantenir un contacte directe amb els seus lectors, amb el públic al qual va dirigida, escoltar el batec de la societat, seguir dia a dia les seves inquietuds i sentir, com a propis els seus problemes. I, en aquest sen-

tit, Ressò ha vibrat cada dia amb el seu poble.

Ressò, Revista de Campos ja ha entrat en aquest grup escollit d'iniciatives que demostra fermesa, consolidació i una visió oberta de futur. Amb pocs anys de vida arriba ja als cent exemplars. Quan surt una revista es desitja, al manco, cent números de vida. En el cas de Ressò, ara que els desitjos ja s'han complert i que ja ha superat aquesta prova, faig vots perquè arribi, de moment, als mil. I això ja és tant com entrar dins el món de l'eternitat, el món de les oliveres mil·lenàries. Això és, en resum, entrar dins la immortalitat.

Endavant, idò! i enhorabona.

Joan Huguet Rotger
President del Parlament
de les Illes Balears

Ressò: una realitat

facció que l'exercici de la llibertat d'expressió i de la llibertat de premsa és una pràctica arrelada a la nostra Comunitat Autònoma. Arribar al número cent també suposa un detall de qualitat en la forma i en el contingut de la publicació que desperta l'interès de la població a la qual va adreçada.

Les publicacions de la premsa forana són un vehicle d'apropament dels ciutadans als problemes i a les realitats del seu municipi per, així, fer que l'índex de participació ciutadana sigui major. A més, donen a conèixer les diferents realitats, inquietuds i moviments culturals de la vila de Campos.

La revista *Ressò* ha estat un vehicle molt important per a la normalització lingüística a la nostra Comunitat Autònoma.

És per això que vull agrair, a l'equip de redacció i a la gent que fa possible que *Ressò* sigui una realitat, el treball que han fet durant aquests primers cent números i encoratjar-los a treballar no solament per veure'n el número 200, sinó que volem que arribi al número mil.

Manuel Ferrer Massanet
Conseller d'Educació,
Cultura i Esports

Que una publicació arribi al número cent és motiu d'alegria per poder comprovar amb tota satis-

Bar Mercantil

Nova direcció

Lourdes Calafat

Tapes variades i entrepans

Plaça Creu, 23 • Tel. 971.65.07.27
07630 CAMPOS

中國城酒家

RESTAURANT

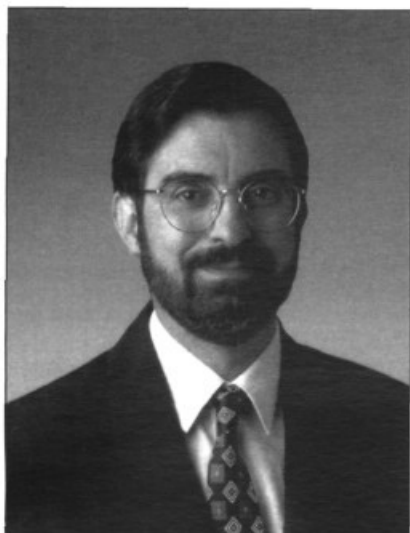
Muralla China

MENJAR PER ENDUR-SE'N

Nunyo Sanç, 27 - Tel. 971.16 00 76
07630 CAMPOS

Ressò o el fenomen de la premsa forana

Moltes vegades s'ha parlat que la societat mallorquina era una societat desvertebrada, poc cohesionada, amb escassa consciència de pertinença a una col·lectivitat, a un poble. I segurament ha estat així durant molts anys, anys d'opressió política, de provincianisme, de renúncia a la pròpia identitat. Vet aquí, però, que a partir dels anys setanta comencen a néixer revistes locals, de tirada més o manco periòdica. Com una espècie de bolets, la majoria de poblacions mallorquines veuen comparèixer la revista local, escrita per un grupet entusiasta. Els formats són diferents, com també ho són els continguts, però totes elles tenen un

objectiu comú: la defensa de la llengua catalana, la contribució a la normalització lingüística en un context advers, fins i tot hostil, en alguns casos. Segurament mai valorarem justament l'immens esforç de tants patriotes que han impulsat aquestes revistes, com tampoc podrem mesurar la seva aportació al redreçament nacional de Mallorca. Què seria de la nostra llengua si no haguessin existit les revistes locals en català? En aquest sentit jo les comparo a les Rondalles Mallorquines de Mossèn Alcover. Durant molts anys l'únic contacte que generacions de mallorquins mantingueren amb la llengua escrita fou per mitjà de les rondalles. Igualment, aquests darrers anys, els únics textos en català que han llegit la gran majoria de mallorquins, han estat les revistes de la Premsa Forana. Aquests dos elements, als quals, tal vegada, hi podríem afegir el paper que va jugar una part important de l'Església mallorquina, han estat cabdals en el manteniment del català a Mallorca en uns anys de prohibicions, d'imposicions, que encara només ha desaparegut formalment, però que subsisteixen en massa comportaments diaris.

Una de les darreres revistes que s'han incorporat ha estat Ressò, que ara compleix en número 100. Els qui coneixem el context

social i polític de Campos valoram doblement el mèrit de l'equip de redacció. Ressò, en pocs anys, no sols ha aconseguit sobreviure i consolidar-se, sinó que ha assolit un nivell de qualitat destacable, tant pel que fa a la presentació del producte, com en el contingut. Tengué, a més la gran sort de comptar amb la col·laboració constant de la ploma de Damià Huguet, el qual ens regalà la seva aportació a Ressò en el deliciós aplec titulat "Les fites netes", un recorregut per la història recent de Campos, els costums, la manera de ser d'un poble del "sud" de Mallorca, que ens ajuda a entendre determinats comportaments de la Mallorca profunda.

Per tot això, gràcies a Ressò, i coratge a tots els qui la feis possible. Perquè, naturalment, estau contribuint a la normalització de la nostra llengua, a la recuperació de la nostra cultura, a obrir els ulls a molta gent de Campos després de segles de foscor. Però gràcies, sobretot, perquè aquest número cent, per a molts, té una significació especial, la constatació que Mallorca està canviant i els mallorquins ens retrobam a nosaltres mateixos. Per molts d'anys!

Pere Sampol i Mas
Vice-president del
Consell Insular de Mallorca

Per a qualsevol informació a Ressò, trucau al: 971.16.01.00 (Antònia) • 971.65.24.59 (Esteve)

es punt

Hem rebut
la Moda de Primavera

Creu, 2 • Tel.
65.03.46
CAMPOS
Joan Segura, 5
MANACOR

Ca'n Pallisseta

Flors

Floricultura
Flors i plantes
Composicions florals

Carrer de Plaça, 28
Tel. 65 03 17
07630 CAMPOS
(Mallorca)

Felicitació a Ressò

La més cordial felicitació a la "Revista Ressò" per haver assolit aquesta fita n° 100, que demostra l'extraordinària dedicació d'un equip que treballa dins un àmbit de comunicació tan important i engrescador com és la premsa forana. Gràcies a ella els pobles es poden informar puntualment de totes i cadascuna de llurs realitzacions municipals. He de destacar l'atenció dedicada a temes tan importants per al nostre municipi com són: la xarxa d'aigües, el Pavelló, l'Institut de Secundària, etc.

Esper i desig que, cada vegada més, aquesta publicació sigui l'autèntic ressò de tots els qui formam aquesta col·lectivitat que es

diu Campos, un poble ple de desitjos i de perspectives. Que així contribueixi a ajudar a veure'n un futur més clar.

Per això, és precís que primi davant tot, un esperit sincer i desinteressat, adaptat als nous reptes que ens esperen i que no són pocs. Ens trobam a la porta del 2000 i hem d'esser, per tant, conscients d'aquest peculiaríssim context on ens haurem de moure. S'hauran d'abandonar certes postures localistes de banda estreta per poder assolir el protagonisme que ens correspon com a eix geogràfic del sud de Mallorca.

És important, per això, incrementar el grau de solidaritat i con-

nexió per tal d'arribar al punt òptim de projecció exterior, però sempre en positiu; que tot allò que ens uneix i ens reforça superi i anul·li les diferències que ens afebleixen. Solament així trobarem les solucions per navegar airoament dins aquesta mar tumultuosa i en constant evolució. Imaginació i competitivitat, sentit comú i escrupulositat. A les nostres mans està i per això i des de la institució que presideix vull fer-ho avinent, perquè els qui tenim la responsabilitat de comunicar-nos amb el poble, sapiguem fer-ne un ús digne i profitós, com ell es mereix.

Andreu Prohens Vicens
Batle de Campos

Satisfacció per l'aparició del número 100 de Ressò

Pens que la tasca que fan les publicacions periòdiques a la part forana no ha estat suficientment valorada. No només en l'aspecte de normalització lingüística de la premsa (una feina irrenunciable que no destacarem mai prou), sinó també pel fet que fa a la relació directa i immediata amb els lectors. Fer arribar informació sobre fets que els afecten de manera molt més pròxima, reflectir la petita, o gran, història quotidiana dels habitants d'un poble, d'una comarca, és una feina meritòria a la qual fins i tot els historiadors (aquells que normalment parlen de noms il·lustres i de dates significades, els qui escriuen la

Història amb majúscules) comencen a donar importància com a eina imprescindible per aconseguir una visió més ajustada a la realitat d'un període determinat.

Suposa una satisfacció, doncs, afegir-me a les celebracions que preparau per commemorar l'aparició del número 100 de la revista Ressò. Una revista que, com era d'esperar, no ha deixat mai de banda els aspectes culturals, com ho demostra, per exemple, el número especial dedicat a Damià Huguet, un dels poetes més innovadors i necessaris en llengua catalana que ha donat Mallorca en les darreres dècades. I no únicament això: que

Damià Huguet també hi col·laboràs durant molt de temps a la revista és una demostració més de la vostra sensibilitat cap a la cultura, així com la constatació d'una bella relació entre el poeta, la revista i el poble de Campos, la qual ha deixat les fites netes.

Per tant, vull felicitar l'Equip Coordinador i els col·laboradors pels prop de 10 anys de la revista encoratjar-los perquè continuïn amb un esforç que, ben segur, ens fa una mica millors a tots.

Jaume Gil
Director General
de Política Lingüística

6

Taller i Servei de Pneumàtics

M. BORDOY

SERVEI OFICIAL MICHELIN

Venda i Reparació de Pneumàtics

Equilibrat Electrònic

Servei de Reparació vulcanitzats

Carrer Victòria, 57 (Cantonada Carrer Felanitx)

Tel. 971.65.21.93 • CAMPOS

Restaurant La Travessia

ESPECIALITAT EN CUINA MALLORQUINA

Local per a Bufets de Noces,
Comunions, Batejos, etc...

Ctra. Campos Llucmajor, Km. 1 · Tel. 971.65.23.37
07630 CAMPOS

Ressò ha arribat al número 100

Des dels seus inicis, he seguit amb interès la trajectòria de la revista **Ressò** de Campos. La meua bona amistat amb el malaguanyat Damià Huguet féu que m'interessàs vivament per aquesta publicació de la premsa forana que anava oferint, passa rere passa, puntual informació sobre la vida social d'un poble del sud-est de Mallorca. I és ben oportú recordar,

aquí, la pregonia implicació del poeta i escriptor Huguet en la vida de **Ressò**. Fou, de fet, el reflex del gran interès que sempre demostrà el poeta de Campos envers el seu poble. En tenim un bon testimoni amb el llibre pòstum **Les fites netes**, un recull extraordinari d'articles publicats majoritàriament a la revista **Ressò**.

La vostra revista ha tingut, sens dubte, una importància fonamental. Arrenglerada dins el col·lectiu de la premsa forana de Mallorca, ha aconseguit els objectius d'aquestes publicacions locals. D'una banda, ha estimulat la lectura en llengua catalana, com a contribució important, en el seu àmbit sectorial, al nostre procés de recuperació i de normalització lingüística. A més a més, ha acostat la

realitat de l'entorn comarcal als habitants de Campos. Això haurà contribuït, de manera poderosa, a la conscienciació d'una gent envers la problemàtica de la pròpia terra.

No em resta ja sinó felicitar-vos per haver assolit la important fita d'arribar al número 100 de la vostra publicació. Que sigui per molts d'anys. I el meu desig és que no defalliu ni un moment en el vostre entusiasme, al menys fins haver publicat 100 números més. Envant, amb les atxes!

Damià Pons i Pons
*Conseller President
de la Comissió de Cultura
i Patrimoni Històric
del C.I.M.*

Calls de terra i vida

Ja fa temps que tenia ganes d'escriure qualche cosa per a **Ressò** però unes vegades per versa i unes altres per no tenir un tema prou bo de què parlar, cap vegada ho havia arribat a fer. Ara però, que he aconseguit superar aquestes dues barreres, ho vull aprofitar i posar una mica més al vostre abast en Blai Bonet i en Damià Huguet, dues persones, dues actituds, dos compromisos davant la vida, que a mi particularment m'han marcat molt i que vull intentar compartir amb tots vosaltres.

En Blai Bonet, per a mi ha estat l'escriptor i l'intel·lectual més genial que ha donat Mallorca en la darre-ra meitat de segle. Santanyiner de fràgil salut i vitalitat tremenda, convertí en literatura de bon de veres terra i homes, pensaments i paraules. La foravila de solcs i garrigues, de pagesos i paret seca la va fer

paraula escrita i amb els seus versos els llibres s'obriren a la saladina dels pescadors de Cala Figuera i a la suor dels llauts i les xerxes. Amb en Blai Bonet la vida fou paraula escrita.

En Blai que durant els anys 50 i 60 va viure Barcelona amb en J.V.Foix, amb en Tàpies, amb en Carles Riba. En Blai, que va compartir molts moments amb en Cela, amb en Miró, amb en Henry Miller, amb na Marguerite Duras. En Blai, que va convulsionar la literatura i la cultura de Barcelona, va ser el creador d'una obra tremendament important i cabdal per a la nostra literatura, una obra de la qual tots nosaltres en som part.

A en Blai, com bé deia ell, no l'apassionava escriure, l'apassionava viure. Eternament malaltís, va aprofitar cada moment de la seva vida no fos cosa que la fràgil salut no li'n deixàs viure una altra. Vitalisme, passió i entusiasme va ser, i és, en Blai Bonet i Rigo, l'al·lot de ca's Garriguer, l'home de poble que va fer de la seva vida la millor obra i de les seves pàgines santanyineres lletres obertes al món.

Mon pare, en Damià Huguet, en Damià Canova, va ser per damunt de totes les altres coses un

bon home. Un home que féu de la seva vida campanera una manera d'obrir-se al món, i de la literatura, una forma de compartir emocions, creences i sensacions. Inquiet i polifacètic, honest i compromès, intel·ligent i apassionat. Habitava un Campos mediterrani, un Campos amb un baté de sol a l'estiu i amb una humitat fosca a l'hivern, un Campos on la gent i la terra són de call vermell. Un poble mallorquí, illenc, universal, un poble que és a dues passes de París.

De les seves arrels, de les nostres, en va fer poesia i prosa, pintura i escultura, fotografia i periodisme. Va crear la seva obra des d'un sentiment profundament campaner, tan campaner i tan apassionat que només llegint-lo pot sentir-se campaner sense haver estat mai a Campos. Fer art de les essències quotidianes està a l'abast de pocs.

Mon pare va estimar per sobre de tot la vida i la seva seva terra, una terra aspra, una terra dura, una terra que el va fer patir, però que el va fer. En Damià Huguet va fer de Campos literatura, i de la literatura vida posada en tinta damunt un paper. Un bagatge que ni puc, ni vull perdre.

Gabriel Huguet

Els noms del quetsémpèr: entre litúrgia i erotisme

D'al.lot, sempre m'havia cridat l'atenció el nom *quetsémpèr* aplicat al peix *Synodus saurus*. M'intrigava la seva estructura formal i el seu origen. Després he sabut que, només a les Balears, ofereix una gran profusió de sinònims (*boixacriades*, *saltamurades*, *moll d'ombra*, etc.), de tal manera que s'ha generat l'expressió *tenir més noms que un quetsémpèr*. Intentaré aquí esbrinar el seu origen, així com el d'alguns dels seus sinònims, i veurem com el poble, en aquestes denominacions, ha combinat la litúrgia amb l'erotisme.

El *quetsémpèr* té el cos arrodonit i allargat, amb rugositats a la part dorsal del cap, morro curt i boca grossa. És de color gris amarrodat, més clar al ventre i amb franges laterals més fosques. Té una línia lateral groga que, a davall, presenta una sèrie de taques ovalades blau cel que reapareix a les aletes. La dimensió habitual és de 10-12 cms. Viu solitari en fons rocós i és freqüent al Mediterrani, especialment abundant a les costes baleariques. El seu valor comercial és nul.

Fora de l'àmbit mariner, *quetsémpèr* es diu d'un individu "capbuit, eixebrat, trel·lerel", "astut, molest".

Com a ictiònim es documenta des del segle passat, escrit i deformat de maneres diverses (*capsempa*, *capsampé*, *capsempà*). Quina és la seva etimologia? Els diccionaris històrics no en proposen cap o fins i tot ignoren el mot. És evident que els qui varen donar forma gràfica a un nom tan estrany van ser traïts per les fortes assimi-

lacions consonàntiques del mallorquí on un mot com *capsec* sona *catsec, que recupera la *p* en una pronunciació lenta, emfàtica, amb pausa després de *cap*. Com veurem, aquest mot no té res a veure en el seu origen.

És ben sabut que durant segles el llatí ha estat la llengua litúrgica de l'Església romana. La missa, l'administració de sagraments, etc., es realitzava en aquesta llengua. Les oracions del poble (*Déu vos salve, Maria, ...; Santa Maria, Mare de Déu, ...*), en canvi, es resaven en català, tret de la doxologia *Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto. Sicut erat in principio et nunc et semper et in saecula saeculorum. Amen. El Gloria Patri* és una fórmula litúrgica d'origen bíblic que ja apareix al segle IV i que al segle VI ja es troba estesa arreu. La meua tesi és que el segment *et nunc et semper* és l'origen del *quetsémpèr*. Es tractava d'una oració dita en una llengua que el poble només coneixia en el context de l'església o formant part d'actes piadosos, però que no entenia o entenia a mitges i que, de tota manera, causava una certa estranyesa, una singularitat, que obria el camí a la facècia.

La popularitat de la doxologia és evident, amb deformacions freqüents del segment que ens afecta: "*Gloria patri, filiu, t'esperitu santu, /secuteri, encansipi, encansempi*". El poble jugava amb aquesta part de l'oració o amb algun dels seus elements. No serà, per tant, difícil acceptar que *et nunc et semper* sigui la base de *quetsémpèr*, de pronunciació variable, descompost, a partir de *et n/un/c-et-semper* (pronunciat *ennunketsémpèr) en un *quetsémpèr*, d'on s'ha després *quetsémpèr*, que ha pres el sentit pejoratiu de "persona eixebrada, trel·lerel, astut, de poc seny" i posteriorment aplicat al peix pel seu escàs valor econòmic. Quina és, però, la motivació del canvi semàntic?

És evident que la transferència semàntica que sofreixen els mots i expressions llatins en esdevenir populars és a vegades transparent, però d'altres resulta opaca. Per al primer cas, és clara la relació de *sursumcorda* "persona elevada, de

la major categoria" amb el *sursum corda* "amunt els cors" del prefaci de la missa, quan tots els fidels s'aixequen. Però sovint no es veu fàcilment una relació entre el mot o expressió llatins popularitzats i la forma originària. No es veu, per exemple, com l'occità *da-nobis-hodie* sigui sinònim de "gata maula, gata moixa" o com el llatí *Tu autem* s'hagi revestit de múltiples accepcions ("persona o cosa considerada la més important en un afer", "maneig", "embalum, trasto", "fastuositat", "esguerro gran", "embolic", "sursumcorda"). És un fenomen semàntic que es troba en molts llatínismes que, situats fora de la seva llengua i del seu context, "adquireixen -com diu Bastardas- en la llengua popular significats molt allunyats de l'originari i, sovint, pintorescos, perquè hi ha en l'adopció dels termes llatins una intenció paròdica més o menys manifesta, i també, perquè, tret de la seva llengua i del seu context habitual i trasplantat a un terreny estrany, el mot llatí perd la seva consistència semàntica. Llavors sembla inútil de cercar lògica i raó en aquelles coses que es mouen sense lògica i raó". És a la llum d'aquest fet com cal explicar el nostre *quetsémpèr* amb el valor semàntic de "trel·lerel, astut, molest", nascut a l'escalf de l'humor, de la ironia, i que els mariners mallorquins varen aplicar al *Synodus saurus*, també a l'escalf de la ironia i en relació amb l'escassa qualitat d'aquesta espècie marina.

El mallorquí coneix altres noms originats en la motivació religiosa: *peix de Sant Francesc* i *hermano*. Quant al primer, creia que estava en relació amb el fet de ser un peix poc o gens apreciat, que acolliria només la caritat de Sant Francesc, amic de tots els animals. Però l'ictiòleg i amic Miquel Duran em va fer veure que es tracta més aviat d'una metàfora cromàtica en relació al color gris de l'hàbit dels franciscans (*color de Sant Francesc, color de sempenta de frare*); una mala lectura de la forma abreviada de *Francesc, Franch* va donar lloc a un mot fantasma, *peix de Sant Franch*. L'altre nom, *hermano*, castellanisme d'un cert ús a Mallorca (vegeu la parèmia *Ningú li diu "com*

va *hermano*'] per a designar el "frare llec", deu basar la seva transferència semàntica a l'equiparació del religiós de rang inferior, dedicat a feines domèstiques, amb un peix de baixa qualitat, sempre en el marc de la ironia.

No manca tampoc la motivació eròtica. La forma oblonga del quetsémper és la base d'una metàfora fàl·lica força productiva. El mallorquí *boixacriades* i el menorquí antic *salta-en-conyo* (1751) en són dues mostres. Altres designacions menorquines i eivissenques actuals, com *saltamurades*, *saltabardisses* i *saltabarques*, pensava que es devien a la nul·la apreciació gastronòmica del peix que convidaria els pescadors a tirar-lo de la barca (*saltabarques*) o a les peixeteres a llençar-lo per les bardisses (*saltabardisses*) o murada avall (*saltamurades*); Miquel Duran, en canvi, opina —i segurament té raó— que el component *saltar* d'aquests mots hi és emprat amb el sentit maliciós de "fer el salt, transgredir les normes dels bons costums", com en el mot *saltamarges*.

Deixant a part els dos àmbits, religiós i pornogràfic, especialment productius, queden encara alguns

altres noms. La metàfora també ha generat el nom *dragó*, per la semblança de la rugositat de la part superior del cap del quetsémper amb la pell del dragó, així com *pendiente* (o *pendente*), per la longitud del peix, comparada amb una arracada.

La ironia, present en mots ja assenyalats, continua en *moll d'ombra*, com si diguéssim "moll descolorit, que no s'ha desenrotllat prou", en *rata forastera*, és a dir, *rata* (*Uranoscopus scaber*) però considerada "de fora" amb sentit pejoratiu, i en *aranya de sa Curia Blanca*, o sia, *aranya* (*Trachinus* sp. pl.) seguit d'un modificador toponímic, alteració fonètica de *s'Alqueria Blanca*, poblet del municipi de Santanyí, que, amb els semes de "petit", "foraviler", "inculte", rebaixa la categoria de l'espècie.

En suma, després d'aquest breu periple dialectològic, cultural i etimològic, hem arribat a les següents conclusions:

1) S'ha fet palesa la frondosa creativitat lèxica entorn del quetsémper a les nostres illes a causa de l'abundància d'aquesta espècie; la forma del peix i el seu nul valor

econòmic han provocat aquestes denominacions que graviten entre dos pols oposats: la metàfora eròtica i el llatí eclesiàstic.

2) El *quetsémper* constitueix la lexicalització —singularíssima, sembla, en el conjunt de la Romània— d'un segment del versicle "*Sicut erat in principio et nunc et semper...*" que, sense una transferència semàntica lògica, com passa en alguns altres llatinismes, ha adquirit un valor pejoratiu aplicat a persones i també al *Synodus saurus*; una mostra més de la influència de l'església en la innovació lèxica en els nostres parlars.

3) L'establiment d'aquesta etimologia de base litúrgica ha permès de proposar una forma normativa, *quetsémper*, fidel al seu origen, acollida al nou *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut, enfront del caos marejador de formes adulterades (*cap sempa*) i fantasmals (*cap sempà*, *cap sampé*) que, en la tradició escrita, s'han arrossegat entre ictiòlegs i lexicògrafs, des de fa més d'un segle.

Joan Veny

9

El Ressò de Balears

Un aniversari, com és ara el vostre, sempre és un moment dolç i un moment especialment emotiu, però també una conjuntura per a l'autocrítica, l'anàlisi i la ponderació freda del camí emprat. En qualsevol cas, val la pena no perdre de vista que la crítica mai no ha de superar l'horitzó marcat, ni anorrear el punt de mira, ni esborrar les petjades que hom ha anat deixant pel camí. Estic ben segur que en el vostre cas teniu la intenció de reflexionar i fer memòria del vostre passat més immediat, però especialment mirar el futur amb més optimisme encara. A partir d'una experiència enriquidora, ara us trobareu en millors condicions encara d'observar l'esdevenir amb realisme, però amb l'esperança de qui se sap més fort i més consolidat. Quan som a punt de complir els primers dos anys del Diari de Balears, amb tot el que això suposa de positiu i de negatiu tant a nivell personal com social, pens estar en unes condicions ideals per valorar la tasca voluntària, abnegada, com promesa i militant de tots els que

mensualment feis la revista RESSÒ. Sense la vostra experiència, sense el camí que vosaltres heu anat fent no hauria estat possible germinar una proposta d'un diari en català. Com vosaltres, molts altres, a tants indrets com pobles i llogarets hi ha a Mallorca, han enllestit una tasca semblant i heu anat creant i adobant una terra erma, però sobretot, heu anat generant una necessitat, com és ara consolidar projectes informatius no només en català, sinó que responguin a un projecte de país, en un sentit ampli i integrador. Publicacions com la vostra ens estan ajudant a tots a observar el país amb ulls diferents i amb la convicció que, entre tots, estam construint una realitat nova. Això que genèricament en deim país ha deixat de ser una entelèquia abstracta per esdevenir una realitat que, lentament, pren forma.

Deu anys de RESSÒ és sinònim de deu anys de lluita per fer país, de defensa d'uns trets culturals i identitaris, des d'una perspectiva informativa de caràcter local. La

vostra revista té uns objectius clars, com són ara servir una comunitat local concreta i projectar Campos des d'una perspectiva alternativa i diferent a qualsevol estandarització cultural, i independent en relació als poders establerts. En aquest sentit, la vostra revista, com la majoria de les publicacions de l'Associació de Premsa Forana, ha esdevingut una eina i una plataforma necessària i imprescindible, sense la qual difícilment ja no ens identificaríem com a poble. A banda, vosaltres, millors que ningú, també coneixeu la precarietat i les dificultats que comporten els nostres projectes. És en aquest sentit que, des de Diari de Balears, volem animar-vos a continuar i ens sentim solidaris amb el que estau fent, patint i oferint de forma altruista i gratuïta. Gràcies, perquè sense la vostra experiència difícilment podríem entendre la nostra. MOLTS D'ANYS.

Pere Fullana

Consell de Direcció
de Diari de Balears

150 Anys d'ensenyança pública a Campos

Interessat a saber alguna cosa sobre Ullastret d'on vingueren uns repobladors a Campos després de la Conquesta, allà en el segle XIII, vaig demanar a la biblioteca un diccionari geogràfic. Era la canícula d'estiu: uns pocs estudiants i alguns amants de la lectura. Ella em dugué un llibre de tapes vermelles i amb relleus, no massa gruixut però espaiós com un mapa. Les fulles estaven gastades com la vella sala per la pàtina del temps. Tot això feia com si aquest manual fos una silenciosa autoritat acadèmica, un vademécum per a xiulats de la geografia. Vaig llegir: "Ullastret", cent cases, lloc de La Bisbal (Girona).

De sobte vaig pensar que aquella joia bibliogràfica, un desconegut diccionari per a la majoria d'estudiants, de l'època dels Amics del País, d'ara fa més de cent cinquanta anys, també tendria referències sobre Campos.

D'aquesta manera vaig recopilar unes dades molt interessants sobre la nostra vila, de les quals les que fan al·lusió a l'ensenyament al nostre poble, ja hi podem veure que Campos tenia una entitat de població suficient -unes 3.000 ànimes- per a la dotació de dues escoles d'Instrucció Primària. Una de nins dirigida per un mestre, que comptava amb un centenar d'alumnes i l'altra de nines amb una mestra que ensenyava a unes seixanta alumnes(1). On devien estar ubicades aquestes escoles?. Sabem que abans de construir-se els edificis actuals de "Ses Escoles", acabades el desembre de 1935, els escolars anaven a Ses Escoles Velles, que fou antic Hospici, del carrer Convent, i que segurament va ser el primer centre públic de formació de moltes generacions de campaners.

Aquesta primera fase de l'ensenyament a Campos a Ses Escoles Velles d'Instrucció Primària, com passà a altres poblacions, fou una etapa de penúries, tant material (l'escola de nins tenia una dotació anual de 3.300 reals i la de nines de 2.000 reals) com de personal, un mestre per més de cent alumnes.

Em contà l'apotecari Rosa, Don Miquel Aguiló, que quan anava a l'escola el mestre que tenia a Campos li ensenyà tots els coneixements

ments que li podia donar i després l'envià a seguir estudis a un mestre de Montuiri. Els alumnes aprenien l'ensenyança primària a base d'uns coneixements pràctics: lectura, escriptura, càlcul i de matèries fonamentals de gramàtica, història, ciències, etc globalitzades o unificades en un sol manual. Eren els famosos graus elemental, mitjà i superior. Encara a una exposició que férem al Col·legi Públic sobre material didàctic antic s'exposaven les cartilles manuscrites Paludie, els llibres de Dalmau-Carles o les grans enciclopèdies de Pòrcel. L'absentisme escolar i la falta d'higiene al pati del "Recreo" (pati de Ses Escoles Velles) era motiu de queixa dels mestres responsables o bons professionals que tengueren a Campos, com ho podem veure a les actes i cartes que dirigien a l'Ajuntament, i que segons també consta no se'ls feia cas: Cal apuntar la petició del Sr. Horrach de la retirada del "pes" per a animals (porcs) que hi havia al pati de la recreació.

La Segona República donà una bona empenta a l'ensenyament públic amb el Pla de Construccions Escolars junt a nous plans d'estudis i l'adequació del professorat als temps moderns amb les noves ensenyances pedagògiques. A Campos els arquitectes escolars projecten i construeixen les escoles rurals El Palmer, Ca n'Estela i els dos edificis de "Ses Escoles", amb una arquitectura funcional i sòlida, equipats amb llargues taules i cadires de fusta: que agrupaven l'alumnat per fer feina amb equip. L'ensenyança primària ara ja és

graduada amb un mestre per a cada grau: elemental, mitjà i superior. L'ensenyança obligatòria era fins als dotze anys, però era permissiva ja que respectava l'època de la collita per a la majoria d'alumnes de la pagesia que haurien d'ajudar la família. No podem deixar de dir, que recentment inaugura des les escoles noves, el curs 1936 esclata la Guerra Civil i els mestres i escolars han de deixar els edificis perquè seran ocupats pels soldats. Després en tornar-hi sols el primer edifici serà escolar. Després dels anys quaranta a mesura que la demografia augmenta s'amplia la dotació de mestres. D'aquesta època recordam l'enciclopèdia Àlvarez i els llibres de lectura franquista. El certificat d'Estudis Primari era una meta a aconseguir per als nins i nines.

Record com si fos ara l'any 1963 que l'ensenyament es va estendre als adults, que abans no havien tengut cap tipus d'escolarització: fou la famosa campanya d'al·fabetització, que comprenia dos nivells, fins a aconseguir el certificat d'estudis primari. Hi havia una aula per a dones i una altra per a homes. Es pot dir que fou el començament de l'escola d'adults.

Del certificat d'estudis primaris es passà al Graduat Escolar amb la nova llei de Villar Palasí, que va estendre l'ensenyament per a tots fins als 14 anys. El mestre especialista, professor d'E.G.B., apareix com a nova figura docent en front al Mestre Nacional. Durant la dècada dels 70 hi ha una forta ampliació de plantilla al Col·legi Públic, per una part per la supressió de les

dues escoles rurals i per l'altra la diversificació d'especialitats en l'anomenada Segona Etapa d'EGB a més de l'ampliació d'aules de pre-escolar. En aquests moments també té lloc la remodelació dels edificis escolars.

A la dècada dels anys 80 el professorat del Col·legi Públic de Campos es va plantejar com impartir l'ensenyament als alumnes segons les directrius acadèmiques de la renovació dels programes de l'EGB, que apuntaven al coneixement del medi i de la nostra llengua. Per aquest motiu, els mestres pensaven que el millor per al nostre alumnat majoritàriament de parla mallorquina era iniciar-los a la lectura i escriptura en català, per després anar incorporant la llengua castellana. Aquí apuntem que el Col·legi Públic de Campos fou el primer de Les Balears que aconseguí l'autorització per fer-ne de la nostra llengua eina d'aprenentatge ja des de preescolar. L'escola de Campos també ha estat capdavantera amb el grapat d'escoles de les anomenades Escoles Mallorquines, parti-

cipant cada any en les trobades per ampliar la xerxa de les que faran ensenyament en català. Més tard el Premi Baldiri Reixach serà un reconeixement de la feina feta en favor del català a l'escola pública, que ara té el nom del filòleg i dialectòleg campaner Joan Veny i Clar. El curs 85-86 recordam el cinquantenari dels emblemàtics edificis amb l'homenatge que ferem als antics mestres i alumnes.

Les darreres reformes que han aparegut aquesta dècada han conduït a l'ampliació de l'escolarització de tots els adolescents fins als setze anys i al tram de preescolar que parteix als 3 anys. A la fi Campos compta amb un ensenyament públic secundari junt al primari que atén l'alumnat de la comarca de Campos i Ses Salines. Aquest curs escolar amb la inauguració dels nous edificis —un mòdul de vuit aules— a més de les aules de l'antic edifici B de "La Graduada" s'ha donat un pas definitiu per a consolidar l'ensenyança secundària a Campos, que feia tants d'anys que venia reivindicant.

L'Institut de Campos durant aquest curs 97-98 compta amb 250 alumnes d'Educació Secundària Obligatoria. Es donen els quatre cursos d'ESO. L'oferta d'assignatures és un ventall obert a l'abast de qualsevol opció que vulgui l'alumne. S'ofereixen tres idiomes: anglès, alemany i francès; cultura clàssica; gestió i administració, etc. Es compta amb aula d'informàtica, gimnàs, tecnologia i música. Hi ha un total de 22 professors que imparteixen les assignatures de la seva especialitat i a més hi ha professorat de suport i integració. Especialment els professors estan interessats per una millora qualitativa de l'ensenyament. El Centre és encara secció de l'IES Llucmajor, però esperam que aviat sigui "independent", però és d'agrair el mecenatge de Llucmajor que ha fet possible la iniciació i organització que suposa la creació d'un nou institut.

Damià Verger
Abril 98

[1] Any de referència estadística: 1846

Ressò: Molt més que una Efemèride

*Un esbart de coloms onejava damunt un llibre obert
on un vel d'aigua diluïa, entre esblanqueïts silencis,
la lletra negra d'un poema escrit a mà...*

Finestra, L'anyada dels porcs, Damià Huguet

Entre les satisfaccions que pot sentir un afeccionat al món de la premsa, de la premsa local en aquest cas, és el de veure fites aconseguides. Arribar als 10 anys de vida i al núm. 100 no és una fita fàcil d'assolir i, sobretot, amb el voluntarisme que genera una activitat com el de la revista Ressò.

Al llarg d'aquests 10 anys, per una persona com jo, Ressò ha tingut diverses semblances que poden haver anat des de la ingenuïtat d'un al·lot a la tendresa d'una mare que veu néixer iniciatives a l'entorn seu. Ressò ha promocionat que al seu entorn, es fomentassin i generassin múltiples activitats que, sense una bona dosi d'estima per allò que és seu no s'hauria forjat.

Un voluntarisme incansable, un línia d'informació d'allò que està més aprop i on no arriben els periòdics d'abast diari, una reivindicació d'aquelles coses que més incideixen sobre els nostres pobles han estat trets que han caracteritzat els continguts informatius i els objectius d'un mitjà que el poble de Campos exigeix. És evident, però, que fer una lloança d'aquesta publicació passa també per fer de pont i enllaç entre publicacions de la nostra premsa forana o local, i també entre les delegacions de l'Obra Cultural Balear, essent

la de Campos un paradigma exemplar. Pretenc exhortar la importància d'aquesta revista campanera, i vull destacar que al llarg de la seva curta però intensa història ha rebut elogis i ha aconseguit premis que no fan més que confirmar la seva incessant dinàmica.

Des de la meua perspectiva, Ressò ha complit un cicle que, anys enrera havia iniciat una altra publicació local, *Campos*. Aquest cicle no s'ha tancat i, esper que el ressò d'aquesta publicació campanera pugui arribar a molts indrets de la nostra estimada Mallorca.

Molts anys als amics i amigues de la vila de Campos.

Miquel Company Florit
President de l'Associació de Premsa
Forana de Mallorca

PUBLICITAT A RESSÒ

Carme Llaneras.

Tel. 971.65.21.32

Fax. 971.65.01.47

Cal que segueixin naixent flors a cada instant

Teniu a les vostres mans el número 100 de la revista RESSÒ i al mateix temps vos puc dir que el mes passat també vàreu tenir en les vostres mans la revista que feia 100, perquè el juliol de 1988 es va començar amb el número 0. Aclarida aquesta petita curiositat o anècdota, si voleu, vos diré que estam totalment d'enhorabona. Campos ho està perquè s'ha aconseguit per primera vegada (no ho he investigat, però no tenc constància del contrari), en tota la seva història que una revista arribi al número 100, sense interrupcions.

Molts dels coordinadors i col.laboradors que varen iniciar aquesta revista, continuen avui al peu del canó, alguns ho han deixat, uns perquè no estaven d'acord amb la línia seguida, d'altres perquè pensaven que això només havia de durar dos dies, encara n'hi ha uns altres que s'han vist absorbits per les seves ocupacions personals i alguns perquè ja no estan entre nosaltres. També n'hi ha hagut de nous que s'hi han afegit. Em sent orgullós de ser un d'aquests nous col.laboradors i d'haver-ho fet en

una cinquantena de números. Ja vaig tenir l'oportunitat de felicitar els responsables de la revista en el número 50.

Aquesta vegada la meua felicitació, a més de fer-la als responsables de la revista, també la vull fer extensiva a l'Obra Cultural de Campos, que va néixer, si fa no fa, pel mateix temps. De la tasca realitzada per l'OCB Campos, n'és una prova evident aquesta revista.

Una vegada dit això voldria analitzar d'una forma superficial si s'han anat complint els objectius que s'havien marcat els iniciadors de RESSÒ. Per això he rellegit l'editorial de la revista número 0, i he pogut comprovar, encara que no m'ha sorprès gaire, com els objectius s'han anat complint amb escreix.

Es deia "que es volia aportar un poc de vida periodística a la nostra comunitat" i s'han aportat deu anys de notícies i tota classe d'articles periodístics. Es posava la revista a la disposició de qualsevol campaner que volgués dir-hi la seva o volgués expressar la seva opinió, i jo no conec que s'hagi vetat cap escrit de cap persona que hi volgués publicar.

Es deia que es partia de la base següent, "que parlant, o escrivint la gent s'entén" i aquest ha estat el nord que ha presidit l'actuació dels dirigents de la revista. Per comprovar-ho basta haver llegit els 101 números publicats.

No es volia caure en cap dels tres errors que continuament veim que passen a la premsa habitual:

- No explicar clarament les notícies.
- No explicar-ho tot.
- Manipular les notícies d'una

forma tendenciosa.

Pens que la intenció i l'honestetat de no voler caure en cap d'aquests tres errors s'ha tengut sempre, encara que hi podrà haver persones amb una altra visió del món, que creuran que sí que n'hi ha haguda, de manipulació o bé que no s'ha explicat tot, però jo no hi estic gens d'acord.

Als col.laboradors se'ls demanava que:

- respectassin uns principis bàsics de democràcia.
- tenguessin esperit crític.
- aportassin voluntat d'evolució.

Es deia que si es complien aquests tres punts bàsics, "RESSÒ pot arribar a tenir un paper important i positiu dins el nostre poble". Podem assegurar que aquest objectiu que es desitjava, ha estat i és un fet dins el poble de Campos, prova evident que s'han tengut en compte aquells tres punts fonamentals que es demanaven a tots els col.laboradors.

També s'afegia per acabar, que RESSÒ no volia competir amb ningú ni amb cap altra revista, sinó que volia esser una veu dins la família periodística d'aquest poble. I així ha estat, no va competir amb una altra revista quan a Campos n'hi havia dues, ni hi competeix avui que sembla que n'ha nascuda una altra, encara que compartida amb tres pobles més del Migjorn.

Perquè heu fet possible poder arribar al desè aniversari i al número centenari, rebeu la meua més sincera enhorabona, i ànims perquè d'aquí a deu anys ho puguem tornar a celebrar. Cal que segueixin naixent flors a cada mes.

Joan Lladonet

AVENIDA

Menú diari

Menjar per dur-se'n
CUINA MALLORQUINA

Avinguda Jaume II, 28
Tel. 971.16.00.77 - CAMPOS

Grupo
VOLKSWAGEN

TALLER

Toni Ripoll

AGENT OFICIAL

Ronda Jaume II, 55 • Tel. 971.65.24.76 • CAMPOS

Un u i dos zeros

Aquest quadrat de deu configura una xifra que ha estat present durant onze anys en la vida del nostre poble. La revista Ressò, sigui quina sigui la seva particular ideologia o el món concret de les seves preferències agafant a qualcú amb el peu canviat, ha complit amb fites prou importants que mereixen, parlant en termes educatius, avaluar, des d'una òptica de lectors aquests 100 números de la nostra revista.

Jugar, des del primer número, decididament i fermament, a la carta destapada de la llengua catalana com a vehicle d'expressió va ser una bona notícia, quan encara - i avui també, encara - la llengua catalana estava carregada de tòpics i necessitava l'espolsassin perquè pogués brillar més. Avui, cent números després, és una bona notícia que la revista estigui al carrer amb el mateix context lingüístic.

Lluitar, del 0 al 100, a la rutina escrita, i sortir al carrer amb articles novedosos, "xispes", entrevistes, opinions,... i exercir-se, mes a mes, a la ineludible funció d'informar, significa guanyar una consolidació i avançar en la conquesta de reflectir la vida quotidiana del nostre poble, convertint-se en part de la

seva història. Aquest reflectiment, però, ha engendrat, a vegades, incomprensions, antagonismes i desconfiances per part de qui no saben o no volen separar l'opinió de la informació.

En qualsevol cas, aquest u i dos zeros, ha estat i és un recorregut d'un grup de col·laboradors que, de no-res, i amb prou feina, feren que Ressò ves la llum i, que fes camí fins ara. A tots ells, als qui hi són i estan, se'ls ha d'atribuir el mèrit que suposa la presència d'un

mitjà de comunicació local, nostre i en la nostra llengua.

Aquest 100 números, són el resultat de la iniciativa, dels esforços, de la imaginació d'una revista que entén la vida des de l'òptica de la llibertat d'expressió. I és, des d'aquesta òptica, sense tenir amics ni enemics, que Ressò es guanyarà la confiança dels seus lectors. Enhorabona i per molts d'anys.

Col·legi Fra Joan Ballester

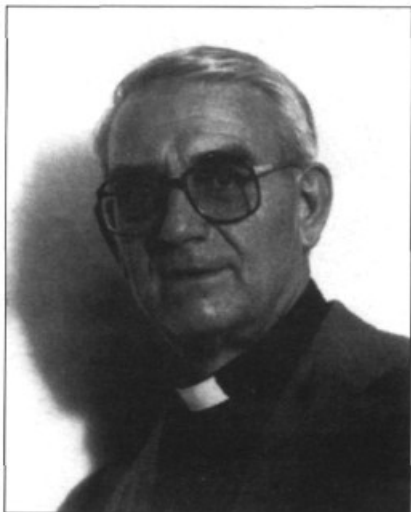

Recreativos Sur Mallorca

Carrer Mesquida, 16 • 07630 CAMPOS

Tel. 971 65 03 56 - Fax: 971 65 25 19

Gràcies, Campos, Gràcies!

La Revista RESSÒ, per al seu número 100, m'ha demanat una col·laboració. No m'hi podia negar. M'ha insinuat que fes un balanç de les obres realitzades durant el meu rectorat. Era quelcom més difícil, puix que no és gens fàcil que un parli de les seves obres sens apassionament. En el meu cas, emperò, en considerar que el que en deim les meves obres són obres de tot el poble, potser l'escala no sigui tan empinada.

Facem un poc d'història: L'any 1989 un campaner, en certa manera cansat i retut, va arribar a Campos per a regir la parròquia. Hom no sap perquè es féu l'excepció, puix que havien passat tres segles des que no n'havia arribat d'altre. I va arribar amb connotacions ben negatives: 60 anys, probablement el rector més vell que mai no havia arribat a la vila; i, a més a més, amb tres bay-pass a les coronàries. No és estrany que molts preveïessin un rector de transició.

Però va passar una cosa, per a mi, extraordinària. Malgrat tot, malgrat esser campaner, vell i malalt, i no massa conegut, em vaig sentir ben rebut des del primer dia. *Gràcies, germans campaners!*

Vaig arribar amb desig de fer veres les paraules de qui explicava: *Campos encara és Campos i ha de continuar essent Campos!* Jo quasi ni sabia que significava aquesta afirmació, puix dins la meua trajectòria sacerdotal havia llaurat camps ben distints, però crec que ben prest vaig captar la profunditat de la idea, que es confirma cada vegada que, davant les obres que

s'han anat realitzant, algun company comenta: *El que feis a Campos sols es pot fer a Campos; de Campos sols n'hi ha un!* Per tot això, per la vostra ajuda, pel costat que m'heu fet, que ho ha possibilitat tot, *gràcies, germans campaners!*

El poble de Campos té sens dubte un patrimoni notable i valuós, més apreciable encara si es considera que el tal patrimoni ha estat suat per un poble petit i pobre. (Quants visitants estrangers m'han demanat si el museu, la parròquia... eren de tota la comarca!) I bona part d'aquest patrimoni és fruit dels esforços dels campaners, moguts per la seva profunda religiositat i units al voltant de la seva parròquia de Sant Julià, que ja ha sobrepassat d'un bon tros els 750 anys.

El patrimoni parroquial, en bona part és multisecular, cosa que el fa històricament valuós, però que, al mateix temps, demana grans esforços per a la seva digna i obligatòria conservació, esforços jo diria quasi tan grans com els que suposà la seva construcció. Aquesta ha estat una de les principals tasques dels darrers anys, donada la urgent necessitat, sens que signifiqui això de cap manera que s'hagués descuidat, però... els anys no perdonen i els segles manco.

Vegeu, doncs, a grans trets, de què heu estat capaços, campaners, en el transcurs de vuit anys. I els qui consideren -i ho dic amb la mà damunt el cor- que no han fet el que els correspon, sàpiguen que encara hi són a temps! I els qui tenen capacitat per a criticar-ho que posin ells la mà damunt el cor i diguin si passen gust de veure que les obres que els campaners han fet durant més de set segles se'n vagin per avall!

1. A la parròquia:

- Restauració de la capella, cambril nou i retorn de l'antiquíssima imatge del Sant Crist de Campos; retorn de la tela de Julià Ballester Santa Brígida i de la pila baptismal, amb una nova tapadora d'aram, que deixa l'espai lliure per a contemplar i venerar la primera imatge del Sant Crist.

- Capella nova per al retaule gòtic de la *Mare de Déu de Gràcia*,

de G.Mòger, retornant-li fins i tot el nom que li havien robat els segles. Col·locació de la taula de Sant Antoni, del mateix artista, i de l'escultura de Jesucrist Rei.

- Muntatge del *Museu parroquial* per a conservar el llegat del passat i que ha mogut a molts d'estrangers a demanar si era comarcal.

- *Restauració total del temple*, incloses les capelles, amb el goig profund de poder viure la seva dedicació.

- Satisfacció del desig, potser més manifestat pel poble, de dotar el temple de salomons, com antigament tenia, podent aprofitar dels vells sols el vidre; i completant l'electrificació del temple, incloses les campanes i un altre intent de restauració del vell orgue.

2. A Sant Blai:

- *Restauració total de l'interior*, inclosa la instal·lació elèctrica.

- Nova capella del Sant Crist de la Salut i restauració de la imatge.

- Posada a llum de la part més antiga de la construcció.

- Estructuració del presbiteri tal com, al nostre veure, hauria d'haver estat sempre i no ho havia aconseguit fins ara.

- Si tant ha canviat la imatge interior de *Sant Blai*, tampoc ha quedat darrera l'exterior, podent gaudir avui el poble del que mai no havia somniat, afegint al bell *Jardí de Flora Mediterrània*, que també ha adquirit nous atractius, fins i tot per als artistes que hi volen exposar, *el nou i ample espai* on reunir-se per a les seves celebracions i moments de pau.

3. En Es Convent:

- *Restauració* de la sagristia, dotant-la del serveis tan necessaris, a causa de l'ús freqüent que es fa dels locals per a concerts, etc.

- Instal·lació total, necessària i urgent, de la *instal·lació elèctrica*.

- Petit museu-memorial de *Sor Maria Rafela* damunt les capelles amb motiu del Centenari de la Fundació de les MM. dels SS. CC. *Monument* a Sor Maria Rafela, obra de Remígia Caubet, a la plaqueta del Convent.

- Queda aquí una forta assignatura pendent: la restauració total de l'església.

4. La rectoria, el casal documentat més antic de la vila, mereixia i necessitava també restaurar:

- S'ha retornat a les pedres son vell esplendor, *restaurant tota la part original més antiga*: entrada, descobriment de dos arcs, nou enteixinat a l'estil de l'antiquíssim on havia desaparegut, escala, antiga cuina convertida en sala, etc. i tota la instal·lació elèctrica, que era obsoleta; no descuidant la part exterior en els llocs on era més necessari.

- Intentar fer-la una miqueta més habitable conforme als requeriments dels temps que vivim; i dotant-la de de dues habitacions en el pis.

- Instal·lació, a la sala del pis superior anomenada la *Sala del Bisbe*, l'*Arxiu parroquial*, ordenant-lo i fent-ne inventari.

- Reordenació del jardí, després que el Col·legi parroquial hi hagués instal·lat el necessari *Gimnàs*.

5. A l'Oratori de la Mare de Déu de Fàtima d'Es Palmer:

- Sols s'han fet les obres d'urgència, puix que l'edifici no té estructures suficients per a més: rehabilitar-lo després de la torrencada del 89 i rebaixar l'espadanya, que amenaçava caure.

6. A Sa Ràpita:

- Fins aquí no ha estat possible, per circumstàncies que no cal explicar, acabar la fa molts d'anys

començada Residència, per molt que era una de les meves profundes il·lusions. Cas d'haver fet això, no tindriem el Museu.

- D'aquesta forma, sols s'han fet a Sa Ràpita els treballs necessaris de conservació.

7. A la Font Santa:

- Aquí sí que hi queda una altra gran assignatura. I els maldecaps no han servit per a massa cosa. Declarat en ruïna l'oratori, no hem trobat manera de sortir del pas.

- Davant aquest fet i també moguts pels freqüents robatoris, hem duit a la parròquia les obres d'art que estaven en perill, la major part de les quals no han fet més que retornar al seu lloc d'origen.

PER TOT AIXÒ QUE HEM POGUT FER TOTS PLEGATS.... GRÀCIES, POBLE DE CAMPOS, GRÀCIES.

No puc deixar de fer referència en aquest escrit, ni que sigui breument, a l'obra històrico-literària que, amb paciència i dedicació, he anat fent durant aquests anys. En veure-la, jo diria, com deien en altre temps: Ni si m'ho predica un sant estic disposat a creure-ho.

Quan vaig oferir, devers l'any 1991, les Publicacions de la Parròquia de Campos, sorgiren somriures: Què farà aquest? Jo mateix no sabia fins on podia arribar, però tenia molt de material

recollit i em sabia greu haver fet la feina per no res, però mai no haguera pensat poder publicar en pocs anys ..... fins a prop de 4.000 pàgines d'història local ben documentada, afegint-hi encara el Procés de Sor Maria Rafela, 1186 folis, que està publicant-se a Roma; i alguns milers més de pàgines ..... que guarda l'Ordenador.

Amb això sí que crec que les gràcies que us he de donar no poden ser tan generoses, amics campaners, com les que us donava abans. Jo pensava aconseguir al manco un centenar de famílies que volguessin guardar per als seus fills un monument tan clar de la història del passat campaner. Vaig fallar: Voldria saber si sols arriben a 10 els qui tenen la col·lecció completa. Fins i tot somniava que sortirien patrocinadors, que potser hagués aconseguit si hagués tingut cor d'investir de front a persones o entitats que podien fer-ho, cosa que no som capaç de fer. Ja sé que no tot, ni a tots interessa igualment, però crec que l'esforç que suposa, fins i tot essent gran, no ho és tant com per a no moure'm a fer-lo, per tal de conèixer i que puguin conèixer els qui ens vindran darrera les grans obres dels avantpassats campaners.

Gabriel Reus i Mas.

JAUME FERRER I MAS

Reparació i Venda de Motos
Motoserres i Motocultors

Carrer Lepanto, 1 - Tel. 65.00.60 - CAMPOS

Estació de Servei Campos, C. B.

Obert 24 h. Autoservei
Gas-oil a domicili

Carrer Sant Blai, 19 • Tel. 65.01.53 • CAMPOS

Obert dissabtes, diumenges i festius
de 5 a 8 h., de l'horabaixa

Avda. Primavera, s/n.
Tels. 971.65.50.98 • 971.65.01.96
COLÒNIA DE SANT JORDI

Especialitat en Paella i Peix

Es Murters, s/n. • Ses Covetes (Mallorca)
Tel. 971.64.09.64

Felicitacions del Col·legi Joan Veny i Clar

El Col·legi Joan Veny i Clar vol, des d'aquí, agrair, reconèixer i donar suport, com sempre, a la revista Ressò, i més que mai ara que ha arribat al seu 10è aniversari, esperant que aquesta sigui només una petita part d'una gran existència. Existència que acompanya el Poble Campaner informant i donant a conèixer opinions diverses que afecten la nostra Comunitat, i que ho fa en la llengua que tots estimem i entenem com a pròpia. L'única que ha estat constant en aquest camp i que al llarg d'aquest desenní s'ha fet "ressò" i mai més ben dit, de totes les coses que bones o dolentes han afectat el nostre municipi i la nostra comunitat.

Fet aquest petit homentage a totes les dones i homes que col·laboren i fan possible aquesta publicació, i ja que en aquest número se'ns ha demanat una aportació directa, volem només recordar a totes les persones que llegeixin aquest escrit, que l'actual COL·LEGI JOAN VENY I CLAR ha sofert durant aquest deu anys la seva pròpia evolució. D'ésser un Col·legi Públic d'EGB amb 15 unitats, 18 professors/es i dos edificis, som en aquests moments, per la nova ordenació del sistema educatiu, i per la cessió d'espais al que a partir de l'any que ve serà IES de Campos, avui secció de l'Institut de Lluçmajor, a canvi de noves construccions, un Col·legi més petit al qual assisteixen nins i

nines dels 3 fins als 12 anys, és a dir, Segon Cicle d'Educació Infantil i Educació Primària, que ha vist reduïda la seva plantilla de mestres i el seu espai (avui ocupam només un edifici). Som 11 mestres, tres d'elles especialistes en Educació Infantil, i vuit mestres, homes i dones, d'Educació Primària. D'aquests, tres són especialistes: d'anglès, música i educació física. Els dos darrers imparteixen la seva especialitat a l'etapa d'infantil.

Les nou unitats que té l'escola estan distribuïdes en nou aules, dues d'elles de nova construcció, i a part d'aquests espais comptam també amb dependències per al professorat, una Biblioteca-sala d'audiovisuals, un espai que s'ha habilitat com a gimnàs, cuina i servei de menjador en funcionament, i com a novetat aquests anys s'ha instal·lat calefacció central.

La nostra escola té aprovat el seu Projecte Lingüístic, i és una escola pionera en l'ensenyament en llengua catalana, per aquest motiu li fou atorgat el PREMI BALDIRI REIXACH el 15 de juny de 1995 en un acte celebrat en el Palau de la Generalitat a la Ciutat de Barcelona.

L'objectiu final que perseguim és l'armònic desenvolupament dels i de les alumnes mitjançant una formació humana integral i la preparació per a l'exercici responsable de la llibertat en el respecte als principis democràtics de la convivència i llibertats fonamentals.

Potenciam una educació en la qual no hi hagi cap discriminació per raons de sexe, raça o religió, i que en acabar l'escolaritat s'hagi adquirit un bon ús i coneixement de les dues llengües oficials.

El centre és aconfessional i respectuós en totes les creences i ofereix classes de religió catòlica per als nins i nines que els seus pares ho sol·liciten, impartides per un professor especialitzat, o activitats alternatives no incloses en el currículum per als altres.

L'escola potencia el coneixement i l'apreci pel seu propi entorn, sentint-se membre d'una Comunitat, respectant i defensant el propi patrimoni cultural i natural. La Comunitat Educativa que conforma la nostra Escola participa també en activitats organitzades en el poble: festes populars, Sant Antoni, Sa Rua..., i a nivell d'escola s'organitza la "Rueta" per a tots els i les nostres alumnes. Així també volem donar les gràcies ja que des de sempre aquesta revista ho ha tengut en compte i n'ha fet una ressenya.

Els horabaixes les nostres dependències també estan obertes i es realitzen activitats extraescolars organitzades per l'APA, on participen nines i nins des dels tres anys fins als dotze anys, i el professorat té establerts uns torns de tutories per a pares i alumnes fins a les 17 h.

PUBLICITAT A RESSÒ Carme Llaneras. Tel. 971.65.21.32 • Fax. 971.65.01.47

PRODUCTES ADROVER

Carrer Menorca, s/n. • Tel. 971.65.00.54
07630 CAMPOS

CRISTALLERIA PERELLÓ

Acristallaments en general

Carrer Palmer, 1 Tel. 971.65.00.95
07630 CAMPOS

Campos a 29 de març de 1998

Poble Viu neix a Campos dia 13 de desembre de 1995, com un grup de gent, independent, amb l'únic objectiu de col.laborar a alçar, un poc més les Festes Populars de Campos.

Aquest objectiu, significava que també volíem i volem col.laborar amb les altres institucions socials i culturals que ja, aleshores, estaven formades. Per la qual cosa enviàrem una circular per donar a conèixer les nostres intencions.

A l'Ajuntament de Campos, hi enviàrem, també una carta de presentació i exposició d'intencions per saber si podíem comptar amb la seva col.laboració. La resposta va ésser afirmativa.

Començàrem a fer feina el Nadal d'aquest any, ja que consideràvem, que la festa de la Nit de Cap d'Any, que es fa cada any davant l'Ajuntament, s'anava convertint cada vegada més, en pur desgavell.

Des del Nadal del 95, participàrem en l'exposició de betlems, que cada any organitza l'Ajuntament.

El gener de 1996 i amb motiu de les tradicionals beneïdes de Sant Antoni vàrem convidar a participar unes quantes institucions. Aquest any hi havia vuit carrosses. Poble Viu va participar amb dues i quatre vestits de Dimonis, fets per nosaltres, que han sortit cada any.

Del 18 al 26 de maig de 1996, l'Esplai de la Tercera Edat i Poble Viu muntàrem una exposició de vestits de noces antics, que anaven des dels anys 20 als 60. En total hi havia 43 vestits. Va ésser molt llúida.

El dia 12 d'agost de 1996 organitzàrem la "1ª Tremponada a la fresca" patrocinada per l'Ajuntament de Campos, amb motiu de les Festes de la Mare de Déu d'agost; vàrem tenir la col.laboració de molta gent del poble, en cas contrari no hauria estat possible dur-ho a terme per nosaltres, ja que menjaren trempó unes 750 persones.

El mes d'octubre de l'11 a 20 col.laboram en la "1ª Mostra Artesanal, Comercial i Industrial de Campos". La nostra missió era solucionar els possibles problemes que hi poguéssim haver dins la Carpa. Vàrem organitzar un sopar de companyonia per a tots els expositors de la Mostra Artesanal.

Dia 24 de novembre d'aquest mateix any, col.laboram amb l'Ajuntament a la celebració del tradicional fogueró de Santa Catalina a la plaça de Can Pere Ignasi.

El Nadal del 96 vàrem voler recuperar un clàssic de Campos, representar l'adoració dels Mags d'Orient. La recaptació estava destinada a pagar part dels vestits nous dels Reis.

Hi va haver tres dies de representació i en total vàrem recollir 338.500 ptes que després de llevar-ne les despeses, quedaren un total de 212.500 ptes entregades a l'Ajuntament pocs dies després.

Dia 2 de febrer de 1997, Poble Viu preparava un dinar de companyonia per a tots els actors i col.laboradors de l'obra.

Dia 19 d'abril d'aquest mateix any va ajudar al Club Esportiu Campos a dur a terme una torrada Beneficia del Club.

Per les Festes de la Mare de Déu d'agost, inauguràrem una exposició, de "Jocs i joguines d'altre temps"; recollírem un caramull de joguines de particulars d'abans dels anys 60.

Dia 13 posàvem en pràctica els jocs que figuraven a l'exposició amb un horabaixa de "jocs al carrer". Els joves del Club d'Esplai ens donaren una mà.

Aquesta mateixa setmana i dins de les Festes del poble, organitzàrem la "2ª Tremponada a la fresca". I ajudàrem a l'organització de la inauguració del Pavelló Esportiu de Campos.

A l'octubre, de l'11 al 19, se celebrava la "II Mostra Artesanal, Comercial i Industrial de Campos". Poble Viu era l'encarregat de tenir un estand d'informació, per controlar l'entrada de la gent que visitava la Mostra.

Dia 8 de febrer i amb motiu dels notables canvis que hi ha hagut a Sant Blai, Poble Viu va col.laborar amb l'organització d'una monumental paella que es va fer a Sant Blai.

Fins aquí els actes que Poble Viu ha fet fins ara, de moment ens han arribat campanes que l'Associació de Comerciants de Campos vol organitzar activitats, juntament amb nosaltres, des d'aquí volem dir-los que estam oberts a qualsevol idea, suggerència, etc...

També volem agrair la col.laboració que sempre hem tingut d'un caramull de persones que ens han ajudat a dur a terme totes aquestes activitats. I dir-vos que Poble Viu segueix treballant perquè el poble, participi en aquestes activitats.

Convidar a tothom que vulgui col.laborar amb la nostra tasca, que es posi en contacte amb qualsevol dels membres de Poble Viu.

Volem aprofitar per donar l'enhorabona a Ressò per aquest número 100. Per molts d'anys.

POBLE VIU

Pâtisseries

Casa fundada l'any 1902
Artesania i Qualitat

COMERCIAL
RAMBLA
TEL. 65 25 01

Jardineria,
Decoració
Art Mallorquí

Rambla, 14 • CAMPOS

J. Jesús Guillén

CONSTRUCCIONS

Escorial, 64 • Tel. i Fax. Ofic. 971.65.25.01 • CAMPOS
Tel. Mòbil 989.68.23.92

Vintè Aniversari del Centre Cultural Campos

És una veritat ineludible que els anys donen experiències, tant de bones com de dolentes, i també és un fet que commemoram aniversaris per recordar, agrair, reconciliar, etc. En aquesta ocasió, en què els amics d'aquesta publicació ens brinden l'oportunitat d'expressar les nostres vivències, lluny del protocol, ens veiem molt identificats, perquè, en la mesura de les nostres possibilitats, nosaltres també celebrem el 20è aniversari de la fundació del *Centre Cultural de Campos*.

Parlar dels vint anys del *Centre Cultural* seria dir i repetir massa el mateix, ja que en parlem des de la festivitat de Santa Cecília i en parlem durant tot l'any. No obstant això, no perdrem aquesta oportunitat, per expressar les impressions percebudes durant aquest temps.

En primer lloc, manifestar que durant els anys que fa que formem part de la Junta Directiva, hem obtingut més satisfaccions que no complicacions. Per experiència, podem dir que hem guanyat molts d'amics, tot i que quan es forma part d'un equip, poden sorgir con-

trovèrsies, però hem mirat sempre de treure'n una utilitat.

En segon lloc, reivindicar, com en anteriors ocasions, la importància que tenen les entitats socioculturals dins el nostre poble. Tant aquesta revista, com el *Centre Cultural* són només dos exponents del gran nombre d'associacions que treballen de manera desinteressada per al nostre poble. Els àmbits d'actuació de cadascuna d'elles són tan diversos com organitzacions hi ha. El fet de fer feina pel nostre poble i sense cap finalitat crematística ens porta, a vegades, a campejar certes dificultats, no exemptes de polèmica i que ens dolen profundament. Ens trobam, de front, molta burocràcia inútil, manca d'infraestructura i de recursos materials que ens són indispensables, certes activitats col·lapsades, que no fan més que dur-nos a un malaveig innecessari. Totes les associacions són elementals i així haurien de ser considerades. Som molts els que fem feina amb il·lusió, però encara n'hi falten més. Si hi ha algú que no vegi la importància de fer poble, hauria de

reflexionar i, per comptes de pugnar, col·laborar.

En tercer lloc, recordar a totes les persones que ens han precedit a la tasca directiva. Per la nostra part, intentem fer front a les noves situacions i als nous reptes i conduir les nostres accions adaptades al temps actual.

Finalment, reiterar l'agraïment als nostres socis, que en tot moment ens donen el suport que necessitem. Dir-los que ens agrada trobar més participació i esperit crític. Al cap i a la fi treballam per una sola causa: la participació activa i l'enaltiment de la cultura campanera. L'ideal cultural d'un poble seria, la participació activa, conjunta i constructiva de totes les entitats culturals, amb independència de quina sigui la ideologia específica de cadascuna d'elles.

Aprofitam l'oportunitat per saludar aquesta publicació, amb l'agraïment d'haver donat veu al *Centre Cultural de Campos*.

**Junta Directiva
del Centre Cultural de Campos**

CENTRE D'ESPECIALITATS MÈDIQUES

Igualatori
Medicina General
Pediatría
Ginecologia i Obstetrícia
Cardiologia i Aparell Respiratori
Otorrinolaringologia
Aparell Digestiu
Anàlisis Clíniques
Cirurgia General
Neocirurgia
Cirugia Plàstica i Reparatoria
Nutrició i Dietètica
Dermatologia

A.T.S.
Clínica Dental - Ortodòncia
Màxilo-Facial
Implantologia
Psicologia
Traumatologia i
Cirurgia Ortopèdica
Reumatologia
Ortopèdia
Rehabilitació i Fisioteràpia
Atenció primària per a deportistes
Oftalmologia
R. X. Radiologia...

ASSEGURANCES: AXA - ADESLAS - AGRUPACIÓ MÚTUA - ASISA - IMECO - MEDIFIATC- TROUPAMA
NOVOMEDIC - ONCE - PREVIASA - SANITAS - CAJA SALUD - VITALICI - L'ALIANÇA - WINTERTHUR - ALIANZ - RAS
Plaça d'Espanya, 56 - Tel. i Fax: 971.12.00.64 - LLUCMAJOR

El *Carpobrotus edulis*: la *Caulerpa taxifolia* terrestre

Quan el meu amic, en Pere Ollers, em demanà una petita col·laboració pel número 100 de la Revista Ressò, vaig estar donant-li voltes al cap per trobar un tema que pogués ser d'interès per a tots els lectors, i que, alhora, fos qualque cosa nova o poc coneguda de la nostra realitat insular i del territori de Campos en particular.

Per això, se m'ha acudit fer un article sobre un greu problema ecològic, però que és desconegut per un gran nombre de persones no especialitzades. Lògicament, no parlaré dels problemes de l'aigua (salinització dels aqüífers, mal ús d'aquest recurs, contaminació per adobs i altres productes químics (herbicides, pesticides...), tampoc de consum de l'espai amb finalitats urbanístiques (construccions legals i/o il·legals prop de la costa i a l'interior), ni d'altres problemes com els incendis forestals, la pèrdua de sòl, les aigües residuals, la incineració de les deixalles urbanes, l'abocament de residus perillosos, ni tants i tants de temes que ja s'han tractat mil i una vegades (cosa que, dissortadament, no vol dir que s'hagin solucionat ni que se solucionin a curt, mig o llarg termini).

Parlaré, per això, de la introducció incontrolada d'espècies vegetals, que s'han adaptat en el nostre medi natural i que posen en perill els pocs ecosistemes naturals que encara conservam, més o manco, sense alterar. Em referiré, concretament al llarg de l'article, a una espècie vegetal molt difosa, que com totes, té un nom científic poc conegut: *Carpobrotus edulis*.

Aquesta planta, que amb aquest nom quasi ben segur que ningú no coneix, és una planta avui dia molt corrent. A nivell popular se la coneix amb molts de noms: alguns fan al·lusió a la morfologia, com "*patates fregides*" o la seva traducció al castellà o "*dents de tigre*", només per citar-ne dos exemples, i altres que al·ludeixen a la seva ràpida extensió superficial, com el terme castellà, "*corre-corre*". És una planta utilitzada en jardineria, per cobrir talussos en les obres públiques i jardineres a molts de parcs públics i jardins privats.

També s'utilitza molt en terrenys amb un pendent important i a zones properes a la mar. Aquesta espècie vegetal, natural de Sudàfrica, però aclimatada a tota la Mediterrània, s'adapta perfectament a condicions de sequera importants i tolera molt bé una salinitat elevada. L'única condició climàtica que no suporta és una temperatura inferior al zero graus, és a dir, les gelades. L'ús tan extens i extès d'aquesta planta suculent (emmagatzema gran quantitat d'aigua a l'interior), és conseqüència del ràpid creixement que té i que cobreix tota la superfície on es troba, constituint una autèntica catifa vegetal. L'aparença d'aquesta planta és inconfusible: Les fulles tenen forma triangular i una mida d'aproximadament 10 cm., carneses i gruixades. Les flors, grans i grogues, tenen també uns 10 cm de diàmetre i floreix entre març i juliol i té la particularitat que les flors s'obren completament cap al migdia, per això també se l'anomena *Mesbrianthemum edulis* (del grec, *mesembria* (migdia) i *anthon* (flor)). A més a més, té usos gastronòmics.

Però, quin és el problema d'aquesta planta que pareix que té unes propietats tan adequades com a planta de jardí? El problema està que aquesta planta s'adapta de manera excel·lent a les condicions climàtiques mediterrànies i ja constitueix una plaga, tan greu com pugui ser la *Caulerpa taxifolia*, la famosa alga tòxica de la mar. Aquesta planta ocupa els ecosistemes naturals, alguns tan fràgils com els dunars, com succeix al

terme de Campos, i pren a les espècies autòctones els nutrients, l'aigua i l'espai que necessiten per subsistir.

De fet, la Conselleria de Medi Ambient, ha dut i està duent a terme algunes campanyes per lluitar contra aquesta espècie vegetal, però la veritat és que l'abast de les campanyes i el pressupost que s'hi destina és massa esquitit perquè puguin donar fruit. L'única manera de lluitar de manera efectiva contra aquesta plaga, és prohibir legalment la utilització d'aquesta planta, o d'altres que puguin tenir unes conseqüències ambientals similars, i eliminar-la totalment dels jardins públics i privats i dels talussos que hi trobam prop de les carreteres. Només així, es pot garantir que no destruirà la nostra riquesa natural. Ànim, per això, a tots els campanyers perquè declari la guerra al *Carpobrotus* i l'eliminin dels seus jardins i perquè pressionin els polítics del municipi perquè reclamin subvencions per eliminar-la dels delicats ecosistemes del terme municipal de Campos on ja s'ha instal·lat, per poder aconseguir una simbòlica declaració de primer poble de les Balears totalment lliure d'aquesta plaga.

Ferran Didac Lluch i Dubon,
Geògraf

RESTAURANT CAZADORES

DIRECCIÓ FAMILIAR

CUINA
MALLORQUINA

MENJAR PER ENDUR-SE'N

Ctra. Campos a La Ràpita, Km. 6'5
Tel. 64.03.70 • CAMPOS (Mallorca)

Ressò i el batec del tragí diari de la Vila

Ressò arriba avui a la xifra màgica, considerable i respectable de sortir cent vegades al carrer i caure en les nostres mans, afamegades de notícies de la vila. No totes les publicacions -més bé molt poques- aconseguen tan llarga vida. I més encara, si el territori on es mouen és només d'un poble de les traces com el nostre. Una altra cosa seria una revista o un diari de caire regional o inclús de tiratge nacional.

Però realment el que m'ha sorprès aquest dies que he anat pensant què podia dir d'un esdeveniment com aquest, és veure que han passat deu anys com un llamp o un alè un poc fondo. Sense anar molt lluny, te n'adones que els teus propis fills han deixat d'ésser uns al.lots pucers i convertir-se en uns joves, que ja et guanyen de tres dits d'altària i que el major enguany -ja hi som d'aquí dos dies- cantarà sales. Evidentment, l'exemple familiar de cada casa és una petita mostra del que hagi pogut passar al poble durant tot aquest temps.

Tocant de peus a terra i sense voler fer una anàlisi exhaustiva del que ha succeït de ressenyable a Campos i que puntualment *Ressò* n'ha deixat constància a les seves planes, hem d'estar contents en primer lloc i ho hem de dir amb veu molt clara, d'una de les grans aportacions -potser la més important de la publicació campanera que ara comentam- hagi estat la seva valuosa contribució a la normalització lingüística dels campaners en general. El jovent d'avui ha anat a escola -després d'arribar la democràcia- i ha après a llegir i escriure correctament la llengua pròpia. Però no tot sempre ha estat així. Els que tenim, com jo mateix, més de quaranta anys i fins i tot els nostres pares -avui padrins- la immensa majoria s'ha acostumat a llegir i a comprendre la parla campanera, impresa lletra a lletra, a força de provar-ho amb escrits i notícies que interessin i siguin ben properes. Perquè els campaners, lògicament, com tot els altres pobles, volen saber el que passa al seu redol més pròxim.

Vet aquí, segons el meu parer, l'èxit de *Ressò*. Vull dir amb això que aquest 10è Aniversari que ara celebrem es deu bàsicament a que la immensitat de planes que han

sorgit amb aquest centenar de números han estat el reflex, idèntic, calcat, al batec del tragí diari de la vila. És evident que han sortit a rotlo tota casta de notícies, però sempre tacades de color call-vermellenc característic de tot el que enrevolta Campos i el seu terme. I ben enmig, els nadius i estadants que han estat punt de mira, puntual, noticiós, bo o xerec, i han guaitat també mensualment al mostrador gràfic i de lletra clara que ha acostumat a emprar aquesta publicació.

Pegant un cop d'ull als col.laboradors dels primers números de *Ressò* i als d'ara mateix, podem veure que més o manco són els mateixos, senya d'un esperit de constància i garantia al mateix temps, que la continuïtat està probablement assegurada.

Hem parlat fins ara d'una manera genèrica, sense anomenar a ningú, ni llocs, ni fets, ni dates. Normalment així acostum sempre a fer-ho. No som donat a ensabonar a ningú. Ni tampoc a capficar-lo, molt manco si és campaner i si a més a més, ho he de fer d'una forma pública com aquesta. Una cosa però és donar ensem a tothom i a balquena, i l'altra és fer justícia. Així idò, en aquest precís moment voldria, si ho permeteu, recordar un campaner que al llarg d'aquests deu anys, ens ha deixat. La seva vàlua i la seva obra fecunda i densa no crec que ningú ho pugui encara avui dubtar. S'ha mogut sempre dins les aigües transparents de la cultura, bon lloc per refrescar l'enteniment i acudir-hi per apagar la set. Em refereixo, com ja haureu intuït, a Damià Huguet. I en parl ara -encara que mai no em cansaria de fer-ho- per la seva vinculació a *Ressò* i perquè dels seus articles apareguts assiduament nasqué un llibre tan entranyable i d'agrair com "*Les fites netes*".

Fer un memoràndum esquemàtic, telegràfic, d'aquests deu anys seria llarg i feixuc, encara que positiu potser, per treure pit de les crestes dels cims ben assolides. I també evidentment per esquivar les ensopegades més absurdes. No parl, ni pens en aquest moment, en ningú ni amb cap fet concret. Parl, lògicament en tots els sentits possibles que poden

influir que Campos i els campaners aspirem cada dia més a qualsevol millora i a la consecució de qualsevol fita.

No és fer un ou de dos vermells creure que és tasca prou difícil aconseguir encaixar perfectament tots els components que configuren els trencaclosques de la vida quotidiana de qualsevol poble o col·lectivitat. Les peces tan variades i complexes són els daus -i les claus també!- dels estaments que a continuació ara ressenyam: educació, política, religió, salut pública, ensenyament, cultura, oci i esports, informació, indústria, medi ambient, agricultura i ramaderia, turisme, història i tradicions, artesanía, comerç, i d'altres potser, que ara no em vénen al cap.

Podríem idò analitzar mentalment tots aquests caires des d'un punt de vista individual o col·lectiu i treure'n les conclusions, però sempre, des del respecte mutu, la consciència pròpia i sobretot que cadascú porti la dosi de feina i col·laboració que del seu redol concret -particular, associatiu, polític o professional- hi pugui afegir en bé de la comunitat.

Aquests cent números de *Ressò* són -fort i no et moguis- un bon tros de la història més recent del nostre poble i una finestra oberta on podem guaitar-hi, només fullejant les seves planes i recordar el que ha passat, el que hem viscut... Per ventura es pot creure que no ve a to aquesta exposició d'arguments en un dia de celebració, de festa com avui. Però som dels que pensen, que de les dates senyalades - aquesta ho és!- se n'ha de saber treure un profit. I s'ha de mirar enrera per veure el que és millorable. I hem de treure forces, si aquestes comencen a mancar. I hem d'anar cap endavant i en el camí correcte. I des d'aquí m'agradaria convidar i animar a aquesta tasca, no tan sols als que fan *Ressò*, sinó també a tots i a cada un dels campaners.

joan pomar mir

Donam una passa més?

Joan A. Adrover

Des de la meua posició de lector i col·laborador esporàdic de *Ressò*, em sent molt satisfet de poder donar l'enhorabona sincera a totes les persones que des de fa deu anys han mantingut viva aquesta publicació. I aquest grup de gent que es mereix l'enhorabona el conformen els diferents equips de coordinació, els escriptors, els col·laboradors esporàdics i, en gran mesura, els lectors.

Al voltant de *Ressò* un bon grapat de persones ens hem sentit un poquet més lliures a partir de la nostra independència -en qualsevol sentit que es vulgui entendre- cosa que és garantia de no voler ni inten-

tar manipular ningú, sinó més aviat de mostrar les coses tal com les veiem i també com les desitjam veure qualche dia. *Ressò* ens ha servit, a més, per a comprovar mes a mes tot allò que es pot aconseguir a partir d'un grup ben avingut i amb unes fites ben marcades. I també vull remarcar un altre resultat aconseguit: qui ha ajudat a mantenir viu aquest projecte també ha après a expressar allò que pensava, signant amb nom i llinatges o amb pseudònims les col·laboracions. Arribats a aquest punt, vull aprofitar també per llençar una proposta, una iniciativa que crec que representaria avançar un poc més en el llarg camí de la nostra realització com a persones.

Ressò ha estat un mitjà per comunicar-nos, bàsicament, per escrit. Per què no començar una nova etapa, sense deixar de millorar la nostra publicació, basada en el diàleg? Un diàleg que es podria concretar en una REUNIÓ PERIÒDICA durant la qual tothom pogués expressar la seva opinió

damunt qualsevol tema, local o de més abast, que es plantejés a aquest fòrum. Diuen que qui vol entendre una cosa no necessita gaires explicacions. I per això només deix feta aquesta proposta, d'aquesta forma tan senzilla: reunions periòdiques per tractar els temes que ens afectin, de forma directa, democràtica i utilitzant aquest gran recurs comunicatiu que és la paraula.

És la meua manera de celebrar aquest número 100 de *Ressò* i som el primer a oferir-me que la idea es dugui a la pràctica.

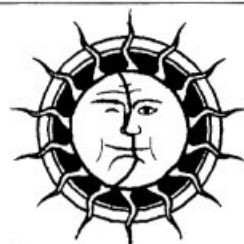
Salut, a fer el cap viu i per Molts d'anys!

GABINET Iladó

GESTORIA ADMINISTRATIVA
ASSESSORIA FISCAL I LABORAL
CORREDORIA D'ASSEGURANCES
IMMOBILIARIA

Carrer Creu, 12 · Tels. 971.65.07.81 - 971.65.21.42 · Fax. 971.65.21.95
07630 CAMPOS - BALEARS

CENTRE DE FORMACIÓ

Bon Vent

Antoni Nicolau

Cursets pràctics de navegació

Dassió per la vela!

Tots els nivells, iniciació i perfeccionament. Fins a cinc persones.

En etapes succesives aprèn la navegació, la maniobra, l'organització d'un creuer, etc. navegant per les Illes Balears.

Horabaixes i caps de setmana.

Telèfons: 971.65.28.75 - 971.65.21.42

Sor Maria Rafela i la dona

En l'actualitat parlar de la dona no és cosa nova. Hi ha sòlids moviments feministes amb grans reivindicacions que no a poc a poc, aniran obrint camins.

Jo no parlaré de moviments feministes, no defensaria bé les seves causes ja que és mínim el coneixement que tenc dels seus objectius concrets. Parlaré de "Sa Mestra Cases Noves" i el treball que va començar amb la dona i conseqüentment del treball que avui volem portar a terme les seves filles: Les Missioneres dels Sagrats Cors.

En un moment determinat, Sebastiana, se n'adonà que algú, Monsenyor Cabrera i alguns sacerdots, presten atenció als joves, als homes. Els donen un seguiment per saber enfocar la vida i les decisions que comporta. "Sa Mestra Cases Noves", en aquest temps, ja té la plaça de mestra en propietat i ja ha tingut l'oportunitat de practicar els Exercicis Espirituals en complet silenci i soledat. Decideix, doncs, deixar l'escola i anar a estar a casa del seu germà. Té una mirada ampla, l'aula és, relativament restringida, serà molt millor posar entremencs a la gran intuïció de Sor Maria Rafela: "Vol ser Mestra, però no solament de nines".

Les al.lotes, les dones casades i viudes i les nines, totes podran estar en comunicació amb ella, podran ser acompanyades per "Sa Mestra". Obre les portes de casa seva per a tothom; podem pensar quina degué ser la gran influència que tingué en les persones per rebre el nom de "Mestra" per a tots en vida.

Diu la seva vida que els dies de mal temps sortia pels carrers de la vila i a les al.lotes que trobava els proposava: "Si veniu, farem un dia de recés". Sempre n'hi acudien un grapat, totes hi anaven per rebre assenyades ensenyances i repòs interior, però també, totes portaven la sarrieta de labors; UNA COSA I L'ALTRA; per a la vida, unes bones labors. Per a l'Esperit, uns bons consells.

A les més petites les ensenyava a resar davant una escaparata de "la Mare del Diví Amor" -avui conservada al museu de ca ses monges, a Campos-, és una Verge amb Jesús als braços, té un tamany relativament petit, però el Cor del nin i de la Mare són exageradament grossos. Què els devia explicar d'aquell cor, que aquelles petites s'hi estaven llargues estones? Com devia ser aquell resar infantil i afectiu?

A les dones casades els aconsellava seriosament per portar una vida com cal, i els deia: "La primera cosa per a una dona casada és tenir la casa endreçada", "El vostre marit ha de tenir sempre la roba a punt i planxada", "Si tot està en ordre, quan li digueu al vostre espòs per anar a Missa no tindrà res a dir".

Aquestes i moltes altres són anècdotes d'una dona de seny, són petjades suaus, és un treball subtil que comença a l'interior de les persones. Són trets que caracteritzen la pastoral de Sor Ma Rafela i primeres comunitats de les Missioneres dels Sagrats Cors. Té com a fi animar-nos a reflexionar, profunditzar i cercar respostes més audaces als reptes que ens esperen.

Així, doncs, de la pastoral de la Mare Fundadora destaquem algunes particularitats:

- tenia una justa apreciació de les coses (dona de seny) que afavoreix una educació humana i religiosa.
  - respon a les necessitats concretes de les persones
  - subordina les estructures comunitàries a les necessitats de les persones
  - sorgeix del silenci, de la pregària, de l'experiència de Déu
  - desemboca en compromís
- És una pastoral:
- personalitzada, de tu a tu...
  - eclesial, inserta en l'església local

- creativa i innovadora: catecisme per barriades, mètode visual...
- alliberadora: les repressions les feia amb amor
- universal, oberta a tots els que ella podia arribar
- gojosa
- impregnada d'una visió de fe

Per això la tasca evangelitzadora que ens toca fer, en el món que ens ha tocat viure no és fàcil, la societat d'avui ens pot confondre. Famílies, envien els seus fills a l'escola per aprendre de lletres, no per aprendre a ser home-dona per integrar-se en una societat difícil. Els envien a la catequesi perquè hi passin una estona o perquè es veuen en el compromís de fer-los fer la 1a Comunió, no perquè coneguin Jesús. Avui, pares cerquen un lloc de feina als fills perquè tinguin doblers, no perquè aprenguin a ser responsables amb la vida i la pròpia vida. En tot aquest engranatge es necessita la tasca suau que comença en l'interior de les persones per a fer-los descobrir els valors autèntics que poden ajudar-nos a trobar la felicitat autèntica.

Sor Ma Rafela sap i viu profundament això que deim SER DONA i comprèn que això de ser dona li ve de la profunditat de ser mare, això és: acollir, donar, servir, escoltar, comprendre... tenir un cor misericordiós i compassiu per estimar de veritat. És un crit a obrir el nostre cor per a ser mares; per a disposar-lo per a ser padrines quan sia arribada l'hora.

Aquest "rol" el tenen bastant assumit moltes germanes Missioneres dels Sagrats Cors i amb molts avantatges les germanes que presten servei a països del Tercer Món, on la persona humana encara necessita una de l'altra, on no tenen presses, on valoren l'ésser humà pel que és, no pel que fa o el càrrec que ocupa.

Les nostres germanes que treballen en situacions de "frontera" són les que intenten viure i fan viure el llegat que ens deixà la Mare Fundadora. Als països d'Àfrica: Rwanda i Camerun, el treball a fer és impensable. És increïble el que un pot arribar a ensenyar! A la dona se li ensenya a sembrar, és important que sàpiguen quins cultius es donen al seu país, també aprenen a cuinar, a aprofitar totes

les verdures, fruites, hortalisses, tuberculs o farina, ja sia de blat o blat de moro. Se'ls ensenya a menjar carn o ous.

No deixen de banda cosir o brodar, repuntar a màquina, agafar l'agulla, emprar el didal. Són feines de les més femenines i no es poden oblidar, tractant-se de formar la dona.

Es mentalitza molt la dona perquè aprengui el costum de vacunar-se, vacunar-se ella i els seus fills. És imprescindible que vagin freqüentment a pesar els infants i comprovar si engreixen favorablement i també se'ls aconsella d'anar a parir a la maternitat, per a moltes, és l'única oportunitat de salvar la criatura que porten.

Res de l'altre món, però tot aprofitable per avançar, per arribar a la proximitat del tracte quasi setmanal i començar l'obra d'Evangelització: mostrar un Jesús que ensenya i allibera -tal com ho comprenia "Sa Mestra Cases Noves".

Se'ns és permès pensar el valor que té el voluntariat o les ONG en aquestes terres tan necessitades.

A la República Dominicana, un país molt més avançat que els anteriors, les feines són similars, tenint en compte que es poden servir, per a realitzar-les, de més estris. Les tasques més engrescadores les trobam dins les "llars-escola" que són dues, hi ha nines i al.lotes i la formació que se'ls dona vol ser integral; tenen l'escola i les feines casolanes de la neteja personal, ordre a l'habitació, neteja de la casa, cuina, labors i la CATEQUESI per treballar els valors i superar, animar, revaloritzar una dona trepitjada per una societat masculista.

Les feines a les comunitats que no tenen obra concreta se centra des de les parròquies: centres de mares, catequesi d'adults, tallers de "tall i confecció" i moltes activitats que es poden portar a terme dins una societat que no té tanta

pressa com la nostra.

Les comunitats de Mèxic i Puerto Rico tenen les conseqüències d'una societat avançada amb greus problemes. Refan, tornen al seu si: al.lotes, famílies, joves, presos, malalts, vells... que viuen la marginació dins una societat prostituida per l'avanç, l'ambició de poder i de tenir, la droga, l'economia mal distribuïda, la tècnica, el consum, els mitjans de comunicació... la pobresa de TENIR I NO SER.

Des de la nostra pluralitat de presències evangelitzadores, la nostra resposta ens exigeix:

- Formació en els valors essencials
- Testimoni de vida
- Una acció profètica, creant signes visibles de fraternitat i solidaritat
- Un acompanyament des de la proximitat càlida i fraterna que genera seguretat, confiança en nosaltres mateixes i apertura als germans.
- anunci explícit del missatge de Jesús

Margalida Alcover

Comunicació

La gent de ciutat diu que no li agrada els pobles perquè la gent de poble és xafardera. Però al marge dels aspectes negatius d'aquesta pràctica, que amb tota seguretat els té, pens que en certa manera el xafardeig és positiu. A un poble tot-hom es coneix i això és bo. És bo anar pel carrer i conèixer els qui et vas trobant. És bo tenir garanties que si necessites un veïnat et vendrà a ajudar i també és bo aquest contacte humà que fa que et sentis viu i que et sentis part d'un tot i no un individu sol. I precisament aquest vincle de la gent de poble fa que les coses se sàpiguen i fa que es vagi corrent la veu d'un accident, d'una mort i també d'un

naixement. I això al cap i a la fi és estar informat. La informació ens fa a tots més lliures i no estic parlant de la informació a gran escala sinó de les petites informacions que rebem cada dia. És una llàstima, perquè ara ja val més dir-ho tot, que a nivell local el que té de positiu el xafardeig no s'apliqui als mitjans de comunicació. És cert que està molt bé saber que el veïnat ha caigut i s'ha romput un peu o que passat demà el carrer tal estarà tancat perquè hi fan una festa, però hi ha altres coses que passen als pobles que la gent no conta i per tant la gent no sap. Qui sap per exemple que la sibil·la que es canta a **Campos** no és la mateixa que la de **Lluc** que és la que s'interpreta a quasi bé tots els pobles de Mallorca?. Qui sap que el rellotge de l'Església és un del més antics de l'illa?. Certament com deia abans, és una llàstima que hagin de venir de fora a explicar-nos com és i el que passa al nostre voltant més proper. Quan dic tot això no estic donant la culpa a ningú. Crec que es tracta senzillament d'un hàbit, un hàbit que consider s'hauria de canviar. Sembla molt complicat però no ho és tant.

És tan senzill com aprofitar els mitjans de què disposam per contar-nos a nosaltres mateixos, el que feim i el que deixam de fer. A **Campos** ara tenim una revista que compleix 10 anys. Probablement els qui iniciaren aquest projecte no es devien pensar mai arribar als 10 anys. A través d'ella hem conegut coses del poble a través de la gent del nostre poble. També tenim una ràdio, *Call Vermell*, una emissora petita, però amb una gran potencial. La meua experiència m'obliga a fer una crida a tota la gent i també a les institucions perquè no deixem que els nostres mitjans de comunicació locals es perdin. Aquesta és una feina de tots, els que volem saber de primera mà que és el que passa a **Campos**. I no val a dir: -és que a mi no m'agrada el que diu *Ressò* o el que fan per *Call Vermell Ràdio*. El fet que tots ens coneguem fa que tots, i quan dic tots, vull dir tots, tenguem l'oportunitat de millorar allò que no ens agrada. Fem que el xafardeig que tant ens agrada sigui més útil i tenguim molta més difusió. Sempre en benefici de la gent de la vila.

Margalida Ripoll i Ferrer

Tractaments i dictats honorífics usats a Mallorca des del segle XIII fins avui.

Relacionats amb les autoritats Municipals: Batles, Mostassafs, Jutges, Noblesa, Senyors, Persones Benestants, Propietaris, Menestrals, Honors, Arrendataris de Possessions, Amos, Missatges, etc.

Des del segle XIV, als Batles i als Mostassafs de Mallorca, juntament amb altres càrrecs d'importància pública, començaren a donar-los el tractament de *Magnífics*, com també el títol o cognom de *Don*, abreviatura llatina del substantiu *Dominum* que vol dir *Senyor*, emprat també ja en el segle XIII. No obstant, fins a l'entrada del segle XIII no fou d'ús corrent entre els Cavallers o persones benestants de l'illa.

L'honrosa qualificació o tractament que els reis atorgaven als Jurats, Síndics, Consellers i Veïns, com a privilegi per la lleialtat a la Corona, el Monarca expedia reials lletres amb el títol de fidelíssima o Estimats.

La qualificació o tractament de *Senyor* fou de tan excel·lència en el segle XIII, que el Rei Alfons el Savi, en la "Primera Partida", capítol XXV, s'expressava amb aquests termes: "*Señor es llamado propiamente aquel que ha mandamiento sobre todos aquellos que vienen en su tierra y a este tal deben todos llamar Señor; también sus naturales como los otros que vienen a él o a su tierra. Otro sí: Es dicho Señor todo hombre que ha poderío de armar y de criar por nobleza de linaje, a este tal no le deben llamar señor; sino aquellos que son sus vasallos, é reciben bien fecho dél.*"

De otro modo que el dominus era antiguamente tratamiento pívato de los Magnates, Ricos-homes y palaciegos ó Señores de vasallos".

El notable poeta castellà del segle XIII, Gonzalo de Berceo, Clergue del Monestir de San Millán, i el més antic representant del

"Mester de Clerecia" tan planer amb els seus judicis lliberals i ingenus, d'àtica sorna popular, a un dels seus versos, de perfecció mètrica del seu estil de "cuaderna via", adreçats a Jesús, l'escomet amb el següent substantiu: "*En el nombre del Padre, que fizo toda cosa/et de Don Jesucristo fijo de la gloriosa...*". De manera que el dominus era antigament tractament privatiu dels *magnats, ricos-hombres i palaciegos o senyors de vasalls*.

Els Reis Catòlics atorgaren a Cristòfol Colón, com un honor altíssim, l'ús de *Don*, però ja en el segle XVII, segons Morei, el el seu "Gran Diccionari Etimològic" començaren a usar-lo tothom el dit tractament, confirmat per Quevedo, Pellicer i altres autors.

El Rei Felip II, amb una Pragmàtica segellada l'any 1596, va ordenar que a ningú més que al Rei se'l tractàs de *Senyor*.

Per erradicar aquest abús, el Rei Felip III, l'any 1711, va dictar una llei declarant les persones que tenien dret a usar el *Don*. No obstant aquesta mesura resultà fallida, ja que actualment abans se l'encapçalava del de *Senyor*, cometent-se una redundància, ja que aquest nom significa en castellà el mateix que en llatí *Dominus* transformat en l'abreviatura de *Don*. Així doncs, són legió els que en signar l'adreça a una carta l'encapçalaven amb el: *Senyor Don*, el que equival a la redundància de *Senyor Senyor*.

També en el segle XVII, tenien tractament d'Honor els pagesos arrendadors de les grans Possessions, d'arrels benestants. Com també el tractament de *Madona i Mestressa* a la muller de l'Amo o de l'industrial que exercís un ofici artesanal. Com també el de *Madò*, mullers més humils com *Madò Cortada, Madò Figa, Madò Garrigona*, etc. Altres tractaments populars entre la pagesia eren el de *Sent*, donat als missatges, a pastors, oguers, i treballadors del camp d'edat avançada: com el *Sent Toni, el Sent Colau, el Sent Xesc*, etc. Al mateix entre les mullers

benestants: *Madona de Son Cosmet, de Sa Barrala, de Son Catlar, i els Amos de Ca'n Gasparet, Ca'n Lluís, Ca'n Capità, Cas Tauler, Ca'n Garcietes, Ca'n Pomaret, etc.*

Per la fidelitat a la Corona, el Rei Ferran VII, amb motiu de l'alçament del poble de Campos contra la Constitució Espanyola de 1812, l'any 1823, costà la vida als dos cabdills: Lloaixim Obrador, "Pere Ignasi" i Guillen Clar "Forner", afusellats en el camp de les "Ànimes" de Llucmajor; el Monarca concedí a la vila de Campos, el títol de "FIDELÍSSIMA", com també l'escut de Fidelitat de deu veïns per haver sofert persecucions i presidi, amb motiu de la insurrecció i l'alçament, segons una Reial Ordre, signada el 16 d'agost de l'any 1825, transmesa a quatre Ministres del Consell Reial, firmat per Zambrano.

El títol d'Il·lustre, dignitat concedida a notables personalitats del món de la Ciència, la Cultura, la Política, la Religió, la Milícia, etc, com també l'Il·lustríssim, o Il·lustríssima, adjectiu superlatiu que se titula i concedeix a certes personalitats que han enaltit amb llurs treballs o investigacions, a raó del càrrec o dignitat, nomenament que en temps passats, es conferia especialment als Bisbes o altres dignitats eclesiàstiques, per llurs labors desenvolupades en el decurs de la seva existència, en benefici de la religió, la humanitat i la història.

El mateix succeïa amb els oficis artesanals, titulant o anomenant *Mestres* als Fusters, Forners, Ferrers, Forjadors, Teulers, Picapedrers, Professors de Música, etc. Exemples: *Mestre Biel Formatge, Mestre Toni Pepito, Mestre Lluç Majora, Mestre Toni Nina, Mestre Andreu Mulet, Mestre Cinto Manacor, Mestre Biel Reus, Mestre Francesc Pomaret, Mestre Miquel Tauler, Mestre Miquel Gasparet, Mestre Pep Gallego, Mestre Gaspar Melero, Mestre Guillem Trinxater, etc.* Aquest tractament artesanal ja era aplicat en el decurs dels segles XIII als XVI, als doctors Lletraferits, al

Mestres i als Teòlegs, després foren conferits als artesans quan havien estat aprovats pel Gremi, per exercir l'Ofici.

El nomenament de Mosseny, Mossèn i Mossé. Així anomenaven l'home que feia les feines més humils a un establiment, mosso de cafè, mosso de botiga, mosso de forner, etc. El Mosseny i Mossèn, aquest tractament en el decurs dels segles XIV, XV i XVI, l'usaven els cavallers, per després passar als ciutadans Notaris, Eclesiàstics, etc, als Capellans, Frares i Religiosos, Reverends, Don Joan de "Sa Creu", Don Benet Dameto, Fra Romualdo Sala, benedictí, Germà Miquel Ollers Fullana, Missioner dels S.S.C.C. Les Religioses Monges dels Sagrats

Cors: Sor Maria Rafela, Sor Josepa, Sor Paulina, Sor Escolàstica, Sor Magdalena Vidal Mesquida, etc. L'il·lustríssim Fra Julià Tallades, Bisbe de Bosam L'il·lustríssim Cronista Oficial, els Senyors de Can Tallades, de Can Tem, de Can Cosmet, de Can Tomeu Metge, etc. el Metge Benavent, el Metge Oliver, el Metge Alou, el Metge Gasparet, etc, els Apotecaris Aguiló, Fernández, Pocoví. Els Marquesos, Comtes, Barons, etc, les escometien amb els respectuos Voce Mercè. L'excel·lentíssim i Excel·lència. L'any 1714, foren concedits aquests tractaments als Capitans Generals, els títols de Grans d'Espanya; els Guardonats amb les Condecoracions del tisó d'Or, les

Creus de Carles III, Isabel la Catòlica, Les Laureadas de San Fernando, San Hermenegildo.

En els segles XIII i XIV, el dictat que se donava en els Reis i Personatges distingits etc, era el de : En Jaume, En Pere, N'Anfós, N'Arnau.

Per cloenda d'aquestes notes, cal consignar que a la persona, l'estudiant que se fes creditor del títol de Batxiller, primer grau dels Estudis acadèmics, en ser-li lliurat el document o diploma acreditatiu, se li concedia el tractament de Don, títol que és l'avantsala indispensable per continuar els estudis universitaris superiors.

Miquel Roig Adrover
Cronista Oficial de Campos

Cent números de Ressò, Cent números d'Esport

Seria molt bo de fer aprofitar aquest número cent per tirar-nos floretes dient que durant deu anys hem estat amb l'esport campaner i tot el que se sol dir quan algú vol ser ben vist.

Per sort o per desgràcia quan en Josep Antoni Sala va deixar la

coordinació dels esports a Ressò em va tocar a mi d'intentar substituir-lo. Jo crec que el mínim que pot fer una publicació local és intentar informar, o contar coses, sobre l'esport del poble. Nosaltres ho intentam; ara bé, no som professionals de la informació i no sempre agrada el que surt cada mes a la revista, però al manco ho intentam.

Bé, un cop comentat això vull aprofitar aquest esdeveniment, perquè agradi o no l'hàgim tret cent números és quasi un miracle, per fer dues coses que jo consider molt importants:

En primer lloc, vull donar les gràcies a tots els que al llarg d'aquests anys han col·laborat amb nosaltres fent possible el nostre intent de donar a conèixer l'esport campaner. I no xerr només dels

col·laboradors habituals, que, carregats de paciència, aguanten les nostres exigències i pressions a l'hora d'entregar els articles; sinó que també vull donar les gràcies a tots aquells que sense ser col·laboradors habituals ens aguanten quan els demanam el seu ajut.

I el més important per a mi, és demanar perdó a tots aquells grups de gent que com a practicants d'un esport o altre no surten a les nostres planes d'esports. Aquí tothom treballa de forma voluntària i procura dedicar-se al que coneix un poc, això que per favor perdonau-nos i si vos animau a col·laborar l'únic que heu de fer és posar-vos en contacte amb qualsevol de nosaltres, vos esperam amb els braços oberts.

Miquel Oliver Bauzá

galeria d'Art
objectes de decoració

C/ Plaça, 16. 07630 Campos
Tel. 971 65 06 67
MALLORCA

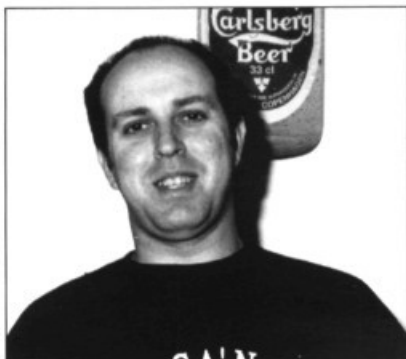
Ca'n Gasparet

Ferreria i Ferreteria
Fundada l'any 1868

Carrer Jaume I, 43
Tel. 971 65 06 28

07630 CAMPOS
(Mallorca)

Número 100 i ningú no m'estima

Mirau germans que fa estona que feim reflexions plegats, vosaltres i jo, i jo i vosaltres.

Ja fa estona que escric a *Ressò*, ara sí, ara també, i si a vegades no hi pens és perquè escriure (amb raó) no me resulta profitós, perquè ningú més fa cas.

És veritat que tenc un ull un poc crític, però no és per empenyar; és per ajudar que el meu poble sigui més enrotllat i més guapo; però ningú no me fa cas.

Un bon dia d'octubre, vaig voler fer reflexionar sobre la Fira d'Octubre, perquè trob que no se li dóna la importància que se li hauria de donar. De fet, tothom se'n va al Corte Inglés, al cine a Palma o a fer feina. Inclús els que estudien ja no tenen interès a quedar a Campos. Ens creim que amb una carpa tot està arreglat i punt.

Si parlem de Sant Julià, tres quarts del mateix, però Sant Blai no. Es canvia el dia, es fa una paellota i tothom va de festa i es fan fotos amb el bisbe i amb el Papa i amb tot Déu. Deu ésser que Sant Blai és més important que tota la resta, no?

Seguesc pensant que a Campos totes les festes es fan per als cape-

llans.

Un altre dia vaig escriure sobre els funerals, i crec que qualsevol infant els organitzaria millor. I tant si em creis com si no, perquè ningú em passi davant a l'hora del condol, m'he de passar tota la missa, i dit sigui de pas li he agafat el gustet que havia perdut aquella temporada que els capellans sortien de capellans i es casaven amb les monges. Però així i tot m'estim més que no es mori ningú més.

Un altre dia vaig escriure i alabar l'equip del meu cor. Ni Madrid ni Barcelona... Campos!

Però un diumenge al camp de la Victòria, calor, suor, cervesa, sol, avoriment, poc joc, Brunos, Lorens, i ferremalla d'aquesta, vaig pensar... no hi torn més, aquí se'n riuen de mi i així ho vaig fer. I ara diuen que el President ho deixa i l'entrenador, que té una obligació moral (JA!), també.

A mi particularment no m'han de fer creure que tenim un equiparero; abans teniem un equiparro, amb en Ruiz, en Cantos, els Olmos, en Mel, en Lito, en M. Juan, i companyia, i jugàvem a l'atac (sense porter). Ara que en tenim, jugam amb l'autocar aparcats a dins l'àrea i amb un caragol a davant.

Tot estava tan clar, Cantos, Obrador i Femenias... gol i ja està. I tothom content. Ara... insult va, renyada ve i els jugadors avorrits i empenyats.

Però tranquils, ho agafi qui ho agafi, pitjor no ho farà. Ànim!, que el llistó està molt abaix i serà bo de superar, al manco en joc.

Quant a Sa Rua, va de mal en pitjor... Crec que s'hauria de fer a partir de les 18:00 hores i posar música pel carrer. Enguany ha estat

magra; segur que anirà in crescendo... en magror vull dir.

Un altre dia vaig escriure sobre la puja dels fers, però ja que pagam tant... puc demanar que el camió vagi per la dreta i que s'aturi un poc més envant o un poc més enrera si hi ha un cotxe que estigui aparcats a l'altra banda del carrer?. No per res, és per no molestar... Gràcies.

I aquell escrit que deia: A riquitan, qui tan, qui tan, qui riqui tan. Idò això: A racatà, a racatà, a racatà, ta, ta.

Puc demanar també una altra cosa, per favor?

Podrien canviar un nom a un carrer de Campos, (a qualsevol, que tenim noms molt cutres) i posar-li Carrer d'en Toni Nicolau?. Pensau que és el campaner més universal que tenim. I pensau que, sobretot, no convendria posar-li d'aquí a 100 anys; a mi m'agradaria veure-ho.

I ja que hi som, no estaria malament canviar el nom de l'Avinguda Miramar, a Sa Ràpita, i posar-li el nom d'Avinguda Miguel Indurain. Així sortiríem a tots els diaris del món i tothom sabria on és Sa Ràpita; i vendria molta de gent amb bicicleta, fins i tot n'Indurain vendria a inaugurar la placa. Les gestions serien ràpides perquè a Campos hi ha gent que el coneix.

Escriure sobre Ca'n Pere Ignasi queda pendent pel número 200, o sigui d'aquí a 10 anys. Quan tinguem batlia alemanya.

I res més, felix número 100 i jo me'n vaig a jeure, perquè tanmateix ningú no m'estima...

Amèn

Miquel Forteza

Motor Ocasión
Campos, S.L. **COM**

COMPRA - VENDA de Vehículos d'Ocasión

Tomàs Rigo Vicens

Ctra. Palma - Campos, Km. 35 • Tel. / Fax. 971.65.24.22
07630 CAMPOS

BUGADERIA
TINTORERIA
SA BUGADERIA

Carrer Nou, 73 • 07630 CAMPOS • TEL. 65.25.27

Ressò, eina de passat, de present i de futur

L'arribada a les llars de molts de campaners i campaneres del nº 100 de la Revista *Ressò* suposa la consecució d'una etapa dins la història de Campos en l'àmbit dels mitjans de comunicació. Només una etapa, de 100 números, d'un projecte que no tindrà termini, perquè la llavor està sembrada i, encara que els que actualment formen els òrgans de decisió de *Ressò* tenguessin un moment de debilitat, cosa que estic segur no passarà, sempre hi hauria algú disposat a agafar el testimoni per seguir anant cap endavant, sempre cap endavant.

Un mes de juliol de 1988, aviat haurem de celebrar també els primers 10 anys de *Ressò*, sortia al carrer amb molta d'illúsió el primer número de *Ressò*; des de llavors ençà *Ressò* ha complit de manera fidel i amb més o manco puntualitat -qui no es retarda alguna vegada- amb la seva cita mensual amb els campaners. Amb aquests 100 números podem recordar el passat més immediat del poble campaner des de la postura crítica, però fidel a la informació, que ha caracteritzat sempre *Ressò*; jo recomanaria especial-

ment agafar tots els números endarrerits de *Ressò* i fer una voluta per la història més actual de Campos, serà una experiència molt enriquidora.

El present de *Ressò*, pens, està marcat, no per la seva consolidació, fita ja aconseguida fa temps, sinó per la recerca d'innovacions tecnològiques i informatives que facin encara més atractiva una revista actualment conduïda per un equip de gent jove, però amb molts anys d'experiència dins *Ressò*, amb ganes de fer feina i que, a més, la fan molt bé. Ells són ara els encarregats de conduir el timó de la nau però, és imprescindible, cal que els altres també aportem el nostre granet d'arena perquè l'esforç sigui més lleuger per a tots. Voldria recordar particularment a tots els companys, especialment a Damià Huguet, que han abandonat el projecte per una o altra raó; sense ells *Ressò* possiblement no hauria arribat on és ara.

El futur de *Ressò* és immillorable, entre d'altres coses perquè té uns sòlids fonaments. Uns fonaments fets a cop de pensament, de feina, de constància i amb les fites,

les mans i el cor ben nets. Els experiments fets a cop de talonari i amb pocs o cap dels ingredients anteriors han donat uns resultats desoladors en el passat i els seguiran donant en el futur. Cap mitjà de comunicació pot dependre únicament dels doblers encara que aquest, no ho oblidem, sigui el principal sustent del mateix. I aquí, en aquest punt, és on fan la seva aparició els lectors que, amb la seva fidelitat, fan possible que *Ressò* segueixi sortint puntualment cada mes. No oblideu que sense vosaltres tampoc *Ressò* seria el que és avui ni el que serà demà.

Aquesta celebració ens ha d'omplir a tots, lectors i col·laboradors, d'alegria perquè hem fet possible aquesta realitat que és *Ressò*. Això mateix és el que ens ha d'animar a seguir endavant per celebrar de manera molt immediata els primers 10 ANYS de *Ressò* i en el futur dels números 200, 300, ... Vagi des d'aquí la més cordial i sincera enhorabona per a tots els col·laboradors, lectors i campaners.

Josep-Antoni Sala i Toral

Perspectives Empresarials

La societat en què vivim és cada dia més complexa. Hi ha molts d'aspectes dins l'àmbit on vivim que canvien constantment. Aquest àmbit té les fronteres cada dia més difuminades i més llunyanes. Les empreses, els comerços i els campaners en general necessiten adaptar-se als nous reptes que es presenten diàriament.

Una empresa no sempre es defineix pels beneficis que en treuen els seus components. És així, que podríem dir que la revista *Ressò* és com una empresa. Hi ha elements configuratius que divergeixen d'una empresa així com la considerem normalment, però hi ha altres aspectes que voldríem considerar. Les empreses campaneres haurien de prendre exemple de com el grup de persones que

formen aquesta publicació han aconseguit tenir uns objectius molt concrets per encaminar les seves accions cap a una finalitat predefinida. Totes les empreses necessiten definir una finalitat i dissenyar una estratègia per aconseguir-la. Hi ha tantes finalitats i objectius i estratègies com empreses existeixen. Malauradament existeixen moltes empreses o entitats sense camins establerts.

Ja sabeu la importància de tenir un mitjà de comunicació dins el nostre poble. Que no sols es conforma a difondre notícies i opinions sinó que té altres objectius més ambiciosos del foment de la llengua i la perspectiva crítica dels esdeveniments. A més cuida la qualitat de la feina en tots els aspectes de redacció, de disseny, d'impressió, ... Un exemple a seguir.

L'associació d'empresaris i comerciants de Campos té un objectiu a mig termini de promoció aquells sectors econòmics que no estan situats en el circuit tradicional de la fira de maig. Per això, enguany ampliam la mostra *Fet a Campos* que vàrem organitzar l'any passat. Aprofitam també l'ocasió per convidar qualsevol empresa, comerç o associació que vulgui participar-hi. Aquesta estratègia que nosaltres proporcionam no vol caure dins la monotonia que aquestes activitats solen tenir. També volem adaptar-nos als moviments que puguin sorgir. Llavors, no ens queda més remei que demanar-vos tota la vostra ajuda aportant les idees que pugueu tenir.

Associació d'empresaris i comerciants de Campos

Reflexions Descafeïnades i sense sucre

Ressò, cent vegades Ressò

Cent números d'una revista de premsa forana és tota una vida. Si es tracta d'una revista en català com *Ressò* i que des del seu inici ha lluitat per la normalització lingüística, encara té més mèrit.

Des de l'aparició del primer número, fins a les portes de l'any 2000, *Ressò* ha estat testimoni fidel de la vida del nostre poble, de les vivències i dels reptes quotidians de les campaneres i dels campaners.

Si cercam esdeveniments importants ocorreguts al llarg d'aquest temps, en trobarem molts. Però crec que l'entrada de l'Estat Espanyol al Mercat Comú (Unió Europea) ha estat un dels més significatius.

Podríem dir que pocs esdeveniments han marcat tant la trajectòria col·lectiva de les nostres vides, com el fet de formar part de la Unió Europea.

La Política Agrària Comuna (PAC) ha marcat i marca les directrius que ha de seguir l'activitat agrària. Hi ha hagut sectors productius que s'han vist afavorits i d'altres que no ho han estat tant.

Un dels sectors que han patit més fort la crisi ha estat el sector ramader en general i el vacú de llet en particular.

Campos, com a municipi amb molta càrrega ramadera i gran producció lletera ha vist alterat el seu funcionament quotidià i així hem vist com s'han tancat horts, fàbriques lleteres i s'ha reduït el nombre de vaques i de bous.

L'any 1981, hi havia a Campos 407 boveres, és a dir, explotacions ramaderes amb animals de banya i el cens d'animals era de 35.000. Actualment podem dir que només queden unes 100 boveres i que el nombre d'animals s'ha reduït molt, si bé no en la mateixa proporció que el nombre de boveres. El mateix està passant a altres sectors productius: carn de xot, cereals, vi, oli d'oliva, i una llarga llista de productes agraris.

Europa és una gran potència, però no ha estat capaç de mantenir les seves produccions donant sortida a tots els productes i col·locar els excedents al tercer món, és a dir, allà on fan falta. Per tot això, pens que vivim en un món irreal, estam més pendents de nosaltres mateixos i no pensam a ajudar a aquells que no tenen la nostra sort i no tenen res.

Nosaltres aquí mentrestant, per anar a la moda i estar "guapos" cercam productes acalòrics (sense calories), dietètics (per fer règim o no engreixar), així el cafè és descafeïnat, la llet desnatada, la cervesa sense alcohol, els dolços sense sucre, el cuixot sense greix, el tabac sense nicotina, és a dir desvirtuam la realitat a cada instant, vivim una vida real o també un poc descafeïnada?

Fixam quotes de producció màxima a les vaques, a les ovelles, retallam les produccions dels cereals, d'oli d'oliva, de vi, i fins i tot ens donen ajuts per no conrear les nostres terres.

Crec que valdria la pena reconsiderar totes aquestes actuacions perquè si Europa, els Estats Units i d'altres Països desenvolupats tenen excedents i hi ha altres països, molts, massa, del Tercer Món, que no tenen coberts ni les més elementals necessitats i els manca tot.

Què podríem fer amb els sucre que no menjam? i amb les calories que rebutjam? i amb el greix que no volem? Els podríem fer arribar a les persones necessitades del tercer món. És difícil? Crec que sí. És impossible? Esper i desig que no, vull pensar que no.

Si no som capaços d'ajudar els altres, no ens servirà de res fer règim, anar a la moda, posar-nos "guapos", viure una vida molt "guai", perquè estarem buits de continguts, descafeïnats de vida, acalòrics d'il·lusions, baixos de rialles, descafeïnats d'esperances, sense sucre al somriure, descolorits, avorrits, orfes de tot.

Amics, perdonau aquestes reflexions descafeïnades i sense sucre; avui celebrem el número 100 de *Ressò* i hauríem d'estar contents. A *Ressò* li desitjam molts d'èxits i una llarga vida, a tots vosaltres salut i sort per veure i llegir el número 200 de *Ressò*, a veure si llavors tenim resoltes algunes de les mancances reflexades en aquest escrit.

Que així sigui.

Francesc Blasco

SA CIMENTERA, S.A.

MATERIALS PER A LA
CONSTRUCCIÓ

FABRICACIÓ PRÒPIA
DE CIMENT NATURAL

Carrer Cimentera, 38 • Tels. 971.65.02.54 - 971.65.08.73
07630 CAMPOS (Mallorca)

PISCINES I REFORMES S'AIGUA BLAVA

- Construcció de Piscines i Aljubs, sistema de formigó "Guintado".
- Construcció de Pistes de Tennis, Sistemes "Tennis Quick"

ANYS D'EXPERIÈNCIA AVALEN EL NOSTRE SERVEI

Carrer Ponent, s/n. • 07630 CAMPOS

Tel. 971.65.11.70

Una aproximació al concepte de franquícia

Ja fa uns anys que el concepte de *franquícia* es va posar de moda a dins del vocabulari del món de l'empresa, però és en els darrers temps quan veritablement s'està donant a conèixer a un espectre més ampli de població, no necessàriament entesa en qüestions empresarials.

La fórmula coneguda com a *franquícia* té la seva base en una relació contractual que s'estableix entre dues empreses- independents una de l'altra- i on una d'elles, anomenada *franquiciadora*, cedeix a l'altra, *franquiciada*, a canvi de preu el dret a utilitzar tota una sèrie de coneixements, marques, etc. o a vendre uns béns o a prestar serveis d'una manera determinada.

Com es veu, la definició és ben ampla, i pot englobar infinitat de fórmules empresarials. Així, trobarem franquícies on el més important és el bé o servei que es comercialitza, i per tant la *franquícia* possibilita la venda d'aquesta mena de producte; altres, on el més important és poder-se adherir a una marca coneguda pel públic, i que ens procurarà una clientela fidel; altres, on es compra una "know-how", uns coneixements, que permeten desenvolupar o fabricar un determinat bé o servei, etc.... Això sí, l'element comú sempre és l'acord de voluntats que s'estableix dins aquesta mena d'associació entre franquiciador i franquiciat.

Per què estan tenint tant d'èxit aquestes fórmules dins el nostre món empresarial, i especialment a dins del comerç? El motiu princi-

pal, i que no he anomenat en la definició, és que perquè es pugui parlar de *franquícia* hem de tenir una negoci provat, o sigui, hem de tenir una fórmula empresarial que ja sabem positivament que funciona. I no ha d'ésser una fórmula de funcionament irreplicable, ben al contrari: una fórmula empresarial serà franquiciable si pot repetir-se l'experiència exitosa en un altre lloc geogràfic i amb uns altres protagonistes, separant-se, en certa manera, de les circumstàncies particulars i específiques que l'han fet triomfar en el seu lloc de naixença.

Heus aquí el secret i la raó de l'èxit: estam parlant de negocis que no fallen mai!!! L'empresari es troba davant un negoci que li "garanteix" un camí positiu pel seu negoci, recolzat en tota una imatge de marca, uns mecanismes de comunicació dissenyats a l'efecte, uns coneixements específics en distribució i *merchandising*, una experiència passada, i tantes altres coses.

Malauradament, això avui dia ja no és cert, perquè la quantitat d'empreses que franquicien ha fet que també n'hi hagi que no tenen l'èxit garantit, precisament perquè la seva fórmula comercial no és tan bona com ha d'ésser, no pot traslladar-se l'experiència a un altre lloc, no prenen les cauteles necessàries a l'hora de cercar els franquiciats, etc.

Fins fa uns anys les empreses franquiciadores prenen moltes precaucions a l'hora d'iniciar el procés d'expansió de la seva marca, i així, abans de "donar" la marca a

un franquiciat, es feien tota una sèrie d'estudis de mercat que definien la viabilitat del projecte a un espai concret. D'aquesta manera, una *franquícia* era un negoci segur, i tots recordam marques de menjar ràpid i de roba que eren cavalls guanyadors per a qualsevol que pogués obtenir-ne la llicència. Amb el pas dels anys i amb l'expansió d'aquesta fórmula, s'ha perdut de vista, en molts casos, la cautela a l'hora de definir perfectament la fórmula a franquiciar i les qualitats del lloc i de l'empresa que ho ha de fer per a una zona concreta, i s'ha donat pas a una fórmula de distribució que no aporta diferències dels altres competidors que ja estan establerts al mercat, i que per tant té molts de nombres per haver de tancar en un horitzó temporal curt.

Malgrat el que he comentat, la *franquícia* és avui dia una de les millors opcions per a qualcú que vol iniciar o continuar una experiència empresarial, això sí, a l'hora de cercar quina *franquícia* ens convé més, hem de saber triar molt bé les diferents opcions que hi ha al mercat, considerant el sector on ens volem introduir i el segment de mercat que volem conquerir, de manera que el que "comprem" ens permeti oferir un producte novedós i interessant per al client a un preu raonable, ens doni un avantatge competitiu, i per tant ens situï en una posició de privilegi davant la competència.

Santiago Ferrer i Costa
Llicenciat en Ciències
Econòmiques i Empresarials

Ciclos Serra

Reparació i Venda

Provença, 1 • Tel. 971.65.00.85
07630 CAMPOS

Maria Bover Mulet

Tenda 100 i articles de regal

Es graven figures per a noces,
batejos i comunions

Carrer Nou, 1 - Tel. 971.65.05.30 - Campos

La Generació del 98

"Cierta día nuestro novelista invitado a firmar en el álbum de un establecimiento público. Estaban las páginas llenas de nombres bajo los cuales se amontonaban títulos nobiliarios, académicos y administrativos. Tomó la pluma y escribió: Pío Baroja, hombre humilde y errante"
 ("Ideas sobre Pío Baroja". J. Ortega y Gasset)

Per a Joan Coll Pons.

Algú podria dir de mi, parafrasejant el mestre Ortega, "en Josep Maria és en Josep Maria i els seus projectes", i tendria raó. Perquè és cert que tenc una llista, més aviat quilomètrica, de totes aquelles coses que hauria de fer per a arribar a ser una persona de profit i, també de tots aquells temes o persones sobre els quals m'agradaria poder escriure-hi alguna cosa algun dia. Descartada totalment la possibilitat d'arribar a ser una persona de profit en aquesta vida, em queda l'altra possibilitat, la d'intentar escriure alguna cosa de tant en tant. Per exemple, algun dia m'agradaria poder escriure un breu i, a ser possible, convincent assaig amb aquest títol: "En defensa dels trists". Algun dia, si les meves moltes ocupacions actuals - passejar, llegir, estar desenfeinat - m'ho permeten, ho escriuré.

Els trists, igualment com els amors malencònics o els filòsofs sentimentals, no solen tenir molta bona premsa; per ventura, per això mateix, m'agraden tant els trists, els amors malencònics i els filòsofs sentimentals. Arribats en aquest punt, els meus lectors habituals, és a dir, aproximadament dues o tres persones, poden exclamar: "ai, Josep Maria, ja hi tornam a ser. Sempre acabes parlant sobre els mateixos quatre o cinc temes. El teu repertori és molt limitat!" Només comentaria com aquests permeten valorar la benevolència dels meus lectors, ja que, siguem sincers, no crec que el meu repertori vagi molt més enllà d'un o dos temes - i encara pens que en sobraria algun-. També és cert que el repertori vital de quasi tots nosaltres no sol ser tampoc molt ample; així, solem ser fidels tota la nostra vida a un equip de futbol, a una cançó, a una pel·lícula, a un amor; solem, en definitiva, ser fidels a unes poques coses i persones que, com nosaltres mateixos, i ja en aquest mateix moment, sabem que tenen, malauradament, massa passat i massa poc futur. Sempre som el passat d'algú i, gairebé sempre, el futur de ningú, i això ens posa trists, trists com els protagonistes de l'assaig que, si les meves moltes ocupacions ho permeten, escriuré algun dia.

A dins l'assaig "En defensa dels trists" hi hauria escriptors, directors de cinema, músics, artistes, i també familiars i amics. A la llista dels escriptors hi hauria, sense cap dubte, la major part dels autors de l'anomenada generació del 98 com, per exemple, Baroja, Ganivet, Antoni Machado, Unamuno i Azorín,

membres tots ells d'una gran generació que ben bé hauria pogut anomenar-se, sense faltar a la veritat, generació dels malencònics o generació dels sentimentals.

Deu fer uns quinze anys que vaig començar les obres d'aquests autors, les novel·les i els contes de Machado, els assaigs de Ganivet, els llibres d'Azorín i d'Unamuno, i des de llavors els seus escrits i les seves vides m'han fet companyia com només poden fer-la els bons amics, aquells amics que ens agradaria poder tenir a prop algun dia: fidels, lúcids i, no cal dir-ho, trists. De fet, sempre he pensat que per damunt de les seves diferències, que són moltes, el tret comú a tots ells seria, crec, el de la seva lúcida malenconia. Temes com la regeneració d'Espanya o el paisatge castellà no crec que siguin, sincerament, tan decisius a dins les seves obres com s'ha dit sempre que s'han fet estudis sobre aquesta polèmica generació del noranta-vuit. A pesar d'haver nascut tots ells fora de Castella, viuen, és cert, a terres castellanès, però també és cert que viatgen molt sovint per la resta de l'Estat i que tenen una bona relació amb Catalunya i la seva cultura. El somni d'una Espanya millor, més oberta i tolerant, era aleshores, per a castellans i catalans, encara possible. Esperem que encara avui ho sigui.

D'aquí a cent anys, potser no hi haurà commemoració. Qui sap. Sabut és que les coses sempre poden anar a pitjor. Però, d'aquí a cent anys, n'estic segur, els escriptors de la generació del 98 tendran encara molts de lectors; lectors enamorats, com nosaltres, de la seva imatge d'eterns desenfeinats que es passen la vida passejant, llegint, fent viatges amb tren, passant molta estona als cafès, pels carrers, a dins els edificis antics o asseguts als parcs i jardins.

Sovint solem pensar que el millor de la vida gairebé sempre pareix trobar-se en un altre lloc, en un altre temps, però sempre lluny, molt lluny de nosaltres. La vida, pensam, són les persones que van i vénen, uns nins que juguen i criden, uns vells que recorden i enyoren, uns enamorats que es fan besades i... bé allò que solen fer els enamorats, una ciutat a l'hora del crepuscle, una font, uns ocells, una al·lota solitària que plora perquè pensa que el seu amor és trist i impossible. De tot això parlen els nostres autors, de la gent, de la il·lusió de la infantesa, la memòria, el desig, la soledat, la natura i, en fi, de la impossibilitat i tristesa de gairebé totes les històries d'amor. I, a més a més, estimen, a pesar de tot, la vida, i ens la fan estimar també a nosaltres. Per totes aquestes raons m'agraden i els estim. Per totes aquestes raons he escrit aquestes poques paraules, paraules d'amor que, com va escriure un dia Andrés Trapiell, són les úniques que, de veritat, importen.

Josep Maria Aguiló Frau

Per a qualsevol informació a Ressò,
trucau al: 971.16.01.00 (Antònia) • 971.65.24.59 (Esteve)

100 és una bona mesura: 10 anys de continuïtat

na, un camí de gairebé 10 anys d'existència i 100 números de la Revista del poble, *Ressò* de Campos.

Ara si miram el camí recorregut, i basta reparar en l'índex que publicam com a suplement, podem veure-hi una enorme tasca feta. Un gruixat llibre de pàgines i més pàgines, amb ploma segura, amb fotografies, hores de feina, d'enginy, de periodisme. Podem veure una evolució clara i perceptible al llarg d'aquests números i si un recorda els primers moments, sense cap mena de nostàlgia, li entren ganes de riure i de pensar, en suma, que hem avançat molt.

La mirada cap al futur, enfilant ja el 2000, que pareixia que no arribaria mai, la tenim posada ja en la constant millora i renovació d'aquesta Revista, com una revista que ha d'acomplir els objectius d'informar i donar una plataforma de pluralisme al nostre poble, tot tenint molt clares les nostres senyes d'identitat, a les quals no renunciem i que donen, en gran mesura, sentit a la ingent tasca que cada mes ens espera.

Creim sincerament que els campaners han de fer festa amb

nosaltres, per tenir una Revista com la de *Ressò*, mirall de moltes de la premsa forana i producte cultural de primera categoria per al nostre poble. I a més de festa, tots els campaners però principalment les institucions públiques s'haurien de sentir compromesos/es amb una empresa cultural que podria dinamitzar, encara molt més, la vida cultural campanera, que podria servir de mitjà de comunicació pública per a molts casos on la transparència informativa és una mostra de modernitat i de correcció política, en línia amb els nous valors ètics i polítics de la nostra societat. Si és que això es creu i es practica. Els col.laboradors, l'equip coordinador i els futurs col.laboradors que, lògicament, han de liderar l'aventura estan ja des d'ara d'enhorabona.

Apel.lam doncs als campaners a seguir donant un suport que fins ara ha estat magnífic a *Ressò*, i a seguir col.laborant de mil maneres per poder gaudir de la Revista, l'únic mitjà de comunicació campaner.

Pere Ollers Vives.

31

MATEU NICOLAU URREA

Gestió i assessorament fiscal i empresarial

Síquia, 12 · Campos A 10 Tel. 65.03.45

Cristalleria CAMPOS C. B.

Joan Oliver Bordoy

Pere Ferran Vaquer Silvar

Carrer Llibertat, 27
Tel. 971.65.04.20 • 07630 • CAMPOS

tot temps

SABATES

Nova Direcció **Anita Durán**

Creu, 4 - Tel. 971.65.05.41 - 07630 CAMPOS

La Democràcia com a espai de sonoritat total

Les persones humanes es veu que som animalons d'aniversaris com a irremissiblement empesos a celebrar o sentir d'una manera especial la seqüència o l'interval del temps, d'un temps, arribat a un punt determinat i determinatiu de qualque cosa. Cercam fites perquè som cíclics i no ho som i tenim com a tret distintiu, tots els humans, un no-se-què de perduts. Podem dir que

som cíclics perquè acabam etapes i en començam de noves, i no que ho som perquè el temps és tanmateix irrecuperable i res no torna a començar en el sentit insondeable de la paraula començar: "principiar".

Posats en pla una mica transcendentaloides fa un cert calfred sentir la possibilitat d'imaginar el TEMPS sense cap objecte o subjecte que hi estigui inserit, un temps absolut, una entitat abstracta...

I girant els ulls, també té molta vocació vitaminenca, VEURE que tampoc és possible imaginar un objecte, un fenomen, sense inserir-lo en els paràmetres del temps. En certa manera això condueix a una exaltació total de la vida, aquella que ens permet dir "el temps no seria res sense tu i jo, sense nosaltres". Per afegit aquest raonament tocadet de mística casolana també és aplicable a l'ESPAI!

Ara, la revista *Ressò*, a Campos, és arribada al número 100, a deu anys d'existència que són i signifiquen una història, una història col·lectiva. Això és així com sona i és real en un període social en el qual la mitjana d'hores dedicades a la TV per persona i dia és de més de quatre. Mai les santes estadístiques havien pogut comptabilitzar una religió amb tants d'adeptes i dedicació ritual. Una religió és mala de definir però, sense entrar en qüestions antropològiques, aquesta mundialització massmediàtica ha engendrat tanta mitificació i ha tengut tantes conseqüències a la vida quotidiana, que com a molt destacable, s'ha de ressenyar la brutal pèrdua de contacte amb l'entorn real i palpable que ha suposat. L'anomenat "llogaret global" ha fet que oblidàssim els llogarets locals. Crec que va molt en detriment de la jovenella el no saber gens on és Sa Sorda o Son Pesca o que fan devers s'ajuntament i si saber molt

quines faves es cuinen per Beverly Hills. Ens han exclòs la personalitat bastant, la veu i el vot, i sinó feis la prova fent una mica de qüestionari entre els adolescents de la vila que conegueu.

La *Revista Ressò* va néixer amb aquesta il·lusió necessària que és VOLER FER POBLE, fer camí lluny d'ensabonaments a l'oficialitat, més enllà d'estèrils conformismes amb l'ordre establert, sense subvencions comprometedores, sense deixar mai opció a la resignació i ningú podrà negar que tothom qui ha volgut hi ha pogut dir la seva: els qui s'han sentit ofesos i els qui han volgut atiar un poc la foganya. Entre parèntesi voldria dir que crec que una revista que a un poble no fa política val més que aprofiti el paper per tapar els pots de saïm quan vénen les matances o per poder passar per damunt el trespol quan s'ha fet dissabte. En aquest sentit fent la memòria d'aquests darrers deu anys em ve precisament a la memòria un comentari que em varen fer respecte a les crítiques que a vegades, un poc suïcida i temerari, empipat i empipador, he signat en aquestes planes: "Qui estigui lliure de pecat que tiri la primera pedra" em va dir com qui engalta un comentari un poc d'advertiment però amb confiança perquè el qui ho deia me'n tenia i endemés compartim sentit de l'humor quan ens trobam pel carrer. Vaig pensar arran d'aquestes paraules, un poc després, i d'aquí que digués que em vénen a la memòria, que si al manco *Ressò* ha suscitat reflexions bíbliques i comprensió de la realitat com a DEBAT ja ha valgut bé la pena, ja s'ho paga com deim.

Una altra vegada, bastant abans, en Joan Adrover, amic i company coordinador d'un grapat de números de la revista, un dia em comentava quan el vaig a anar a entre-estar per la revista de l'institut on jo estudiava la secundària, que la idea que tenia de *Ressò* era molt clara amb el símil d'un micròfon, un altaveu, un cordo obert a la gent de la vila per EXPRESSAR-SE, obert a tothom perquè arrela la DEMOCRÀCIA. Un tomar paret i desentaponar orelles donant a entendre que COMUNICAR-SE amb sinceritat -el factor clau del respecte- és l'única manera que té una societat de créixer i fer-se per envant arribant a la sonoritat total. Una dimensió molt diferent del silenci eixordidor de tants de canals de TV, tant de zapping, tants de mòbils, internets i autopistes cap enlloc.

Montserrat Alcaraz

32

Clínica Dental i Estètica Infantil i Adults

Dr. Miquel Bennàssar i Obrador

Formació amb títol Universitat del Sud de Califòrnia

Estomatologia general, Ortodòncia, Pròtesi.

Implantaments dentals, Odontopediatria

Dr. Albert Font Juan

Col·legiat en ortodòncia per la Universitat de Nova York

IMECO · ASISA · SANITAS · MARENOSTRUM · NOVOMEDIC · PREVIASA

Cosme Mª Oliver, 14 (Carrer des vi)

Tel. 65.21.14 (Horabaixes) CAMPOS

Pintures Recó

Vàzquez Mella, 2 Tels. 650704 - 650205 CAMPOS

Històries d'en Jordi de sa Comuna

Un cotxe oficial (Mercedes) per l'Ajuntament

El passat dissabte, tot just després d'haver mercadejat una estona amb les placeres porrerengues, vaig decidir passar per Ca'n Nina a fer un cafè. Allà vaig trobar en Jordi de Sa Comuna, home de fortes conviccions esquerranes i que sap el dimoni on es colga. En Jordi té molt poques feines perquè tampoc en vol fer massa. La qüestió és que per anar a Sa Comuna ha de fer una fumada davant Sa Parada i una altra davant el "el matedero".

El vaig trobar ben assegut a la barra rosegant un entrepà de cuixot salat amb tomàtiga de ramellet i olives trencades que feia les dimensions d'un peu del 44. Tot just veure'm pegà un crit, ell és així de pagès, i quan vaig ésser vora ell em digué a l'orella: "Que no has sentit a dir per la vila que l'Ajuntament ha de comprar un cotxe oficial al batle Nina"? Jo, estorat davant la notícia que acabava d'escoltar, només vaig tenir eima per dir-li: _nooo.

Aleshores en Jordi continuà el relat: "M'han dit per cosa ben certa que això és així. Resulta que Campos l'han fet

capital de la comarca del Migjorn i aquesta vegada volen fer les coses bé. S'ha acabat anar de berbes -va dir en Rafel Torrer, que és l'amo dels duros-, i és igual si en Pons i en Balancer esqueinen, comprarem un cotxe oficial amb bandereta, els vidres fumats i un parell d'antenes, com més millor, ja som capital".

En Jordi insistia amb el tema, mentre jo demanava un altre sobret de sucre: "També m'han dit que estan cercant un xofer per manar-lo. Ningú s'ha ofert i de moment ho menarà un municipal o el saig que tenen carnet de primera. El volen estrenar pel batle anar a les festes de Sa Ràpita, però ara tenen por que amb tantes síquies pel poble no guanyin per tubs d'escapament".

-Estàs segur del que estàs dient, Jordi?, vaig voler assegurar-me jo. "Tan segur com a mi em diuen Jordi". -Però n'Antoni Lladó i en Guillem de Sa Canoveta, què diuen? vaig demanar. "Aquets dos són els únics que no estan massa d'acord, ara han fet el congrés d'Unió Campanera i volen donar exemple per si de cas han de pegar una coca als del PP. Però n'Andreu Caganya va comentar l'altre dia que li pareix molt bona idea i ell ho emprerà per anar a la fira de ses vaques, ara que encara en queda qualque una", replicà l'amo de Sa Comuna.

-Bono bono, vaig exclamar jo. "És que saps què passa (seguia parlant en Jordi), ara els felanitxers i els llucmajorers s'han posat gelosos que nosaltres siguem capital i el batle Nina ha dit que ja estava bé de ser el darrer mot del credo, amb Es Trenc, Ses Covetes i l'Autopista. No volem brou, idò tassa i mitja! Resulta que va cridar el secretari saliner i li va ordenar pre-

parar-ho tot per comprar el Mercedes, no sigui cosa que felanitxers, llucmajorers i qui sap si porrerencs ens prenguin això de Sa Capital".

-Serà un Mercedes? I per quan ho tendran? Vaig preguntar jo. "The comentat abans que ho volien estrenar per les festes de Sa Ràpita, però ho volen més prest i per ventura donen la sorpresa i es presenten a les celebracions del número 100 de Retxó "Deus voler dir Resso", "Si, perdona. Resso, amb el cotxe nou". No aturava de rallar l'amo i senyor de Sa Comuna.

En Jordi és un fidel seguidor dels "Diuen que" i no es perd cap "Lletres a la Tietà, malgrat es jugui un Barça-Madrid. "Qui ho hagués hagut de dir que arribassin al número 100 aquets al.lots amb ses travetes que els han intentat fer. Per cert l'entrevista a en Sebastià de s'Impremta encara cou a més d'un i no serà per les voltes que fa per la vila l'ex-batle Roig".

Aquella conversa ja es feia un poc massa llarga i a més no tenia capacitat per processar la quantitat d'informació que m'havia donat aquell home. -Jordi he de partir perquè m'esperen. "I on vas amb tanta de pressa? encara no t'he contat allò del camp de polo, això que peguen amb una pilota de damunt un cavall, que volen fer uns alemanys vora Es Trenc". -No puc esperar ni un minut més, Jordi. "Bé, idò si veus la gent de Resso li dones l'enhorabona de part meua i que puguin arribar al número 1.000". -Ho farà Jordi. I així ens acomiadarem fins un altre dissabte que ens trobem a la barra de Ca'n Nina, després de mercadejar a les placeres porrerengues.

Miquel Adrover

TRANSPORTS MESQUIDA

Ronda Catalunya, 9 - Tel. 971.43.11.05
07630 CAMPOS

Taller Mecànic

CA N'ARNAU

Carrer Provença, 36
Tel. 971.65.10.63
Tel. mòbil 909.65.46.39
07630 CAMPOS

Que tengueu molts més èxits com aquest

L'Obra Cultural Balear a Campos és a punt de fer deu anys seguits de feina per Mallorca, per la llengua catalana, per la cultura i per la identitat del nostre poble, i per evidenciar-ne els resultats la Revista *Ressò* ho arrodoneix avui amb el seu número 100. Cent passes cap envant. Cent passes d'un solc on "cada poble llaura el seu futur", l'eslògan afortunat amb què Josep M. Llompart rubricà el cartell que Joan Miró creà per a la nostra entitat.

L'OCB, fundada el 1962, té XXXVI anys de vida i sempre que pensam en aquesta ja llarga trajectòria tenim presents tots els qui han obert camí, tots els qui ens han precedit a les Balears en la defensa de la llengua i del ple autogovern. En mirar aquesta dècada de feina ben feta per les persones que formen part de l'Obra a Campos i que han fet els cent exemplars de la Revista *Ressò*, podeu estar ben segurs que des de tot Mallorca som conscients i valoram l'esforç personal, les hores de dedicació i de feina en equip, les il·lusions reeixides i, segur, els entrebancs i els moments de dificultat que, es veu ben clar, heu anat superant feliçment.

Trenta-sis anys després, deu anys després, la raó de ser de la nostra entitat continua vigent. Els aniversaris, les fites assolides com les de *Ressò*, ens donen l'oportunitat de fer balanç d'on som i de pensar cap on hem d'anar.

Tenim davant els nostres ulls el perill real que la nostra llengua se'n vagi en orris, no en el camp del coneixement passiu sinó en el de l'ús quotidià que és allò més decisiu perquè una llengua sigui viva i no una

peça de museu o d'utilització residual. La nostra llengua ha entrat a l'UVI (al cap d'un intens canvi demogràfic i lingüístic començat fa un parell de dècades i que continua, des que, per exemple gairebé tres quartes parts dels joves de Palma en edat escolar manifesta que no parla habitualment en mallorquí) i que se'n surti i recuperi la salut o que arribi a una situació irreversible depèn d'allò que faci la nostra generació en aquestes properes dècades.

Ara bé, no tothom hi té la mateixa responsabilitat. Hi destaca aquella que pertoca a les institucions públiques, les que tenen els mitjans més decisius i el mandat estatutari de protegir la llengua. I no es pot menystenir la que correspon a la societat civil i a cada un dels mallorquins.

Per la nostra part, no deixarem de reclamar amb fermesa que el Govern Balear, els Consells Insulars, els Ajuntaments i totes les institucions facin una política lingüística de bon de veres, no només curses aïllades per allò de quedar bé. No s'estan adoptant les mesures que són del tot necessàries per frenar el retrocés de l'ús i recuperar-lo després, perquè no hi ha voluntat política decidida per dur-les endavant.

Quant a la societat civil, aquest mes de maig farà quatre anys seguits que el poble mallorquí i les seves entitats representatives han sortit al carrer amb una impressionant participació popular en favor de la llengua, l'accés al ple autogovern i el reconeixement de la insularitat. I, com a 1997, són les quatre illes les que viurem la celebració d'actes coincidents "junts per la llengua" i

sentirem novament que, tots plegats, tenim molta més força.

La pròxima Diada popular per la Llengua del mes de maig servirà per demostrar que som molts i molts els que volem que això canviï, i anirem a Cort, al km 0 de Mallorca, per plantar cara a la indiferència, a la inacció, a la deixadesa, al rentar-se'n les mans, a la despreocupació, al desinterès per la llengua. I com que encara tampoc no se'ns ha reconegut els drets que ens corresponen com a nacionalitat històrica, des de Cort direm ben fort que "*Som un Poble. Tenim una Llengua. La Volem Viva. Tenim uns drets. Els volem ara*".

Només entre tots podem aconseguir allò que es pretenia assolir quan va néixer l'OCB ara fa XXXVI anys i que ha encapçalat la feina i l'esperit dels homes i dones que han fet cent passes més amb la revista *Ressò*. Ens sentim al vostre costat, conscients que no feis només una tasca cultural o informativa, o fins i tot només de defensa dels drets d'un poble. Rigoberta Menchú, Premi Nobel de la Pau, quan va visitar Mallorca l'any 1996, va dedicar aquestes paraules a la nostra entitat, i per tant a cada un de vosaltres: "Vull felicitar-vos per la vostra lluita en defensa dels drets lingüístics dels pobles, que són parts dels drets universals. Que tengueu molt d'èxits".

Això mateix. Que en aquesta lluita, i amb aquesta ferma voluntat, tengueu molts més èxits com aquest.

Antoni Mir
President de l'OCB

Nonous
moda infantil
i juvenil

MERCERIA

Plaça Tres Molins, 1
Tel.: 971.65.18.00

07630 - CAMPOS

DISTRIBUCIONS
BALTASAR COVAS

* AIGÜES DE MANANTIAL
* SUCS - ROSTOY-
* VINS - RIBERA DE EBRO-
* CERVESSES
* LÀCTICS, ETC...

Es Colomer, s/n. - Tel.: 971 65 01 98
07630 CAMPOS

Deu anys de Ressò

Ens hem de situar a les acaballes dels vuitanta, a Campos, a un poble que, com la majoria dels pobles d'aquell moment, es trobava immers en un procés de canvis, transcendents i quan, de manera paulatina, s'assaborien les bondats de les novelles, encara, maneres de fer i de viure.

En un moment de moltes expectatives creades, veure que la majoria d'elles es fonien en l'apatia i en la mediocritat, el desencant i el fet de no resignar-se a assumir aquella situació, foren els inicis d'un projecte que culminaria en l'aparició de *Ressò*.

D'aleshores ençà hi ha un llarg camí recorregut i en el seu transcórrer, *Ressò*, s'ha anat guanyant un lloc entre nosaltres; entre els que, mes a mes, hem volgut continuar la curulla empresa i entre aquells altres que, amb la mateixa periodicitat, heu participat de la seva lectura. Uns i altres hem fet possible el miracle de la comunicació, gens fàcil en una societat que sembla caracteritzar-se per tot el contrari.

Es pot pensar que *Ressò* ha aconseguit fites importants, i no seré jo qui ho negui, però cal tenir present que hi ha molt a fer; *Ressò* no és un objectiu en si mateix. *Ressò* es va plantejar com un instrument en favor d'altres objectius de més ampli abast i en la seva recerca s'ha mantingut, fidel a uns principis mai escrits però ben avinents sempre: la defensa de la llengua i de la cultura, l'exercici de la llibertat d'expressió, el foment de l'esperit crític, el desig d'informar, i qualsevol altre que es situï en el marc del respecte per les llibertats individuals i col·lectives i oberta a tothom.

Com qualsevol iniciativa, *Ressò*, ha tengut errades i encerts, alts i baixos, però s'ha anat consolidant fins a arribar a ser la publicació campanera de més llarga durada en el temps i amb un tiratge de 800 exemplars que es manté. Tot això, com bé us podreu imaginar, no és fruit de la casualitat, són dies i nits de feina, són hores i hores de perseverança i d'aplicació. *Ressò* és una mostra del que es pot fer sense molts més recursos que creure en allò que es fa, i amb l'esforç, sovint desmesurat, dels que en cada moment hi han estat engrescats; qui pensi el contrari que s'arromangui, que hi posi les mans i ja en parlarem d'aquí a deu anys!

A *Ressò* se li podran fer retrets però també se li haurà de reconèixer algun mèrit. Se'm fa difícil pensar en els darrers anys de Campos sense *Ressò*, sense aquest grapat

de planes que han donat cabuda a les opinions dels qui han volgut manifestar-les i que han recollit imatges i experiències personals que avui, i per motius ben evidents -malauradament- serien del tot irrecuperables.

En conjunt, i després de 100 números editats, es pot comprovar que de paper tucat no n'hi ha tant com algú ha volgut suposar i que en bona mesura reflexa i és testimoni de l'esdevenir dels fets, de les persones, de l'entorn i de la vila en el seu conjunt.

Ressò va sorgir com a proposta plural i com a tal s'ha mantingut, i en aquesta vocació altruista recau bona part dels resultats aconseguits; sabem que per seguir endavant necessitàvem suports, aïllar-nos suposava no arribar més enllà de la cantonada, i aquests ajuts s'han aconseguit: subscriptors, lectors, publicitats i col·laboradors heu estat els que ens calia, sense vosaltres no en parlariem, ara, del número 100 de *Ressò*, i s'haurien perdut moltes oportunitats.

Des de *Ressò* s'ha fet possible que la llengua catalana -la que hem après dels nostres pares i la que feim servir per iniciar els nostres fills i filles en el llenguatge- en comptes de separar es mostri en la seva plenitud i adquireixi, en un àmbit molt reduït del dia a dia, el valor que li pertoca en cada un dels distints indrets i en el conjunt de la societat.

Com a presidenta de l'Obra Cultural a Campos i com a membre de l'equip coordinador de *Ressò*, voldria que aquestes paraules servissin com a homenatge i com a reconeixement a tantes i tantes persones que han fet, i que fan, que el somni esdevengui realitat: són deu anys de compromís, de feina feta, de descobriment, de complicitat. Són deu anys que ens obren les portes al futur.

Antònia Sitjar Valls

Más fotos

FOTOGRAFIA D'ESTUDI
PUBLICITAT I MODA
FOTOGRAFIA DIGITAL
REPORTATGES SOCIALS

REVELATS PER AFECCIONATS COLOR I B/N

C/ Camí de mar, 12

tel-fax: 971 65 09 42

07630 CAMPOS
Illes Balears

Diuen que...

- L'Ajuntament de Santanyí ha nomenat fill il·lustre de la vila l'escriptor Blai Bonet, a proposta del PP.

- L'Ajuntament de Felanitx ha nomenat fill predilecte de la vila el científic Nadal Batle, a proposta del PP.

- L'Ajuntament de Campos no s'enrecorda d'homenatjar el poeta, escriptor, pintor, cinèfil i gran persona que fou, és i serà Damià Huguet. Serà que ell els va fer arribar el seu pensament que no anava d'homenatges?

- L'equip de govern del PP no ha creat la comissió acordada que s'havia d'encarregar de negociar les opcions de concessió per construir la plaça. Això s'ha fet així perquè fan les coses així com millor els pareix i no segons el que s'ha pactat en ple amb l'oposició.

- Els promotors de la clínica-hotel del balneari de sant Joan de la Font Santa, estan disposats a reduir el volum de la construcció per poder obtenir el permís corresponent, sempre que quedin garantides les ganàncies.

- Diuen que per a la clínica de rehabilitació, per a alemanys? s'invertiran 6.000 milions de ptes i es crearan 130 llocs de treball, per a gent de la zona?

- El poble ha celebrat els 100 anys de la mort de sor Maria Rafela. Segur que seran ben necessaris els seus miracles.

- No se sap qui és que ignora que la democràcia es mostra en els plens, si el batle, o qualche regidor que seu devers el seu costat.

- El batle encara no ha creat la plataforma anti Comissió Insular d'Urbanisme, però que tot arribarà. Ara ja ha parlat amb quasi una dotzena de batles.

- El problema que es planteja a la revista núm. 99 sobre si es presentaria o no recurs a l'afer de les Covetes, va arribar massa tard. Es

veu que es va pensar que d'aquí 10 o 12 anys, ja n'hauran desaparegut uns quants, de devers la Sala. Una altra vegada serà.

- El batle sense encomanar-se a ningú, ni sense dur el tema a ple, i per l'autoritat que li ha estat conferida pels vots dels campaners, va decidir presentar recurs al Suprem. Segur que si toca pagar no en voldrà esser responsable.

- En tota la història de Campos no n'hi havia haguda cap de revista que arribàs al número 100.

- Aquesta revista fa el seu centenari i ho vol celebrar amb una festa grossa.

- També serà un bon moment per dedicar el millor record a un dels seus pares, Damià Huguet.

- El batle no farà esperar els dos mesos que l'autoriza la legalitat vigent per convocar el ple que han sol·licitat el grups de l'oposició.

- No s'ha compromès a escoltar-los ni a fer-los cas. Veurem si bastarà amb un o se n'hauran de sol·licitar més.

- La comparsa antiautopista de la rua amb els vergers a l'esquena va tenir molt d'èxit. A veure si la plataforma també en té i aconsegueix aturar-la.

- L'Ajuntament de Campos en col·laboració amb la Conselleria de Treball i Formació ha posat en marxa cursos gratuïts de comptabilitat, informàtica i idiomes. S'espera que aquestes iniciatives sovintegin més i que n'hi hagi per a tots els que ho desitgin.

- Unió Mallorquina a Campos s'ha renovat i que també posaran al dia les seves idees i que tots hi sortirem guanyant. I que tots ho vegem.

- PSOE, UM i PSM estudien fer una candidatura conjunta. També diuen que s'ha desmentit, perquè primer es vota i si després es tenen regidors suficients es podrà parlar d'anar o no conjuntament. Ara el que es farà és feina per obtenir més regidors que els que estan governant.

- El Govern comprarà alguna finca entre Llucmajor i Campos per fer una àrea recreativa d'ús públic. Esperem que la puguin comprar a algun dels indrets que ara estan senyalats per fer l'autopista.

- El Govern vol subvencionar la rehabilitació; de les cases de foravila. Devers Campos es podria fer una gran inversió. Esperem que la puguin

fer els campaners i no els estrangers.

- Fins a Campos ha arribat el llarg braç dels narcotraficants, però també hi ha arribat el de la policia. Aquesta és una de les lacres amb les quals ens ha tocat conviure. Que ningú no s'alarmi.

- L'institut de Campos no solament està d'enhorabona perquè enguany estrena edifici, sinó també perquè s'ha adherit a la plataforma antiautopista. Convé que les noves generacions coneguin els responsables de tantes malifetes.

- El reglament de serveis socials pareix que és la llista de feines que la senyora prepara a la criada perquè les faci durant el temps que els senyors estaran de vacances. Rectificar era de savis.

- Tant el PP com UC cerquen alemanys per incloure a les seves llistes cara a les properes eleccions.

- De moment, no hi ha prou alemanys per presentar-se a una llista tot sols, però d'aquesta marxa en pocs anys ja hi tendrem algun regidor. Després tots a xerrar germànic.

- El 62,6 % dels joves campaners, tenen o no relacions sexuals completes, com la mitjana de l'arxipèlag?

- Cada cosa al seu temps, no cal frissar massa. Per fer què?

- Després de la revista número 100, totes les que es facin a partir d'ara tendran tres xifres.

Domàs

teles, tapisseria, decoració,
llistes de noces

Carrer Santanyí, 47
Tel. i Fax (971) 65 08 63
07630 CAMPOS (Mallorca)

Vos recomanem

• Fer-vos subscriptor de la revista RESSÒ, i recordar-vos que "res" sona com quan deim que no volem cap cosa, que no volem RES; i que "sò" sona com quan deim que la bossa "sona", i no com quan deim que hauria de "sonar".

• Vos tornam recomanar que vos faceu subscriptor d'una revista que fa més de deu anys que surt mensualment i que amb aquest número 100 demostra que és una revista seriosa i al servei dels campaners.

• Que per quins avantatges més vos podem recomanar que vos subscrigueu a RESSÒ?

- perquè la vida de la revista depèn dels subscriptors i dels seus anunciants.

- perquè la vida de la revista depèn dels que la fan, que estan disposats continuar fent-la amb una gran professionalitat i sense demanar res a canvi.

- perquè amb aquesta revista es podrà escriure la verdadera història de Campos.

- perquè no està venuda a cap tipus de poder.

- perquè no rep un duro de l'Ajuntament ni de campanyes de normalització ni de miralls, ni de res de res.

- perquè si teniu res a dir també se vos publicarà.

- perquè és una revista escrita en la nostra llengua, la llengua del poble, la nostra llengua pròpia, que és la llengua catalana.

- i perquè la subscripció anual surt més barata que anar a veure una comèdia a Palma.

• Que presenteu queixes a l'Ajuntament per la feina tan mal feta que fa l'empresa recollidora de fems.

• Que denuncieu les persones que en lloc de dipositar els fems dins els contenidors, els deixen fora.

• Que denuncieu especialment la gent que deixa el vidre de qualsevol manera per terra i romput, especialment allà on hi ha contenidors selectius barrejats amb els tubs de les aigües.

• Que no respireu quan passeu per devora dels contenidors.

• Que restaureu els molins per aconseguir una millor fesomia de la nostra ruralia.

• Que vos faceu soci del Campos, quan s'es-

caigui, perquè passeja amb orgull el nom del nostre poble per totes les Illes.

• Que vos faceu socis del Mallorca, quan correspongui, ei, si vos agrada el futbol, no fos cas que...

• Que prepareu els coets per cantar les victòries del Barça perquè enguany serà massa.

• Per començar en podeu amollar una dotzena per celebrar el centenari d'aquesta revista.

• I una altra dotzena per donar força moral als col.laboradors perquè agafin forces per poder arribar al segon centenari. I per envant s'ha dit.

• Que animeu nous col.laboradors a fer feina amb la revista del poble.

• Que animeu vells col.laboradors que han perdut roda, però que podrien tornar animar-se ràpidament.

• Que recordeu algun col.laborador desaparegut que enyoram i enyorarem.

• Que recordeu fragments d'una història que ens ha marcat i que ha fet que, a vegades, actuàssim d'una forma que no és normal. El juliol de 1937, Joaquim Rivera Barnola fou multat a sant Sebastià i l'escrit que es va fer deia el següent: "El Excelentísimo Señor Gobernador Civil de esta Provincia, en uso de las atribuciones que le están conferidas, ha tenido a bien imponerle la multa de DOSCIENTAS CINCUENTA PESETAS, por haber celebrado a las 14 horas del día 27 del actual una conferencia telefónica desde el hotel Europa en dialecto catalán. Lo que participo a V. para su conocimiento, significándole que dicha multa deberá hacerla efectiva en esta Comisaría, en metálico y en el plazo improrrogable de 5 días." És que un psiquiatra necessitaria conèixer aquestes coses per explicar-se perquè quan som davant la policia tendim inexorablement a parlar en castellà i no en "dialecto".

• Que després del retall històric, ens disposem a reflexionar: "És possible començar una revista l'any 1988 i celebrar el seu número 100, 10 anys després? És pot creure això? És veritat? Quanta suor i quanta feina ha quedat pel camí? És possible que l'any 2008 celebrem el bicentenari?"

Botiga

CA NA MEL

Alimentació, Merceria,

Perfumeria,

Ceràmica Mallorquina

**Carrer Sant Blai, 3 • Tel. 65.07.44
07630 CAMPOS**

Carta

Dia rera dia, poc a poc, tots junts feim poble; cada campaner, cada campanera, pertanyem a una història comuna, que defineix aquest lloc com una identitat pròpia.

Feim poble perquè l'estimam, ens sentim part d'ell i volem fer-lo viure, volem que neixi cada dia, i per això, tots amb el nostre petit granet d'arena col.laboram amb Campos, perquè segueixi essent un poble nou, que canvia i es manté, que veu venir i deixa anar, que té vida pròpia...

Som campaners i campaneres perquè compartim un dia a dia, perquè de nins tots hem jugat pels carrers, tots hem fet voltes amb les bicicletes que es regalen per la comunió; som part d'aquí perquè de fer voltes amb la bici nova, hem passat a manar un motoret, i al cigarret que d'amagat es fumen per la Mare de Déu d'Agost darrera el cadafal...

Tots junts feim una història que dona vida a aquest poble, el nostre poble.

Ja es diu que quan estimam, feim coses desinteressadament, sense esperar res a canvi, tan sols l'alegria d'aquells que són estimats. És això mateix el que vull destacar, ara que tenc l'oportunitat; som un poble

en marxa que denuncia, i demana, que critica, reclama, s'expressa... És la veu de Campos que, un any rera l'altre, es queda plasmada en forma de lletra sobre el paper d'una revista que és com un idioma comú.

Un parell de pàgines ens mantenen al corrent de què passa, com funciona tot, el que s'ha dit...

Es l'esforç de moltes persones, la feina d'una gent, que amb paciència i estimació elaboren la veu de Campos. Per això mateix, diria jo, perquè estimen aquest lloc i volen mantenir-lo viu, aporten el seu granet d'arena, que moltes vegades és costós i feixuc, per a fer possible que tots junts ens comuniquem.

Ressò és un bloc de pàgines que té sentit, perquè som nosaltres que el feim; som els que la llegim, els que pacientment l'elaboren, som els que feim poble que omplim de significat unes fulles de paper, que un any i un altre s'han fet part de nosaltres.

Gràcies a tots, per seguir fidels, per estimar Campos, i per fer de cada vegada, més sonada, la veu del nostre poble.

Maria Antònia Mora

Carta

Benvolguts companys,

De sempre hem sentit parlar sobre els matisos entre les paraules "amic" i "company". Tal volta la diferència més gran és el tòpic que "la relació entre amics és més profunda i hi ha més confiança". No ho discutiré pas, emperò sí crec que la relació entre companys (d'escola, de feina, de pis, d'equip esportiu...) no té perquè ésser manco important.

Tot i que no ens coneguem, ningú no podrà negar que siguem companys, i jo no diria de feina, sinó més bé d'inquietuds. Parl que som tots plegats, els qui ens encarregam mes rera mes de treure el nas asl carrer amb les nostres publicacions, gent amb inquietuds. Ens agrada el nostre poble, la fora vila nostra, la mar que ens envolta, la nostra gent, i la nostra ben parida llengua.

Som, potser, uns idealistes utòpics. Emperò n'estam ben contents, de creure en unes idees i viure-hi.

La feina que ha fet - i fa - la Premsa Forana mai ha estat prou reconeguda, ni prou fer-s'hi. Tot i aquest desconeixement que patim, sabem també que són molts els triomfs que hem aconseguit: hem estat pioners en la difícil tasca de demostrar que la nostra llengua és tan apta com qualsevol altra per a fer premsa, hem, per tant, aconseguit acostar-la a la nostra gent, desfer la mania que "és que a mi em va més bé expressar-me en castellà" hem esdevinguts mitjans on tot-hom pot expressar la seva opinió, i cream així pluralitat i diversitat; donam a conèixer tot allò bo i dolent que tenen els nostres pobles, ampliam el nivell cultural dels nostres lectors i el nostre propi, i, potser un dels més importants: esdevenim memòria històrica. Malament van aquelles comunitats socials on llurs

membres desconeixen la seva història, les seves arrels, el seu passat. Gràcies a publicacions com *Ressò*, Campos podrà per a sempre més recordar, en un temps futur, tot allò que heu estat els campaners del present.

Ressò compleix 100 números, una fita importantíssima, després d'onze anys de feina conjunta entre gent amb il.lusió i ganes de treballar en bé dels altres. Els col.laboradors de les revistes locals (i, pel que llegesc a la darrera plana, els de *Ressò* són molts), si que són gent amb esperit de treball que en bé dels altres, i no com la màfia política que domina totes les esferes d'aquesta illa nostra.

Ressò treu el número 100, deia, i Campos ha d'estar content. Un poble que ha donat fills com en Damià Huguet, sor Maria Rafela del Sagrat Cor o (tanta sort que aquest és encara entre nosaltres) en Joan Veny, bé es mereix tenir cada mes una revista amb la dignitat de *Ressò*, que com el seu nom ja deixa ben clar, només vol ésser el lloc des d'on tots es puguin fer *ressò* de tot quan a Campos passa.

Ja dins el camp personal, com a lector que en som, vull destacar les seccions de "Diuen que...", "Vos recomanem" i l'Editorial, sempre agosarada i punyent.

L'Obra Cultural Balear de Campos, tots els campaners i els qui mensualment feis possible que ressonin vostres veus més enllà de vostres cors, podeu estar ben contents i gojosos, que no heu perdut el temps.

Des d'aquesta vorera de mar, amb ja més ciment que pinar, rebeu una aferrada i un encoratjament.

Per molts d'anys!

Mateu Ferrer

Director de Can Picafort

La revista "Fora vila migjorn"

Com a lector de les revistes de premsa forana d'aquesta comarca que som m'agradaria fer públiques un parell de consideracions respecte a l'aparició de la revista "Fora vila migjorn" perquè crec que poden ser un poc acceptables. En principi l'aparició d'una publicació ha de ser saludada com a signe positiu de cara a la pluralitat de l'oferta informativa i així ho vaig fer en veure la revista Foravila. Ara bé, aquesta revista comarcal que vol estar cada més amb nosaltres hauria de tenir una mica més de perspicàcia si vol fer creïbles les consignes d'objectivitat, independència, rigor i sinceritat que en la seva editorial primera enalteix i tan alt enarborava. Aquest estimat migjorn "d'un grupet de persones que estam preocupats pel mateix" com ells es diuen que són, no és una alberginia farcida d'inge-

nus ni ignorants. Dic això perquè qualsevol persona que pegui una ullada a la publicació se n'adonarà que aquesta és un òrgan publicitari del Partit Popular. El director de la revista és el cap de premsa d'Ifebal, el president de la qual és el cap de l'ajuntament de Lluçmajor, altres col·laboradors són membres actius i regidors del PP i que quedi clar que tenen tota la llibertat per fer-ho i ser-ho però s'agraeix que no vulguin fer passar un consorci de batles amb "autopromoció" per un mitjà de comunicació independent. I voldria no poder sospitar que tudaran doblers públics amb aquesta comèdia. Tanmateix jo també tenc dret a sospitar. O No?.

Damià Contestí (Lluçmajor).

39

Carta

Campos, 12 de febrer de 1998

Sé que tornaré a veure't. Sé que no és un adéu per sempre. Hem crescut junts, tu al meu costat, jo a la teva vora sempre. Compartint els nostres jocs, les nostres bromes, les nostres dolències.

Record també les nostres bregues, les llàgrimes quan ens fèiem mal un a l'altre. Però això sempre quedava enrebra enfront dels problemes, les dificultats, ja que ens uníem contra elles.

Ara, la teva feina t'ha allunyat de mi. Sé que tornaràs. Sis mesos passen aviat.

T'admir pel teu coratge d'anar a un lloc on hi ha hagut tanta mort, tanta barbàrie. T'admir per la teva tasca humanitària allà a Bòsnia. T'admir pel nin que eres i l'home en què t'has convertit. Sempre fidel als teus ideals. Ja de nin volies ser soldat, pertànyer a l'exèrcit, lluitar, honrar i estimar sempre el teu país.

T'admir pel teu valor, el teu sacrifici, la teva voluntat de lluitar sempre per aconseguir el teu somni. Ajudar la gent, a qui te necessiti.

T'enyoraré. Ja t'enyor.

Avui falten dos dies pel dia dels enamorats, dia en què se celebra l'amor al món. Jo vull celebrar un altre tipus d'a-

mor, un amor molt més fort, al meu entendre. L'amor que ens uneix a tu i a mi: un indissoluble llaç de sang. Vull celebrar l'amor que existeix entre un germà i la seva germana, que malgrat diferent al dels enamorats no deixa de ser, per això, una estimació molt especial.

T'estim, Joan, estimat germà. Cuida't molt.

Marga Vidal

IMMOBILIÀRIA - RAMBLA

Compra i venda de vivendes, pisos,
finques, terrenys i solars,
control de finques,
valoracions immobiliàries, hipoteques

GENERALI
Companyia d'Assurances

Assurances de cotxes,
embarcacions, locals i vivendes,
Assurances mèdiques.

Telèfon
65.25.01
Rambla, 14
CAMPOS

Griferia

Mobles Bany

Mampares Bany

Banyeres Hidromassatge

Grups Pressió i Piscines

Instal·lacions i Reparacions

Fontaneria i Calefacció

Encaientadors a Gas i Electricitat

L. BARCELÓ

Petra, nº 9 - 1 D

CAMPOS

Tel. i Fax: 650672

Tel. Mòbil:

970 32 34 25

970 36 68 39

Vibrats Lladó, C. B.

Bigues pretensades
Taulons de formigó
Gordineses, escales i forns

Jaume I, s/n. - Tel. 65.06.75 - CAMPOS

Aquesta és **Sa Nostra** Raó de ser

A "**Sa Nostra**" no tenim accionistes, per això podem dedicar els beneficis a **Obra Social i Cultural**: a preservar el medi ambient, a impulsar l'esport, a recuperar les nostres festes i tradicions, a preparar als més joves i fer costat sempre als nostres majors. A "**Sa Nostra**" la gent de **Balears** són els principals accionistes.

**"SA
NOS
TRA"**

CADIA DE BALEARS

*Gent de
confiança*

Nous passos de Setmana Santa

— Els nous passos de les confraries són novetats de la Setmana Santa

En arribar la Setmana Santa, gairebé sempre dins abril, sempre ens demanem quines noves hi ha per les confraries. Certament que

es tracta sempre de millorar les processons i ben segur d'oferir una mostra popular de devoció singular, ben campanera i ben cristiana. Sempre hi ha per fer i millorar.

Enguany tenim un nou pas de la *Confraria de La Passió del Senyor* que fou adquirit a Madrid per gestions d'uns membres de la Confraria i beneït a la Parròquia de Campos dia 29 de març, diumenge després de missa. El pas bellament vestit i col·locat damunt una peana de caoba estarà exposat públicament a veneració a la Capella de les Ànimes o del Sant Crist, la capella on hi ha el baptisteri. Aquesta és una bona finalitat per a la talla que, asseguren, és del s. XVII i ha estat restaurada. Com va dir En Guillem Ginard el dia de la benedicció voldrien que fos una imatge de veneració, de moure la devoció i de fer miracles, en poques paraules, que donàs més vida a la Confraria i a la Parròquia.

Per una altra part, la *Confraria de la Santa Creu* va beneir el dissabte del Ram després del pregó el seu pas renovat de la Santa Creu, a la qual se li ha afegit un Sant Crist adequat al pas, donant una nova imatge al pas i a la Confraria. Adquirit per la Confraria afegeix a la solidesa de la imatge de la Creu la humanitat del Crucificat i la presència del Senyor.

Finalment el pas de *Jesús el Natzaré* de la Confraria del mateix nom, pas dels més antics de Campos, ha vist feta nova la seva peana, amb fusta bellament tallada i acolorida donant una nova presència al pas, una imatge tradicional de totes les processons, la del Natzaré amb la Creu, una imatge que té molta història a Campos i que ha mogut i mou devoció popular.

Redacció.

Guillem Ginard glosa l'espiritualitat de la Setmana Santa

— Guillem Ginard fou el pregoner de Setmana Santa d'enguany

El dissabte del Ram, 4 d'abril, com és costum ja de deu anys a Campos, es va pregonar la

Setmana Santa. Enguany, per diversos motius, li varen encarregar la tasca a un dels membres de la Confraria de La Passió, el jove campaner Guillem Ginard. Novetat que per si mateixa causà expectació.

Després de ser presentat pel Rector, En Guillem va enfil·lar el seu pregó, amb veu segura i decidida.

Del pregó hom destacaria la seva profunditat. És prou difícil aconseguir interessar els oients amb un discurs profund, molt sentit i recorrent els racons de l'espiritualitat de la Setmana Santa: sofriment, mort, i vida i resurrecció. El pregoner, amb cites literàries clàssiques, també va donar un nou caire als vells temes de l'existència humana. Sobretot va resultar nove-

dosa la seva visió del Sant Crist de la Capella de les Ànimes, una talla que cospa l'atenció del pregoner i la fa reviure als oients.

Com també es nota en molts moments el gust per l'art i la plasticitat de la imatge i de la cromaticitat. Guillem Ginard posa color al seu pregó quan, finalment, ens fa reviure la imatge del banderí del Bon Jesús de Pasqua, un detall que, gairebé imperceptible, dóna un missatge final d'unió a totes les confraries molt oportú i molt directe, atrevit, en definitiva, com atrevida és la cita de Blai Bonet.

Enhorabona al pregoner i, com ell ja va dir, per molts d'anys!

Redacció

Per a qualsevol informació a Ressò, trucau al:

16.01.00 (Antònia) • 65.24.59 (Esteve)

Exposició d'obres d'art organitzada per la Plataforma en Contra de l'Autopista

El passat 10 d'abril, el Divendres Sant, es va inaugurar a ses Escoles Velles una exposició organitzada per la Plataforma de Campos en Contra de l'Autopista i va romandre oberta fins diumenge dia 19 del mateix mes.

Es tractava d'una mostra-venda d'obres d'art de distints gèneres. El que abundaven més eren pintures, però també hi havia fotografies i qualche escultura. Amb aquesta exposició la Plataforma perseguia un triple objectiu. En primer lloc cercava tornar posar en primer pla de discussió el polèmic tema de la construcció de l'autopista de Migjorn-Llevant. En segon lloc volia reflectir una vegada més el rebuig que desperta aquesta macrovia entre els campaners; en aquest cas, de forma més concreta entre el col·lectiu d'artistes del nostre poble. I en tercer lloc pretenia aconseguir nous fons per finançar les activitats de la Plataforma.

Els tres objectius es varen aconseguir plenament. L'obertura de l'exposició va tenir una gran repercussió en els mitjans de comunicació: quasi tots els diaris i la majoria de les ràdios se'n varen fer ressò, a més a més d'algunes televisions. També provocà molts de comentaris entre els campaners i les campaneres, la major part d'ells d'elogi, cap a aquesta nova iniciativa de la Plataforma. Quant al segon objectiu, es pot qualificar d'èxit total la participació dels artistes campaners en l'exposició. Cal esmentar que de tots els qui se'ls hi demanà col·laboració, només un pintor es va negar a participar-hi, al·legant que ell estava a favor de l'autopista, mentre que tots els altres, que en percentatge representen més del noranta per cent, s'hi varen sumar de molt bon grat. És un reflex clar del posicionament del poble de Campos davant la construcció de l'autopista: un 10 per cent a favor que es construeixi i un 90 per cent en contra. La relació d'artistes campaners que participaren en l'exposició és la següent: Miquela Nicolau, Antoni Mas, Catalina Gomis, Bàrbara Capó, Damià Prohens, Trinita Jaume, Miquela Vidal, Aina Maria Lladonet, Joana Mesquida, Apol·lònia Riera, Maria José Mesquida i Pere Adrover. A més a més, també s'hi sumaren creadors d'altres llocs, com són els ciutadans Eberhard Groske i Pilar Sancho, aquesta darrera molt assídua de sa Ràpita, el felanit-

Foto: Damià Prohens; Foto Vidal

— Una de les obres que participaren a l'exposició

xers Ferran Aguiló i Josefina Pino i els austríacs afincats a Santanyí Peter Marquant i R. T. Leimbacher, aquest darrer conegut pels campaners per haver exposat a Sant Blai durant la darrera romeria, cosa que també va fer Ferran Aguiló. Tots aquests pintors, escultors i fotògrafs, i alguns altres que no hem anomenat, volgueren exposar per la Plataforma en Contra de l'Autopista i donar suport incondicional al seus postulats, que són, recordem-ho: autopista no, alternatives sí. Entre les alternatives que es defensen cal esmentar la millora de la xarxa de carreteres actual, la construcció o adequació de rondes de circumval·lació a les distintes poblacions i el foment del transport públic, tant la potenciació de les línies d'autobusos com la reobertura de línies de tren.

El tercer dels objectius també es va assolir, ja que es varen vendre una bona partida d'obres, el que repercutirà en les finances de la Plataforma, que podrà destinar aquests doblers a la realització d'altres activitats d'oposició a l'autopista tal com ha fet fins ara. Cal recordar que la campanya dels llençols als balcons o la realització de la carrossa de la rua, per citar-ne algunes, tenen un cost econòmic gens menyspreable, per la qual cosa cal l'ajuda i la solidaritat de tots i totes per continuar endavant amb aquest tipus d'accions.

Jaume Lladó

La Joieria

Argenteria i Relotgeria

Taller de Reparació de Joies i Relotges
Restauració i Neteja

Carrer Major, 4 - Local B • Tel. 971.65.23.78

CAMPOS

Guàrdia Civil, 3 • Tel. 971.65.34.17

SANTANYÍ

Fàbrica
Pretensats

Morters
per a
façanes

Masquait S. L.

**MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ,
TRANSPORTS, LÀMPEDES I DECORACIÓ**

Carrer Ràpita, 43 • Tels. 971.65.01.23 • 971.65.24.32

FAX. 971.65.24.32 • 07630 CAMPOS (Mallorca)

A Campos s'han recollit més de dues mil signatures en contra de l'autopista

La Plataforma de Mallorca en Contra de l'Autopista va presentar el mes passat 13.600 firmes de rebuig a la construcció de l'autopista del Migjorn-Llevant al president del Govern Balear Jaume Matas. D'elles, un total de 2.223 signatures varen ser recollides per la Plataforma de Campos. Si tenim en compte que la població de Campos major de 18 anys està formada per 5.466 campaners i campaneres, això representa que el 40'7 % rebutja totalment aquest macroprojecte del Govern Balear. I més gent hauria signat si no fos per la por que han desperatat certes amenaces rebudes per alguns dels que s'han posicionat en contra de l'autopista. El fet és que quan anaves a recollir signatures hi havia gent que deia "jo estic en contra que facin l'autopista, però no vull posar el meu nom enlloc perquè no vull tenir problemes". El fet és que Campos i Felanitx són els dos municipis on més clarament s'ha demostrat l'oposició en aquest projecte que no té cap ni peus i que no pot dur

més que perjudicis a l'agricultura i al comerç de la nostra comarca. Tant a un poble com a l'altre, quasi la meitat del cens ha manifestat clarament que no vol l'autopista. A veure si els polítics escolten un poc la veu del poble. Que pensin que ells no són més que uns representants de la voluntat popular elegits per quatre anys i que si el poble no vol l'autopista, doncs no l'han de fer. En cas que actuïn d'esquena al que desitja la gent, les urnes els passaran factura.

El més curiós és que quan els periodistes varen voler saber l'opinió del conseller de Foment, Joan Verger, sobre l'entrega de les 13.600 firmes, aquest va declarar "si ells tenen 13.000 persones en contra de l'autopista, jo en tenc 26.000 a favor". Però el fet és que no s'ha recollit ni una signatura a favor de les propostes del senyor Verger, almanco pel que fa a Campos.

La Plataforma de Campos en Contra de l'Autopista té demanada una audiència al batle de Campos

per tal d'entregar-li una còpia de les 13.600 signatures recollides arreu de Mallorca. Al moment de llegir aquestes línies el més probable és que aquesta entrevista ja hagi tenguut lloc. La Plataforma tenia intenció de demanar-li que es posi al costat de la majoria dels campaners, es deixi de vacil·lacions partit-poble i es dediqui a encapçalar l'oposició campanera a l'autopista, tal com li demana la gent. Inclús dins el seu propi partit hi ha molta gent que no vol l'autopista, tal com ho demostra la quantitat de regidors de l'actual majoria municipal que també han signat en contra de l'autopista, a l'igual que molts de militants campaners del Partit Popular, alguns dels quals amb càrrecs directius dins el partit. Per veure-ho basta consultar la llista de signatures que de ben segur en aquests moments ja deu estar en mans de n'Andreu Nina.

*Plataforma de Campos
en Contra de l'Autopista*

Ara, canviar a més li costarà menys.

Gesa

Informi's:

(cridada gratuïta)

900-220.220

**CANVI
a 220V**

TOT SÓN AVANTATGES

El Col·legi Fra Joan Ballester seleccionat per participar al programa "Escoles Viatgeres"

El proper mes de maig, 15 alumnes del col·legi Fra Joan Ballester viatjaran a Galícia en el programa subvencionat íntegrament pel Ministeri d'Educació i Cultura i la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear.

L'avantprojecte presentat fou un dels onze seleccionats entre els col·legis de les Illes i suposa una fita important per a la formació integral dels alumnes, ja que aquest programa va més enllà del tradicional viatge d'estudis, doncs suposa una experiència totalment d'aprenentatge i d'una dimensió cultural important.

Els alumnes de 5è de Primària, acompanyats pel professor Antoni Lladó coneixeran, mitjançant les activitats programades per la Conselleria d'Educació de la Xunta de Galícia, els trets fonamentals de Galícia en els seus aspectes naturals, socials, culturals i històrics.

— Alumnes participants al Programa Escoles Viatgeres

Gestoria
ADROVER

TRAMITACIONS I ASSEGURANCES

Convent, 13 • 07630 CAMPOS
Tel. 65.27.01 • Fax 65.27.00

CUNICA DENTAL

CATALINA LLADÓ VIDAL
Llicenciada en Odontologia

SERVEIS:

ODONTOLOGIA CONSERVADORA

(càries, reconstruccions,...)

ENDODÒNCIA

PERIODÒNCIA

(malalties de les genyives,
mobilitat dental,...)

ODONTOPEDIATRIA

(tractaments odontològics
dels infants)

ODONTOLOGIA PREVENTIVA

(neteges, fluoritzacions,...)

GERODONTOLOGIA

(tractaments especialment adreçats
a la gent major)

ORTODÒNCIA

Carrer del Tren, 2 - 1r

(Cantonada amb c/. Aigua)

Tel. 971.16.01.60

HORARI:

De dilluns a divendres

de 9 h. a 2 h. de 16 h. a 20'30 h.

L'A.P.A. del Col·legi Fra Joan Ballester, organitza una festa-berenar a Sant Blai

El passat dissabte, 14 de març i en un molt bon dia, l'APA del Col·legi Fra Joan Ballester amb la col·laboració del centre i aprofitant el que es va recaptar dels premis i afegint el que fes falta va organitzar una festa-berenar per a tots els alumnes que participaren a la Rua.

Rodes ben inflades i bicicletes a punt, a les 3 de l'horabaixa, de davant el Col·legi, partiren cap a Sant Blai. Allà un grup de pares/mares i professors/professores ja havien preparat tot el que cal per a una festa ben lluida. Taules, menjar, llepolies, música, grup d'animació... en definitiva: festa. Per altra banda, els biciclístes feren una viada i, ben prest, a les 4, tothom ja tenia el seu grup fet i participava. Cantar, jocs, ballar, concursos... Després de l'estona divertida, cansats i amb gana, envestiren les taules, bé al que hi havia damunt i en poc temps llevarren molt de concert. Però, així com cal, no se'l pogueren acabar. Acabada la berenada, la tor-

— Els alumnes de Col·legi Fra Joan Ballester van amb bicicleta a Sant Blai a berenar

nada. Bicicletes preparades, amb ordre i cap a la Vila manca gent.

Per acabar, donar les gràcies a totes les persones que feren possible que aquesta festa fos un èxit, tant de participació, 150 persones

aproximadament, com d'organització. Aquí cal esmentar la Policia Local de Campos -Ajuntament- i els responsables de Sant Blai. Gràcies a tots i fins l'any que ve.

"la Caixa"

PINSOS CA'N MELERO

Pere Joan Miró Campos
Carrer Aigua, 31 - Tel. 971 65 06 10
Mòbil 907 43 36 31
07630 CAMPOS (Mallorca)

Distribucions en exclusiva de les marques:

KIKI

Aliments per animals de companyia
Llavors, mescles per a ocells
i coloms de cria i missatgers

PURINA

Especialistes amb alimenticis animals

MASALLES

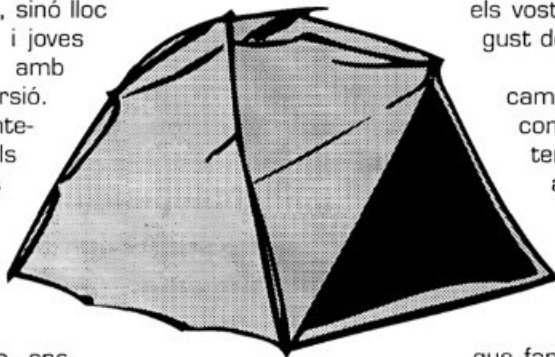
Incubadores i Accessoris
Copele, Material Agropequari

També trobareu Aquaris,
Accessoris i collars per a animals, gàbies

Gran sortit en Terres, Adobs i Gespa

Club d'Esplai Campos

Els monitors del Club d'Esplai de Campòs hem decidit fer una reforma al nostre esplai campaner. Hi ha moltes coses que ens agradaria arreglar, i per això ho comunicam a la resta del poble. El Club d'Esplai no és tan sols un lloc on enviar els nins a passar dues horetes a la setmana, sinó lloc de recreament per als infants i joves on aprenen a comunicar-se amb altres al.lots mitjançant la diversió. Aquest és un mètode molt interessant d'educació ja que els nins aprenen a respectar els altres, a estimar la natura i a aprendre a viure d'una manera alegre; els monitors, que volem fer el possible perquè els al.lots del nostre poble creixin fent una pinya, ens volem esforçar tot el possible perquè això succeeixi. Hi ha problemes que s'oposen que això passi i per aquesta raó trobam necessari tancar, reformar el

nostre pla educatiu i informar-vos a vosaltres, pares, que tenint els nins a un club d'Esplai no els teniu al carrer i allà aprenen jugant. No és l'escola ni la catequesi, però sí un lloc on nosaltres, que molts hi hem estat dintre des de petits, sabem que els vostres fills se'n poden dur un bon gust de boca.

Aprofitam per dir-vos que els campaments d'estiu es realitzaran com cada any i recordar-vos que la temporada que ve, 98-99 ens agradaria tenir tots els al.lots campaners que els agradaria passar-s'ho d'allò més bé, conèixer nous amics i riure molt.

Gràcies a tots i sobretot als que fan que l'Esplai tenguí encara l'esperit viu.

Els monitors.

47

Grup d'atenció als malalts

Vàrem començar el nou curs 1997-1998, després d'un llarg silenci, però no sense activitats.

A l'octubre vàrem fer un dinar de companyonia i programàrem un nou curs.

El dia 9 de novembre, convidats pel Circ Williams i l'Ajuntament, vàrem assistir a l'espectacle 22 persones, entre disminuïts i monitors. Per a alguns va ser la primera vegada que assistien a una d'aquestes activitats. Una funció que va agradar molt a tots i qualcú fins i tot hagués baixat a la pista. Varen ser obsequiats amb crispetes.

Dia 21 de desembre vàrem celebrar les festes nadalenques (a Ca Ses Monges). Nadales, adoració del Recent Nat., Papa Noel amb regals per a tothom.,

berenar, jocs i molt de renou.

Dia 18 de gener les Beneïdes de Sant Antoni. Per segon any vàrem assistir amb una carrossa de discapacitats, tots vestits de pagesos, de Sant Antoni, de dimoni...i tots amb un animallet. L'Ajuntament ens va obsequiar amb una bossa de caramels per a cada participant i 20.000 pts que varen servir per fer un dinar amb tots els que havien participat.

Dia 1 de febrer, persones majors i nins que no poden asitir a la festa de Sant Blai de dia 8, ho vàrem celebrar amb tranquil·litat i Eucaristia cantada pel Cor de la Tercera Edat. També visitàrem les obres i el jardí

Grup d'Atenció als Malalts

SALVÀ - CLADERA, S.L.

FUSTERIA

S'Adoberia, s/n. (Trevesia)
Tel. 66.18.04
07260 LLUCMAJOR (Mallorca)

Sa Canova

Avda. Ronda Estació, 35
Tel. 65.02.10
07630 CAMPOS

Centrotiendas

La targeta
per comprar de tot...
i passejant

Sol·liciti-la al seu comerç habitual,
a qualsevol oficina de Es Crèdit,
o telefonant al 900 - 357 357,
de trucada gratuïta.

Entitat financera gestora

BANC DE
CRÈDIT BALEAR

Es Crèdit

RECORDA: TOTES LES EMERGÈNCIES EN UN MATEIX TELÈFON.

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL,
COR, INGRÈS URGENT
A L'HOSPITAL, ROBATORI,
ATACAMENT, VIOLACIÓ,
ACCIDENT DOMÈSTIC,
INCENDI, NAUFRAGI,
PARTS PREMATUR, ESFONDRA-
MENT, ESCÀNDOL PÚBLIC,
VIOLACIÓ DE DOMICILI, ASSA-
SSINAT, TORRENTADA, IN-
FLAMMABILITAT, EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTAT, LLAMPS,
ROBATORI, MUNTANYENC,
ACCIDENT DE MORTIU, RESCAT MARÍ-
TIM, ACCIDENT AERI, AGRESSIÓ,
ATACAMENT, BREGA, CAPAREGU-
T, AGADADA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

ACCIDENT DE TRÀNSIT,
INCENDI FORESTAL, ATAC DE
COR, INGRÈS URGENT A
L'HOSPITAL, ROBATORI,
ATACAMENT, VIOLACIÓ,
ACCIDENT DOMÈSTIC, SUÍCIDI,
INCENDI, NAUFRAGI, PARTS
PREMATUR, ESFONDRA-
MENT, ESCÀNDOL PÚBLIC,
VIOLACIÓ DE DOMICILI, ASSA-
SSINAT, TORRENTADA, IN-
FLAMMABILITAT, EXPLOSIÓ DE GAS,
LABORAL, TEMPESTAT, LLAMPS,
ROBATORI, MUNTANYENC,
ACCIDENT DE MORTIU, RESCAT MARÍ-
TIM, ACCIDENT AERI, AGRESSIÓ,
ATACAMENT, BREGA, CAPAREGU-
T, AGADADA

112
UUDOS
TELÈFON D'EMERGÈNCIA

LES 24 HORES DEL DIA
GRATUÏT I MULTILINGÜE

GOVERN BALEAR

Conselleria de la Funció Pública i Interior

Glosat

En aquest número cent
vull dir-hi jo qualche cosa,
no hi pot faltar una glosa
d'es missatge de Son Vent.
Me sap molt de greu fer nosa,
però, si no ho dic, rebent,
tenim un Ajuntament
pintat de color de rosa
que vol fer creure a sa gent
que sa política és bona.

Es batle "Nina", es fuster,
se pensava quan va entrar
que seria igual de fer
es mànec a un tiràs.
I ara diu que això és pitjor
que fer un arrambador
d'escala de caragol
i ha vist que qualsevol
no és bo per dur aquest timó.

I ara s'oposició,
segons ve en es diari,
se queixa que hi ha un rosari
i una mala gestió
que no els hi fa gens de graci'.
I es batle diu que en democraci'
qui comanda és es senyor
i que té un secretari
que li dóna sa raó.

Es cego va dir "ho vorem"
i es sord "ho sentirem dir",
d'aquí que a votar tornem
serà llarg aquest camí.

Es Missatge de Son Vent.
Març 98.

PUBLICITAT A RESSÒ Carme Llaneras.
Tel. 971.65.21.32 • Fax. 971.65.01.47

CLÍNICA DENTAL CAMPOS

Dr. Carlos A. Horrach
Odontòleg Col. 411

Dra. Beatriz A. M. Zaratta
Odontòloga Col. 412
Odontologia General
Pròtesi fixa i removable
Ortodòncia
Nins - Adults

Horari: Dilluns a Divendres
de 16'30 a 20'30 h.

Plaça Major, 9 - 1r
Tel. 16.01.38
07630 CAMPOS

SANELEC INER C.B.

Arnau Nigorra i Joan Pomar

SANEJAMENT • ELECTRICITAT
CLIMATITZACIÓ
REPARACIÓ I MANTENIMENT
DE CÀMERES FRIGORÍFIQUES
MAQUINÀRIA D'HOSTELERIA

Tels. 65.07.69 • 908.63.16.73
Carrer Major, 34 • CAMPOS

Coses de Mestre "Lluent" En Tomeu Metge

Guillem Ferrer i Alcover

Era un senyor de Campos que nomia Bartomeu Mesquida i de malnom li deien en Tomeu "Metge".

A can Tomeu "Metge" hi havia deu o dotze homes llogats per tot l'any. Tots anaven mantenguts. Hi havia dos missatges, dos pastors, dos porquers, quatre o cinc bracers i una criada, que era sa que duia tot es trui de dins sa cuina i de la casa.

A can Tomeu "Metge" en s'hivern, a les quatre d'es dematí berenaven de sopes, a mig dia dinaven de cuinat i es vespre sopaven altre pic de sopes. Aquests homes, quan havien acabat sa feina, entraven a dins ses cases i agafaven una escudella amb orelles bastant grosseta i s'hi feien ses sopes que ells volien.

S'endemera que ara vos contareu va passar un vespre que es missatge major, que era un poc amic de sa criada, va guaitar a dins sa

cuina i va sentir sa pella que fregia. Se va asseure a sa taula amb sos altres i va dir: "al.lots, poques sopes que sa pella canta". I així ho feren. Qui més qui manco es va fer mitja escudella. I es senyor estava a la vetla i ho havia sentit tot i quan sa criada va treure sa pellada de frit per posar-lo damunt sa taula, es senyor, que feia es passos per dins ses cases, digué: "al.lota, dóna això an es cans", i així ho va fer. I es missatges se varen quedar amb so morro clos i es budells buits. L'endemà, quan foren tots a sa taula, trinxet amb mà i es senyor fent es passos, respon es missatge major, que era n'Andreu "Cós": "al.lots, *assegurarse de los primeros platos*". I es senyor no va badar bec. Els n'havia fetes moltes, però com aquesta cap mai. D'aquí ve aquesta dita tan anomenada: "*prepararse de los primeros platos*", va dir n' Andreu "Cós".

Una altra animalada d'en Tomeu Metge és sa que va donar lloc a una altra dita molt popular: "aquests tords fan taleca".

Tenia una possessió que se diu Son Pons. Hi va tancar un redol de pleta de no sé quantes corterades amb una paret de quinze palms d'alt, tota de pedres i mescla, de grava i calç, amb esquena d'ego. Encara se diu "sa conillera de Son Pons".

I ara ve s'animalada. Un bon dia agafa es garriguer i li diu:

-Hem d'anar a dins sa conillera a veure si agafam quatre tords.

-N'hi ha pocs, va dir es garri-

guer

Així que entren dins sa pleta i se va posar a tirar trons sense sabre a qui i aviat va dir:

- Mos en podem anar, és ver que no hi ha tords.

Quan arribaven a ses cases, dins una tanca, hi havia una guarda d'endiots i es senyor pega dos trons i en matà dos. "Garriguer, aixecau-los", va dir. I quan es garriguer els hi va dar diu: "Aquests tords fan taleca".

Tot això m'ho contava quan jo era petit es meu padrí, que era en Mateu "Entrada" i hi va estar llogat de pastor. També em deia que en aquell temps contaven que aquell senyor tenia una arrova d'or, que són deu quilos i mig, enterrat a dins es corral i sempre hi havia dos cans de bou que, si hi hagués botat un homo, el s'haguessen menjat.

**Campos, 20 de juny
del 1984.**

Agraïm a la família de l'amo en Guillem l'autorització per publicar, de tant en tant, una mostra d'aquest material escrit tan interessant que ens deixà.

Transcripció: Sebastià Covas.

PNEUMÀTICS I SERVEIS

PALENZUELA

NOVA TENDA DE BICICLETES
REPARACIÓ I RECANVIS

Carrer Manacor, 2 - A - Baixos - Tel. 65.00.13 - Part. 65.11.65
07630 CAMPOS

CAMPOS

Escola de Formació Vial

Carrer Plaça, 24 • Tels. 65.29.29 • 908.43.52.33
07630 CAMPOS

Ramon Caldentey Bennàsser, metge

Aquest personatge, tan conegut a la vila, ens ha obert avui les portes de ca seva per apropar-nos una mica més al seu caire professional i humà. Ramon Caldentey Bennàsser va néixer fa 46 anys a Felanitx, on estudià el Batxillerat Laboral a l'institut. Després de fer les proves de maduresa a Barcelona se'n va anar a estudiar la carrera de Medicina a Saragossa finalitzant els seus estudis l'any 1977. Casat amb na Francisca Adrover Mas, apotecària, va venir ara fa 20 anys a Campos com a metge de poble. En aquest temps la situació de la medicina a Campos ha canviat molt, des de la consulta pròpia a casa seva fins a la creació del Centre Sanitari i la posada en marxa del PAC.

— Quan vàreu tenir clar que volíeu ser metge?

— Sempre m'havia agradat, però quan vaig estar segur que volia estudiar Medicina va ser quan feia setè. També m'agradava molt la Enginyeria Agrònoma, però no era gaire bon estudiant de matemàtiques ni de física. Les dues coses que sempre m'han agradat han estat la Medicina i fora-vila, manescal també.

— Quan vàreu venir a Campos?

— Quan vaig haver acabat la carrera vaig estar tres mesos a Santanyí amb el metge Cosme, a fer-hi una substitució. Després em vaig anar a fer el Servei Militar a Toledo. El temps que estava allà van sortir oposicions de Balears, m'hi vaig presentar i vaig treure la plaça de Campos. Enguany fa 20 anys. Vaig venir de fadri a viure a un pis de Ca's Sant, llavors ens vàrem casar. Tenia la consulta a ca'n Majora, en el cap de cantó. Vàrem comprar aquesta casa i hi vaig posar la consulta, després hi vàrem venir a viure.

— Com ha anat canviant la feina del metge a Campos?

— La gent tenia por al metge, no venien tant com ara. Quan jo vaig venir aquí només érem dos metges: Evaristo Pla i jo que era en el lloc del metge "porrerenc". Fèiem cadascú les guàrdies de 24 hores, només teníem lliure un dissabte horabaixa una setmana o un diumenge fins a les 9 h. del vespre l'altra setmana. Vàrem

— "Fa 20 anys que som a Campos i sempre m'hi he trobat molt bé".

estar 7 anys que teníem un dia lliure de cada quinze, això era molt esclau. Quan havíem de sortir havíem de deixar papers a la porta dient on anàvem, era més estressant que ara. La gent abans no tenia confiança, veien el metge com un home lluny. Els dissabtes i els diumenges estava tot sol, sense infermera i sense res. De vegades em duïen per foravila o a accidents, em trobava tot sol. La gent també era més tolerant,

— A Campos, quan és temps de matances i de menjar cassola es coneix perquè augmenta l'àcid úric i el colesterol.

compreien més si no hi podies anar tot d'una. Ara la gent és més exigent, tenen més pressa, no poden esperar. Això és com la gent que té el grip i es volen curar tot d'una, quan el grip dura 5 dies. Pareix que la gent ara no té temps d'estar malalta. També ha canviat la "volta" que fèiem. En fèiem una al matí i una l'horabaixa. Abans de les 9 h. anava a les cases més urgents i després, a les 5h. o les 6h a les altres. Un temps coneixies més la família anant a ca seva. Ara amb el model nou han d'acudir al Centre de Salut.

— És diferent la feina d'un metge de poble?

Jo m'he trobat molt bé a Campos. Els primers anys et ve de nou perquè no coneixes les

✓ Fent una volta per la vila

persones, però ara ja tenc les famílies relacionades i això un metge que està a Palma, per exemple, no ho arriba a tenir mai. Això dona tranquil·litat i també disgusts. La gent té la idea que a un metge no li afecta res i no és ver. Quan vas a un accident no vaig mai tranquil perquè no saps que et trobaràs, pot ser un fami-

hem de crear més espai.

— Quants metges hi ha actualment al Centre?

— Ara al Centre de Salut som sis metges generals, un pediatre (de tota la zona), sis infermeres, els metges de reforç que fan disabtes i diumenges, i tres administratius.

— Quines són les malalties més comunes entre els campaners?

— Ha canviat un poc. Les epidèmies dels al·lots petits, cada quatre anys hi havia "la rosa", "les paperes"... i ara això ja no es veu. Ara hi ha més al·lèrgies, ansietat, estrès... A Campos la gent té tendència a crear acid úric i més colesterol. La causa és que es menja més porc, el temps de les matances i la cassola es coneix.

— El fet que a Campos no hi hagi una xarxa d'aigües brutes es tradueix en la salut?

— Jo crec que sí. No sé si s'ha estudiat però crec que s'ha de traduir en les diarrees, infeccions a la panxa... Els pous negres comporten infeccions. Era molt necessari que es fes la xarxa d'aigües netes i brutes.

— Es prenen molts medicaments?

— No es prenen més medicaments que en un altre lloc, però per ventura està més controlat perquè van més als metges de la Seguretat Social.

— La gent s'automedica massa sovint?

— Crec que sí. Fa falta una educació sanitària correcta. Crec que ser metge no és només anar a la consulta, sinó que s'han de

fer xerrades, anar a les escoles... De vegades amb una hora es podia fer més i amb més gent que dues hores dins la consulta. Ara hi ha xerrades per a la Tercera Edat, n'hi hauria d'haver sobre tot a les escoles, als instituts... La gent s'automedica per als constipats, prenen antibiòtics... Quan vénen a la consulta ja han pres medicaments, de vegades t'ho diuen i de vegades no.

— Què fa falta a la Xarxa Sanitària de Campos ara que es diu que serà la capital de la comarca del Migjorn?

— Supòs que hi hauria especialistes que vindrien a passar la consulta aquí, un parell de dies a la setmana, per a les coses que no són urgents. Estaria bé que vinguessin els especialistes un o dos dies a la setmana i els campaners no s'haurien d'anar enfora. També fa falta el transport públic cap a l'Hospital de Manacor.

— Com duen els metges la normalització lingüística?

— Tots els metges que vénen nous estan normalitzats. Les receptes del Consell vénen escrites en català, ara les de l'INSALUD encara estan en castellà. Això ha canviat, a l'hora d'escriure ho solem posar en català, però després de tants anys costa una mica.

— Sempre heu volgut ser metge de poble?

— Jo volia ser metge de poble, és la meua especialitat. M'agrada el contacte amb la

— Fa falta una nova educació sanitària correcta, no és suficient anar a la consulta sinó que s'haurien de fer xerrades i donar informació a la gent.

liar, un conegut...

— Quin canvi va suposar el Centre de Salut?

— Ha estat una millora, tant per al malalt com per als metges. Abans la gent venia a fer coa una hora abans de començar la consulta, havien d'esperar al carrer. També venien a tot hora i ara van allà, els donen hora i no han d'esperar tant. A l'ambulatori estàs en companyia si hi ha qualche problema, un accident... Abans aquí em trobava tot sol. Una cosa que també ha canviat és que abans quan treies la plaça et feien venir a viure aquí, ara no. Quan treies una plaça de metge en propietat t'havies de censar en el poble i estar-hi les 24 hores, perquè estaves de guàrdia. Des que hi ha el Centre de Salut això ha canviat.

— Es parla de canviar la ubicació del Centre de Salut...

— És molt petit, ha quedat un espai que no es pot ampliar. No hi ha lloc ni per a sala de reunions,

>>>>>> Segueix >>>>>>

AUTO - ESCOLA
COVAS

Antoni Covas i Burguera

Carrer Siquia, 72 - Tel. 971.65.00.81
07630 CAMPOS (Mallorca)

Ell i Ella
PERRUQUERIA - ESTÈTICA

Santa Bàrbara, 2 - Tel. 971.65.03.53
07630 CAMPOS

gent, el contacte més directe...
Un metge general ha de tenir uns coneixements amplis, un metge especialista a vegades s'encasella massa.

— **Què és el que us agrada més d'aquesta professió?**

— A mi m'agrada tot. Si es fa de gust és una professió que dona moltes satisfaccions. També tens coses bones i dolentes, com per exemple haver d'atendre els accidents, sortir a les nits...

— **Quines aficions teniu?**

— La meua afició és anar a foravila i llegir, però quasi no tenc temps. A fora vila he sembrat arbres, els esquix, els cav, etc., com un pagès. Si hagués hagut d'estudiar una altra carrera hauria estat enginyer agrònom.

— **Un metge s'ha de reciclar constantment?**

— Un metge de poble té mal reciclar-se perquè ho ha de treure del seu temps. Ha de demanar dies de permís per anar a fer un curs... Ara et donen dies al llarg de l'any, però abans havies de demanar a un company que et substituís. Amb les revistes especialitzades també estam informats.

— Sempre he volgut ser metge de poble perquè m'agrada el contacte amb la gent.

— **En aquests anys, teniu cap anècdota que ens pogueu contar?**

— Un dissabte que estava de guàrdia es va estrellar una avióneta a Ses Covetes. Hi vaig anar i quan tornava vaig caure dins un clot d'arena i em vaig rompre un peu. Vaig haver d'anar fins al cotxe, llavors cap a Sa Ràpita, d'aquí a Son Dureta on em varen enguixar el peu. Tot això estant de guàrdia. Vaig tornar a Campos, vaig fer la guàrdia tot el diumenge i fins dilluns no em

varen enviar un substitut. Ara això no ho podrien fer. Un temps hi havia parts, en 20 anys només me n'he trobat tres, i tots complicats. Quan avisaven el metge és perquè la cosa es complicava i la comare tota sola no ho podia atendre. A la carrera no n'havia vist cap de part, però quan et trobes estret treus forces d'allà a on sigui.

**Antònia Sitjar
Núria Vives**

BAR - RESTAURANT CA'N COS

Especialitat en Cuina Mallorquina,
Grill, Menjar a la carta
BANQUETS - NOCES - COMUNIONS

Ctra. Santanyi, s/n. - Tel. 971.65.27.87
07630 CAMPOS

BAR NOU

Tapes variades, Paelles,
Pollastres a l'Ast

Avinguda Miramar, 74 • Tel. 64.04.04
SA RÀPITA

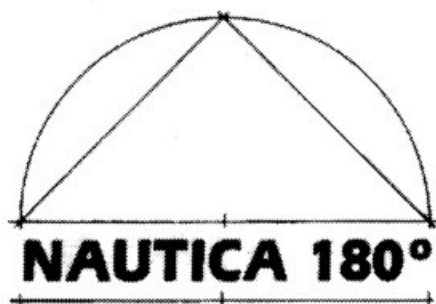
NÀUTICA TRAMUNTANA

Reparació en Poliester
Tractament d'osmosi
Pintura • Vernissos
Hivernacle i Manteniment
Venda i Muntatge d'accessoris

Esplanada del Port • Tel. 64.00.02 • Sa Ràpita

YACHTSERVICE
SERVEIS NÀUTICS

per a tot tipus de serveis nàutics

PINTURA
ELECTRICITAT
MECÀNICA

HONDA

VOLVO
PENTA

YANMAR

YAMAHA

SUZUKI - MERCUISER
MERCURY

ESPLANADA DEL PORT - 07639 LA RÀPITA, TEL. 971.64.02.66 - FAX 97.64.01.76

E-MAIL: nautica@mx2.redestb.es

Notes d'Església

L'Hora Santa del Dijous Sant

No m'agradaria que per causa d'aquesta nota s'aconsegui un efecte indesitjable per un dels actes més profunds i més viscuts de la Setmana Santa campanera, és a dir, que es massificàs l'Hora Santa. Aquests moments d'oració, passat ja el bullici de la processó i entrada la nit, devers les onze i mitja, són intensament viscuts. És un acte senzill, normalment dirigit per un grupet de catequistes joves que demostren dia rera dia estar convençuts de la Fe en Jesucrist. Un acte just davant el Santíssim, davant la Casa Santa, amb tota la càrrega de significat d'un dia com el Dijous Sant. Aconseguir com s'aconsegueix des de fa uns anys que un grup de persones de tota condició s'uneixin uns moments per a fer una pregària intensa, viscuda, actual, moderna, amb els joves i no tan joves, crec que és un succés per a remarcar dins la setmana Santa campanera, no per massificar-lo, per favor, no, sinó per remarcar-ne la seva importància.

S'acosta la primera comunió

Devers els primers de maig tendrem la primera comunió dels nins i nines que s'han preparat a la Parròquia. Com que la primera comunió té molts tòpics que tots ja coneixem, voldria referir-me únicament als pares que anau "com a motos" darrera aquest fet i per preparar aquesta festa. Par damunt de tot, pensau en el vostre fill/a que combrega, que és el titular de la festa. Festa sí però pensant en els nins i nines, pensant amb els seus sentiments d'infants. Crec que el Bon Jesús ja es donaria per satisfet si tots els nins i nines que combreguen tenguessin una festa a la seva mesura, a mesura del nin o de la nina, no a mesura dels grans. Per això per bé que no ho vulguem veure, els nins volen jugar però no necessiten ni un 25% dels que els donam o obligam a agafar. També serà un bon moment familiar per a replantejar-nos la vida familiar, per veure com educam els fills, com vivim en l'actualitat i com viuen els nostres fills.

S'esquella.

I SEMINARI d'HISTÒRIA SOCIAL del SEGLE XIX

APROXIMACIÓ a
SOR **MARIA RAFAELA**
del SAGRAT COR
i al SEU ENTORN
RELIGIÓS
i **HISTÒRIC**
(1811-1899)

Sebastiana Urdi y Solà

PALMA
6, 7 i 8
de **maig**
de 1998
Centre de Cultura "Sa Nostra"

Patrocini de les
Illes Balears Col·laboració de la Universitat de les Illes Balears Col·laboració de la Universitat de les Illes Balears SA NOSTRA

Heura
Sa Botiga
de
Ses Herbes

*A la fi a Campos
una tenda allà on trobaràs,
a més d'herbes, productes
dietètics, d'agricultura biològica,
llibres de Salut Natural
etc.*

Carrer Victòria, 11
Tel. 971.65.21.49
07630 CAMPOS

Des de 1919

Quatre generacions ens dediquem especialment a captar la gent, amb naturalitat, el seu autèntic somriure, les expressions més seves, i quan es tracta d'unes noces, al mateix temps, contar la festa com ho sabem fer més bé, amb

les millors imatges.

Imatges que s'han de fer amb un tres i no res, perquè així passa aquest dia, però tot i que no parlin, ho han de dir tot, i, a més, ben dit. No hi haurà d'altra oportunitat. Mai no es podran canviar per unes altres més bones.

Aquesta és la nostra tasca, tota la nostra experiència i tot el nostre saber estan a la vostra disposició per oferir-vos imatges com aquestes que vos ajudaran que el record d'aquest dia tan esperat no s'esvaeixi...

...amb un tres i no res.

innovant des de 1919

C/. Plaça, 15 • 07630 CAMPOS • Mallorca • Tel./ Fax 65 06 43

Amb un tres
i no res...

clàssiques

divertides

romàntiques

El nostre agraïment a tots els que han cedit desinteressadament la seva imatge per poder fer aquest fullotó.

1988-1998: Una dècada, marcada per la crisi del sector lleter

Introducció

El juliol de 1988 naixia la que ha arribat a ser la més llarga aventura editorial del nostre poble: *Ressò*. Ara l'abril de 1998 aquesta revista arriba al número 100 i, pràcticament, als deu anys d'existència. Durant aquesta dècada *Ressò* ha informat els campaners i campaneres del que passava al seu entorn més immediat i és per això que s'ha convertit, ja, en eina de consulta de tots els interessats en la història local, en les seves distintes vessants: cultura, societat, economia...

Si volguéssim analitzar quin ha estat el tema que més ha afectat Campos i els seus habitants dins aquests anys quasi tots ens posaríem d'acord que ha estat la crisi de l'agricultura el que més ens ha transformat. En primer lloc, ha provocat un canvi substancial dins l'economia campanera, que ha passat de ser predominantment primària a ser quasi totalment terciària. S'ha passat de tenir una agricultura i sobretot una ramaderia, altament rendible, a subsistir a base d'una economia basada en la construcció i en oferir serveis de lleure a la comarca del Migjorn. Però les transformacions induïdes no acaben en l'economia. També les relacions socials han canviat. Molta de gent que abans feia feina per a ell a la seva pròpia explotació agrícola o ramadera, ara ho fa sota d'altri a la construcció o al sector serveis. Molta d'aquesta gent que abans vivia a foravila, ara s'ha establert a la vila: hi ha hagut una concentració de la població del terme municipal cap al poble, excepte el petit nucli que resideix tot l'any a sa Ràpita. Culturalment el poble tampoc no és el mateix, la cultura agrària es va perdent a marxes forçades: són molts els al·lots i les al·lotes que desconeixen l'existència de tota una sèrie de paraules que han estat en boca dels pagesos campaners qui sap des de quan, sobretot aquelles referides a certes eines i tasques de foravila. Quants n'hi ha que saben que és fer un formiguer, per posar un exemple? També han canviat les expectatives de la gent. Abans els joves tenien il·lusió per continuar amb les explotacions dels

Foto: Joan Sorell

— El tancament de BLAHI va ser provocat per Inmark, amb el vist-i-plau del Govern Balear, per facilitar la venda d'AGAMA

seus pares i dels seus padrins, avui en dia es veuen abocats a cercar-se la subsistència en altres camps, moltes vegades més incerts, davant les gairebé nul·les possibilitats de viure's dins la terra dels seus ancestres.

No tot, emperò, és negatiu. Tot té la seva part bona, i això no serà l'excepció. Possiblement a causa del que comentava al paràgraf anterior, mai no hi havia hagut a Campos un percentatge tan gran d'estudiants universitaris, ja que tradicionalment érem un dels municipis de Mallorca amb un nivell més baix de titulats superiors. Tampoc no hi havia hagut mai un floret tan interessant com ara d'artesans capaços de vendre els seus productes arreu de l'illa. Feia anys que no es veia al nostre poble un anhel per restaurar les façanes de les cases com el que hi ha avui en dia. Són alguns dels primers resultats positius de la transformació d'una societat rural en una societat urbana, una transformació que es troba a mig camí i que caldria decidir un poc entre tots per on volem que prengui. El que cal, segons la meua opinió, és evitar la pèrdua de tots els valors positius que tenia el Campos dels anys 60 i 70 tot i adaptant-nos a les imposicions de la globalització de l'economia que ens ha arribat els anys noranta. És necessari conservar el

que ens resta de sector primari per ser una societat equilibrada econòmicament i culturalment, mentre treballem per potenciar el sector terciari i recuperar el secundari, que també ha sofert moltíssim aquesta darrera dècada. Sinó pensau en la quantitat de fàbriques que s'han tancat.

La principal causa, si bé no l'única, de la transformació del nostre poble, deïem que ha estat la crisi del sector agrari i dins ella, sobretot, la del sector lleter. És per això que crec que cal analitzar-la i intentar veure el que li ha passat realment a la ramaderia campanera aquests darrers deu anys. Què va passar? Per què va passar? Era inevitable? Aquestes són algunes de les preguntes que intentarem contestar al llarg d'aquest article.

Situació inicial

La situació de partida l'any 1988 ja no era cap xalar. Els problemes principals que tenien els pagesos campaners eren la creixent salinització i contaminació de les aigües subterrànies, els alts preus del gasoil, el perill d'invasió del mercat mallorquí amb productes làctics de fora i el baix preu que es pagava als ramaders per la llet. La crisi encara no havia arribat a la tàpera, que es pagava a 850 pessetes la petita, 400 la mitjana i 100

la grossa i encara pujaria un poc l'any següent. L'ametla, pel contrari, ja feia anys que es ressentia de l'envel·liment dels arbres i la competència californiana. Quant a les explotacions de ramaderia vacuna, els problemes anteriorment esmentats ja li havien provocat un important descens. Al moment de màxima expansió, l'any 1981 s'havia arribat a les 473 ramaderies, que disposaven de 14.177 animals, dels quals 10.462 eren vaques productores de llet. El 34 per cent de les explotacions tenien menys d'11 animals, el 32 per cent entre 12 i 25 i el 34 per cent més de 25. El 1988 les ramaderies s'havien reduït a 300, les vaques a 5.200 i 75 explotacions s'havien aïllat a les ajudes de la CEE per deixar de produir.

Aquest any el mercat de la transformació de la llet se'l repartien principalment AGAMA i BLAHL, amb un desequilibri prou gran a favor de la primera central, a part d'empreses més petites, entre les quals cal destacar la campanera PIRIS.

AGAMA tenia com a accionista majoritari la cooperativa Son Sunyer, integrada per pagesos productors de llet, molts d'ells de Campos, però alguns també de ses Salines, Felanitx, pla de Sant Jordi,...

BLAHL estava en un 50 per cent en mans de Joan Serra i en l'altre 50 per cent en les d'AGAMA.

A mitjans 1988 es produeix un raig d'esperança dins la pagesia per la pujada del preu de la llet de 5 pessetes per litre, el que fa desistir de l'abandonament alguns que ja ho tenien previst, però que va ser, com ho demostraren els esdeveniments posteriors, un miratge.

La crisi d'AGAMA i BLAHL

Poc temps després és elegida una nova junta directiva dins la cooperativa de Son Sunyer, encapçalada per Francesc Ferrer i de la qual també en formaven part Fernando Trujillo i Maria Vidal. Alguns d'ells passen a dirigir AGAMA. És el cas de Trujillo, que en serà el conseller-delegat. Ben prest aquesta nova direcció troba irregularitats en la comptabilitat, per la qual cosa són denunciats davant els tribunals alguns dels directius anteriors, entre ells l'actual batle de Santanyí Cosme Adrover qui, finalment, després d'un llarg procés ple de recursos és condemnat a retornar una quantitat prou considerable de doblers a la cooperativa Son Sunyer.

Es descobreix que l'empresa repartia beneficis cada any quan en realitat hi havia pèrdues, per la qual cosa s'havia hagut d'endeutar de manera perillosa. Trujillo, que comptava amb el suport dels petits ramaders i l'oposició d'alguns grans propietaris i del Govern Balear intenta, juntament amb el seu equip, controlar la situació. Per això el març de 1990 es decideix abaixar la llet. Es demana ajuda al Govern Balear, però Gabriel Cañellas es nega al·legant que AGAMA és una empresa privada i que per això no s'hi pot intervenir.

L'agost AGAMA es veu abocada a la suspensió de pagaments i davalla 5 pessetes més el preu del litre de llet.

El setembre de 1990 és clau per entendre la crisi. Gabriel Cañellas fa les primeres declaracions a favor d'una possible subvenció de 250 milions a AGAMA. Com a condició posa que els ramaders assumeixin directament el control de la central lletera a través de la creació d'una SAT (societat agrària de transformació) i que renunciïn

als deutes d'enrera. La direcció de la central lletera intenta salvar-la. Trujillo proposa un pla consistent a canviar el deute dels pagesos per accions. El pla no s'accepta i Trujillo, juntament a la major part de la junta directiva dimiteix. Es produeixen noves eleccions. Pere Canals és nomenat nou president de Son Sunyer i passa a gestionar AGAMA amb la finalitat de trobar-li un comprador, en el que sembla ser l'única opció plausible. Es troba en l'empresa Opilata SA que no se sap ben bé en nom de qui actua. Més tard se sabrà que al darrer hi ha una societat de Javier de la Rosa, un il·lustre empresari que ha estat condemnant irregularitats en la gestió de la filial espanyola de la societat kuwaitiana Kio. L'octubre, la cooperativa Son Sunyer decideix regalar les seves accions a Opilata a canvi del cobrament dels deutes de la llet per part dels pagesos. Es comença a parlar de la fundació d'una nova central en seu a Campos per part dels grans ramaders, una central que no s'arribarà a crear. Opilata adquireix una opció de compra pel 67 per cent de les accions d'AGAMA.

Pel desembre es comença a parlar que BLAHL també té problemes econòmics. La central campanera es veu arrossegada per la crisi d'AGAMA.

El gener de 1991 dimiteix Pere Canals, quan se sap que AGAMA ha perdut 800 milions de pessetes durant el 1990. No ha pogut consumir la venda a Opilata perquè han sortit discrepàncies entre aquesta societat i els bancs creditors per la forma de pagament dels deutes. El febrer torna baixar el preu de la llet.

>>>>>> Segueix >>>>>

PINTURA I DECORACIÓ MALER UND DEKORATIONSARBEITEN PAINTING AND DECORATION

RAFEL SANCHEZ

APLICACIÓ DE TOT TIPUS DE PINTURES, PER A INTERIORS I EXTERIORS
ESMALTS, ESTUCATS, VARNISSOS, LACATS, GOTELÉ,
IMPERMEABILITZACIÓ DE FAÇANES I TERRATS.
ANY TYPE OF PAINTING TECHNIQUES
JEDE ART VON MALTECHNIKEN

Tel. 65 29 46 • Mòbil 909 61 12 61 • CAMPOS

Restaurant CAN PEP

Av. Miramar, 16
Tel. 64 01 02
Sa Ràpita.
CAMPOS

L'abril Joan Serra intenta comprar les accions de BLAHL en poder d'AGAMA, però no ho aconsegueix. AGAMA no deixa renovar la maquinària de BLAHL, en part per manca de recursos, però també per evitar que BLAHL es convertís en un seriós competidor.

El maig el Govern Balear compra les accions d'AGAMA que tenia Opilata a través de l'empresa pública SEMILLA S.A., que dona la gestió a l'empresa madrilenya Inmark. Cañellas declara que la intervenció és només temporal, ja que tot d'una que s'hagi sanejat l'empresa es tornarà a vendre.

El juny SEMILLA inverteix 150 milions dins AGAMA. Inmark fa públic un pla de reestructuració que suposa la pèrdua d'un terç dels llocs de treball. Els sindicats protesten i amenacen amb una vaga, que es produeix el mes d'agost.

Aquest mes Joan Serra cessa de la gerència de BLAHL, després de veure que totes les seves gestions per salvar l'empresa topen amb els interessos dels gestors d'AGAMA per evitar que es puguin realitzar les inversions necessàries a l'empresa campanera. El nou gerent és Manuel del Castillo, en representació d'Inmark. Entre els pagesos circula la idea que Manuel del Castillo és un especialista en suspensions de pagaments i tancament d'empreses. El Govern Balear ja ha decidit que només vol una central a Mallorca.

L'octubre BLAHL abandona la producció de llet i es converteix en un centre distribuïdor. AGAMA es nega, una vegada més, a invertir els doblers necessaris per remodelar la central campanera. Pocs dies després BLAHL presenta suspensió de pagaments i es produeixen les protestes dels ramaders. Cent-cinquanta d'ells aconsegueixen entrar

dins les instal·lacions de l'empresa i cal que es vagi a cercar Joan Serra per calmar els ànims. Mentre, el regidor d'Agricultura Andreu Ginard es passejava tranquil·lament pel poble sense témer-se'n del que passava. El ple de l'Ajuntament de Campos ofereix ajuda a les famílies que es trobin en situació precària.

El novembre, el Govern Balear arriba a un acord amb els creditors d'AGAMA i BLAHL per la sufragació del seu deute. Els ramaders de BLAHL cobraran un mes més tard.

El desembre s'aixeca la suspensió de pagaments d'AGAMA, que sembla sanejada després de la inversió milionària del Govern Balear i la desaparició de la seva competidora campanera. El Govern paga la llet als pagesos en tres mesos de retard i a un preu molt per davall de la mitjana estatal.

El gener de 1992 UGT denuncia públicament allò que tothom ja sabia, que Inmark va provocar el tancament de BLAHL per afavorir la venda d'AGAMA, ja que era més fàcil vendre una empresa que pogués actuar pràcticament en règim de monopoli que una altra que té una forta competidora.

Dos mesos més tard el Govern ven AGAMA a l'empresa catalana Granges Braut i a Josep Patrici Piris. Els nous propietaris es comprometen a pagar la llet al preu mitjà estatal i a pagar els deutes en uns certs terminis.

El maig el Parlament Balear aprova un pla d'ordenació del sector lacti que preveu importants ajudes per a la millora de la producció. Reneix l'esperança en molts de ramaders. Però tot és un miratge. Ben prest els nous propietaris d'AGAMA tornen baixar de facto el preu de la llet quan posen en marxa un règim de penalitzacions per les vaqueries que no arriben a un cert

nivell de proteïnes i greixos. Els pagesos diuen que les condicions imposades són pràcticament impossibles de complir. BLAHL tanca definitivament.

Aquest mateix mes s'inaugura la xarxa d'aigües que, en principi havia d'abastir les ramaderies campaneres i salineres, però que acaba, en la seva major part als hotels de la Colònia. Només 200 finques agrícoles se'n beneficien.

El novembre el Govern Balear recupera la propietat d'AGAMA, ja que Granges Braut ha incomplert els terminis marcats en el contracte de venda i no pot pagar els deutes. Alexandre Forcades se'n fa càrrec de la gestió. Es continua pagant poc i tard als pagesos.

El 1994, cansats d'aquesta situació, un grup de 40 pagesos, la majoria campaners decideixen provar sort i comercialitzar el seu propi producte: neix Llet Mallorquina. Lligats al projecte es troben alguns dels exdirigents de la Cooperativa Son Sunyer com Fernando Trujillo i Maria Vidal. En principi l'empresa va molt bé. Arriben a un acord amb Palma Cream perquè els embotelli la llet. El 1995 comença a anar malament. Es destitueixen la gerent Neus Pou i l'assessor econòmic Jaume Mas, però la situació no millora. El 1996 arriben a un acord amb Forcades per entregar la llet a AGAMA i el 1997 presenten suspensió de pagaments i via de quèbra. Els accionistes queden en una difícil situació econòmica, alguns d'ells han de fer front a crèdits bancaris milionaris. Reivindiquen al Govern Balear la seva intervenció, que faci el mateix que es féu amb AGAMA, però aquest es nega, al·legant que la seva intervenció dins AGAMA fou només perquè es pogués mantenir el sector lleter a Mallorca, però que aquest no perilla

Ferreteria Adrogueria

Antoni Ginard Vanrell

Pintor Càffaro, 1
07630 CAMPOS

Telèfon 971 65 00 45

TALLER MECÀNIC

Miquel Terrasa Fons

Avda. Nicolau Oliver Fullana, 22
Telèfon 971 65 26 71
07630 CAMPOS

amb la desaparició de Llet Mallorquina. Aquesta postura és entesa pels ramaders de Llet Mallorquina com una discriminació cap a ells.

El 1997 el Govern Balear torna vendre AGAMA, en aquest cas a Comercial Bordoy, una empresa de distribució sense gens d'experiència dins el món de la producció i transformació de la llet, però que sembla que per ara se n'està sortint, si bé continua la mateixa tònica de preus baixos de les administracions anteriors.

Els resultats de tots aquests terribles esdeveniments dins el sector de ramaderia vacuna han estat la disminució d'explotacions i de vaques, però no en la mateixa mesura, ja que s'ha produït un fenomen de concentració que ha fet que desapareguessin una gran quantitat de vaqueries petites, mentre que d'altres han augmentat el nombre d'animals. Així a Campos s'ha passat de les 300 explotacions l'any 1988 a 178 el 1997, mentre que el nombre de vaques ha passat de 5.200 el 1988 a 4.588 el 1997. Així la reducció ha estat d'un 40'7 per cent en el nombre d'explotacions, però només d'un 11'8 per cent en el nombre de vaques. El gràfic adjunt mostra que aquest fenomen de concentració continua, si bé la situació s'ha estabilitzat el darrer any, quan només hi ha haver una sola explotació que va tancar.

El paper de l'Ajuntament

El paper que ha jugat l'Ajuntament de Campos durant aquests anys de crisi del sector agrari ha estat pràcticament nul. Més amunt ja hem esmentat la significativa anècdota del regidor d'agricultura durant la crisi de BLAHL que en pot ser una bona mostra. Basta dir que, des del 1989 a cap pressupost de l'Ajuntament no hi ha figurat cap partida específica per l'agricultura, i el poc que s'ha fet han estat coses com arreglar camins rurals o ajudar als ramaders per la seva participació a la Fira de Maig, però mai s'ha destinat ni una pesseta a la investigació de nous cultius, a l'assessorament dels pagesos i ramaders o a la recerca d'alternatives per l'envelliment de la població pagesa de Campos.

Guillem Mas, malgrat ser una persona que va viure molt de prop la crisi i un gran coneixedor del món de la ramaderia, mai no va creure amb la possibilitat de recuperació

del sector i, des del primer moment, va optar per intentar potenciar altres àmbits, intentant desenvolupar Campos turísticament i urbanísticament. En unes declaracions al número 1 de *Ressò* l'agost de 1988, quan se li demanava quines alternatives econòmiques hi havia per Campos, contestava: "A nivell turístic, el màxim de desenvolupament urbanístic possible. A nivell agrari concentració parcel·laria, reestructuració de finques, gran inversió econòmica per poder-se adaptar al futur. A nivell industrial: polígon industrial de seveis". Si ens fixam en la seva resposta veurem que no dedica ni una paraula al sector ramader i que cap de les propostes que fa en matèria agrícola són competència de l'ajuntament, ja que unes ho són del Govern (concentració parcel·laria) i altres dels mateixos propietaris (gran inversió econòmica,...). Quant al polígon industrial, encara l'esperam. El que sí s'ha treballat molt és pel màxim creixement urbanístic possible, amb un resultat ben magre, per cert, per l'economia dels campaners.

Sebastià Roig era el batle quan es va produir tota la crisi de BLAHL. Va fer d'intermediari entre els pagesos i el Govern Balear per tal d'aconseguir que cobrassin els deutes i, en part, ho va aconseguir. No va poder, emperò, oferir cap alternativa ni evitar de cap manera que es tancàs BLAHL, una empresa que durant anys s'havia convertit en un dels símbols del nostre poble. Va seguir la línia del seu antecessor de donar per perduda l'agricultura i va centrar els seus esforços en el desenvolupament urbanístic de la costa, especialment a ses Covetes, i a l'interior, amb al suport a la construcció de camps de golf.

La política agrícola d'Andreu Prohens tampoc no és gaire brillant. A més de no voler pressupostar cap pesseta per l'agricultura i continuar la mateixa política econòmica dels seus predecessors, s'ha enfrontat als pagesos que reclamen l'ús i gestió de les aigües depurades de Campos. Ell considera que l'aigua depurada ha de ser pels camps de golf, als quals dona totes les facilitats per poder regar la seva gespa amb la mateixa aigua que podria ser utilitzada pels foravilers.

Perspectives de futur

El futur de l'agricultura campa-

nera passa, sobretot, per la recerca de nous cultius i la diversificació. Les quotes lleteres, la salinització, els baixos preus de la llet i els elevats costos de producció fan molt difícil viure's de la llet, a no ser per les grans vaqueries amb molts de caps de bestiar. Inclús hi ha hagut tècnics que s'han atrevit a apuntar que el clima de Mallorca no és el més adequat per produir llet, ja que el baix règim pluvial fa precis un reguiu intensiu, el que provoca la salinització de les aigües subterrànies i, inclús, l'esgotament d'aquífers, mentre que a altres regions europees els ferratges necessaris per alimentar el bestiar es fan pràcticament sense regar, ja que s'hi plou molt.

Alguns pagesos ho han entès així i han passat al cultiu de distintes varietats de verdures, fruites i hortalisses amb unes necessitats d'aigua més d'acord amb el nostre clima, el que els està donant molt bons resultats. També sembla que hi ha un bon futur per la ramaderia ovina, sobretot degut a la política actual de subvencions de la Unió Europea.

Quant als que decideixen aguantar i continuar amb la llet, el millor és associar-se per poder negociar millor davant les centrals i intentar no perdre quota lletera, per la qual cosa és precis que no es venguin quotes a ramaderies de fora de Mallorca, ja que després són molt difícils de recuperar.

Cal que les màximes autoritats municipals canviïn la seva concepció econòmica i no centrin tots els seus esforços en la mateixa direcció. Una economia diversificada és el que més bones perspectives de futur pot donar a Campos. Per això cal que no es posin totes les figures dins el mateix paner i se'n destini alguna al nostre malmenat sector agrícola.

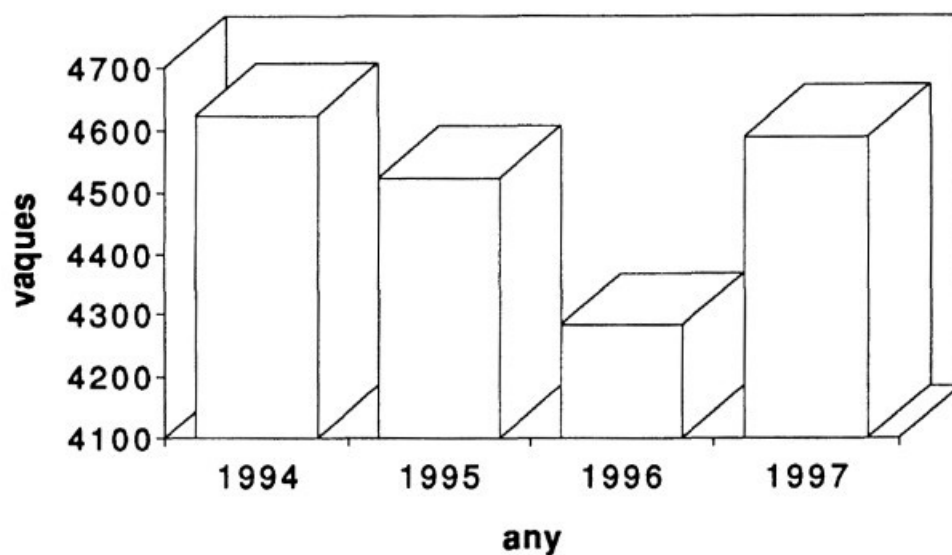
I encara seria important que el Govern Balear, que té moltes més competències que l'Ajuntament en aquestes matèries, deixàs de veure l'agricultura com la Ventafocs de la nostra economia i hi destinàs els esforços i recursos necessaris perquè Mallorca continuï essent Mallorca, el que implica que foravila estigui conrada i no es convertesqui en un caramull de solars farcits de segones residències.

GRÀFIC A LA PÀGINA SEGÜENT

Jaume Lladó

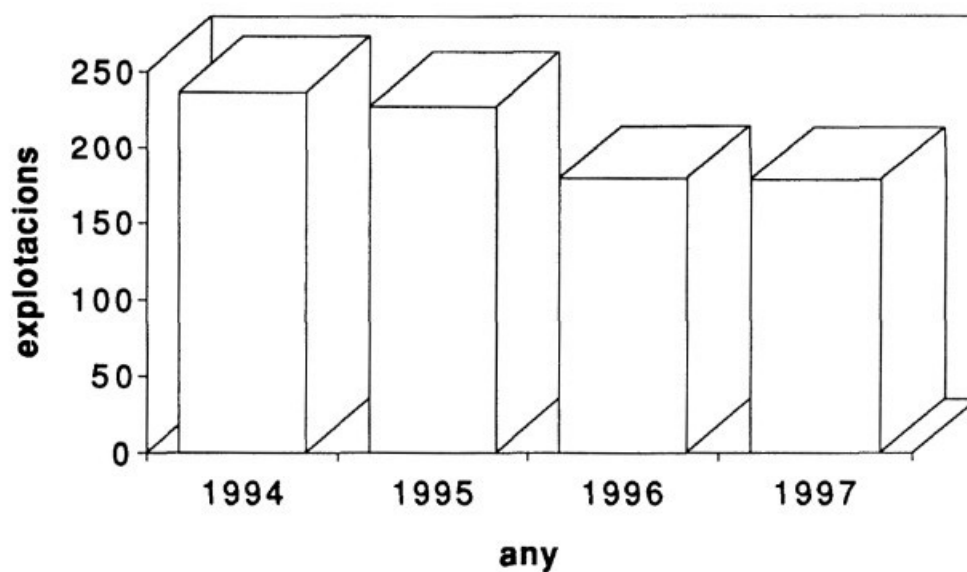
1994	1995	1996	1997		
4623	4523	4283	4588		

Evolució del nombre de vaques

1994	1995	1996	1997		
237	227	179	178		

Evolució del nombre d'Explotacions

RESTAURANT

Club Nàutic Sa Ràpita

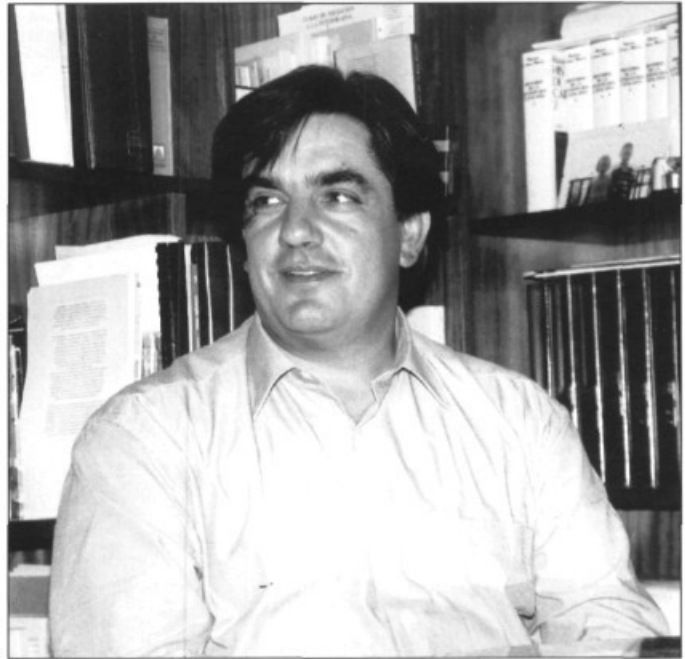

Especialitat en:
Peix - Mariscos - Carns

Esplanada del Port - Tels. 971.64.04.13 • 971.64.03.52
07639 SA RÀPITA • CAMPOS

Joan Juan Pons

En Joan Juan Pons és un personatge públic, elegit democràticament, que ocupa un lloc important dins la política municipal. La seva tasca, exercida de manera admirable i digna, suposa moltes hores de dedicació i esforç i no té el ressò, la difusió i el reconeixement que es mereix. Ja sigui per poc interès i poc esperit participatiu del poble, o per voluntat dels governants, el fet és que la informació que té la gent de la gestió municipal -amb els doblers de tots- és sovint parcial o molt reduïda. Serveixi aquesta conversa, amb pla simplement informatiu, per combatre aquesta anormalitat injusta.

— S'ha de seguir lluitant perquè canviï alguna cosa més que les persones que tenen cadira a la Sala.

—T'has presentat dues vegades a les eleccions municipals. Podries contar-nos un poc el teu currículum polític?

— A les primeres eleccions municipals ja vaig ser interventor per Entesa Campanera. Més tard hi va haver el trull de la urbanització d'Es Trenc i vaig prendre contacte amb un grup de persones que discrepava de moltes coses que s'anaven fent des de l'Ajuntament. D'aquest grup, en sorgiren dos intents de candidatura municipal que no arribaren a bon port, però que ens permeteren mantenir viu un estat d'opinió creixent i que, a les eleccions del 91, amb pocs mitjans i amb molta il·lusió, es materialitzà amb una candidatura que aconseguiria tres regidors.

— Per què una candidatura del PSM-NM, essent la majoria independents i sense cap afiliació?

— Sense compartir el 100% de les postures adoptades pel PSM, és ben clar que ens uneix més del que ens separa. Aquest és un partit obert que recull i recolza les opinions en temes generals i respecta les nostres

decisiones en temes de gestió municipal. Haver-nos presentat com a independents potser ens hagués beneficiat en vots, però pel fet de compartir uns mateixos principis i unes conviccions considerarem que era més coherent utilitzar les sigles d'un partit amb representació al Parlament, etc.. Tot i això, dins l'agrupació de Campos, l'afiliació al partit és una opció individual que no suposa cap privilegi ni cap trava.

— La raó total no la té ningú i la diversitat és bona.

— A les darreres eleccions encapçalares la llista i traguérem un regidor menys. Podries comentar-nos això i quines perspectives veus de cara a les eleccions del 99?

— Tu havies anunciat ja feia temps que no t'interessava continuar i qualcú havia d'anar davant. Jo tenia l'experiència de quatre anys com a regidor i ho vaig assumir com una aportació que en aquell moment em

corresponia fer a favor de la col·lectivitat i en la recerca del projecte en el qual sincerament crec.

Al 95 les circumstàncies havien variat: es presentava un partit nou, UM, que també va fer perdre vots al PP. Nosaltres ens mantinguérem més o manco igual en tant per cents, però ens faltaren uns quants vots per aconseguir el tercer regidor.

Les perspectives per al 99 crec que són bones. La preocupació i la sensibilitat per temes socials, ecologistes i nacionalistes va augmentant dia a dia, sobretot entre els joves. El grup de gent que ens reunim de tant en tant continuarem fent feina i qualsevol persona que vulgui col·laborar en aquesta línia, voluntàriament i lliurement, simplement que es posi en contacte amb nosaltres.

— T'aniré anomenant alguns temes concrets que s'han tractat o es tracten a la política municipal campanera perquè els comentis breument o diguis el que voldries que la gent en sabés:

— Ses Covetes. És un dels exemples de les conseqüències

que pot tenir una mala gestió de l'Ajuntament. S'ha intentat donar-nos la culpa a nosaltres, demagògicament, com sol passar molts de pics, quan precisament, si s'haguessin escoltat les peticions que el nostre grup va fer des del primer moment en què s'iniciaren moviments de terra, no s'hauria arribat a aquest punt ni segurament tampoc no hi hauria cap possible responsabilitat econòmica per part de l'Ajuntament ni dels que hi votaren a favor. Realment, tothom ha d'entendre que, si s'hi podia fer, ja hauria d'estar acabat i, si no s'ajusta a la llei, la culpa no és nostra.

— **Aigües brutes i netes.** És una obra que sempre hem considerat prioritària i urgent, no només per ser un servei bàsic, que tenen pràcticament tots els pobles de Mallorca, i que l'han de tenir per llei, sinó també per la contaminació del subsòl que ha anat augmentant. Però es veu que no hi havia hagut voluntat política d'emprendre aquest projecte. D'altra banda, però, no estam d'acord en alguns criteris que s'han aplicat. Per exemple, el 90% del que correspon pagar a l'Ajuntament es recapta en contribucions especials, és a dir que l'obra va a càrrec pràcticament del CIM i del poble. A més, el fet que tothom hagi de pagar igual i una part del poble ja tenguí aigua i altres encara estaran anys també ens pareix una situació injusta.

— **Plaça de Can Pere Ignasi.** Hi va haver una primera inversió, ja fa anys, i es gastaren molts de doblers amb les cases. Molt bé. És molt greu tenir el centre del poble amb aquestes condicions i que, després de tants d'anys, encara no s'hagi aconseguit ni tenir tots els solars que han de formar part d'aquesta plaça. D'altra banda, a un poble on d'un cap a l'altre hi pot haver deu minuts a peu, parlar d'aparcaments subterranis és crear un problema gros per resoldre'n un de petit.

— **P.A.C. a l'antiga central.** Quan es va fer l'actual, a un solar tan petit, sense ascensor, ja era de veure. Ara convertir aquella nau en ambulatori tor-

narà costar molts de doblers. I el que tornam perdre és el teatre, que amb el lloguer que hem pagat ja des de fa anys, ja en tendriem una bona part de pagat.

— **Hospital als Banyos.** És un tema que està damunt la taula i, tal vegada, un dels projectes més interessants i seriosos dels que s'han presentat a l'Ajuntament, però topa amb alguns inconvenients legals, com és la Llei d'Espais Naturals, que condiciona molt la possible construcció a aquesta zona. Potser també, per part de l'Ajuntament, no s'ha actuat gaire correctament ni amb l'interès que s'ha posat per altres projectes que consideram més negatius, com camps de golf, per exemple.

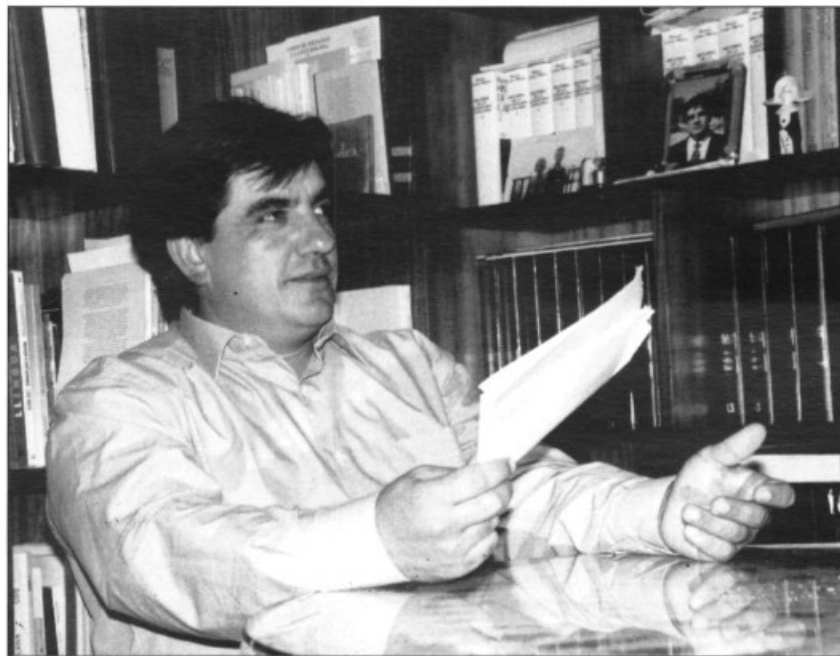
— **Camps de golf.** Estic convençut que els camps de golf no són la salvació del turisme i de l'economia camperana i mallorquina, ni molt manco. A Campos, amb un camp de golf, el de Sa Vinyola, que ja figurava a les Normes Subsidiàries, consider que ja n'hi ha més que suficient. Amb el de Son Baco, igual que s'ha fet ara amb el camp de polo, hi ha un conveni de l'empresa amb l'Ajuntament amb el qual, a canvi d'uns doblers, l'Ajuntament adopta una sèrie de compromisos. Això consideram que és greu, que és un urbanis-

me "a la carta" injust i negatiu.

— **Economia municipal.** El pressupost d'enguany, per exemple, és espectacular: més de nou-cents milions de pessetes. És curiós sentir continuament que l'economia es va sanejant, que hi ha superàvit i, el fet és que els bancs se'n duen més de seixanta milions cada any, que qualsevol inversió que s'hagi de fer ha de ser o via crèdit o via subvenció; recentment s'ha concertat un nou crèdit de 90 milions. Els pressuposts sempre quadren i, als números, els fan dir el que volen. Els pressuposts poden semblar espectaculars, amb moltes inversions, i després veim que són quantitats que arriben en forma de subvenció, o que pagam com a contribucions especials, o obres autosubvencionades, com les del cementeri, que paguen els compradors de les tombes.

Ara potser la situació ha tombat un poc per bé, perquè més malament ja no hi podia anar. El fet és que els ingressos a l'Ajuntament han augmentat molt. El cadastre nou suposa una quantitat d'imposts molt més elevada, la recaptació de fons també costa molt més... Podem dir que, certament, viure a Campos és car.

>>>>>> Segueix >>>>>

— Em preocupa que el batle em tracti de mentider a través de la premsa i que llavors en les plenaris, que és el lloc idoni per manifestar la seva postura, es limiti a frissar d'arribar a les votacions.

— **Agricultura.** Ningú pot dir que des de l'Ajuntament s'hagi fet cap esforç per donar suport a aquest sector que era el més important per l'economia campanera, ni per defensar o representar tantes persones i tantes famílies que han patit la crisi de la pagesia. El fet que no hi hagi una regidoria, ni una partida pressupostària, dedicada a foravila ja diu molt. Organitzar una fira "de vaques manllevades" i arreglar camins no és suficient.

— **Autopista.** El nostre grup presentà una proposta i per unanimitat s'acordà manifestar-se en contra d'aquest projecte. Es veu que en aquell moment votaren com a persones i per sentit comú. Però després els degueren estirar les orelles i han hagut d'assumir les directrius del seu partit. Curiosament, hi ha regidors del PP que han firmat en contra de l'autopista. No sé si l'autopista és bona per qualcú, però em sembla ben clar que per Campos no hi ha cap dubte que seria, si es fes, nefasta.

— **Cultura i festes.** L'Ajuntament no ha de fer dirigisme cultural, sinó que ha de donar suport i fomentar totes les iniciatives i suplir les mancances que hi hagi.

— **Esports.** Si bé és un tema que hauria de millorar, hem de reconèixer que, tal vegada, aquesta és l'àrea que es duu millor perquè s'ha tengut en compte, oficialment i informalment, la nostra opinió i se'ns ha demanat la nostra col·laboració, a la qual no ens hem negat mai.

— **Serveis socials.** És un servei important i necessari i crec que no funciona malament. Molts de doblers que es gasten amb altres coses podrien dedicar-se a dotar millor i a potenciar aquest servei, que no només hauria d'arribar a la gent major que ho sol·licita, sinó també als casos de gent que per desinformació o pels motius que sigui està mal atesa, i també fer més feina de prevenció de cara a la joventut.

— **Sa Ràpita.** Crec que la desatenció i la deixadesa per

aquest nucli urbà, sobretot a l'hivern, és vergonyosa. La inversió de l'aparcament, que costà molt, suposà un canvi de lloc del problema, però no una solució.

— La preocupació i la sensibilitat per temes socials, ecologistes i nacionalistes van augmentant dia a dia, sobretot entre els joves.

— **Ser regidor de l'oposició, enfront d'una majoria que sempre té la raó, no és fàcil. Quina és, creus, la funció de l'oposició, i quines compensacions té?**

— Tots els regidors representem una part de l'electorat. L'oposició ha de controlar la gestió municipal i intentar que la seva opinió incideixi en els acords adoptats, o fer les propostes que consideri necessàries. La raó total no la té ningú i la diversitat és bona. La majoria absoluta, però, així com funciona aquí, crec que és negativa. És dur que mai no s'accepti una proposta teva, o que els teus plantejaments es contestin amb l'únic argument de nou vots en contra, i saber que la majoria dels regidors que voten ni tan sols s'han llegit els expedients.

Però tot això, més que desanimar-me, em demostra la necessitat de seguir lluitant per aconseguir que canviï alguna cosa més que les persones que tenen cadira a la Sala. I em conhorta i em compensa el simple fet d'haver-ho intentat.

— **Quins temes que han passat pel Ple recordes que han estat els més conflictius, que t'han llevat més la son?**

— Per sort o per desgràcia, els temes municipals no em lleven el dormir. Cada vegada que hi ha una adjudicació d'obra o de servei, o de contractació de personal, és un moment delicat, i especialment ho va ser l'embolic dels "xiringuitos". Els pressuposts anuals, que condicionen les futures actuacions municipals, és un tema que genera molta tensió.

Em preocupa, i quasi m'arribava a llevar la son, que el batle

em tracti de mentider a través de la premsa i que llavors, en els plenaris, que és el lloc idoni per manifestar la seva postura, es limiti a frissar d'arribar a les votacions i a creure que tot el que són opinions distintes a la seva són "dois".

— **Com és la relació de l'equip de govern amb l'oposició? Ha variat al llarg d'aquests anys? Com hauria de canviar per repercutir en bé del poble?**

— Com a persones, ens duim bé tots, és clar, però com a integrants d'un mateix consistori les relacions no són bones. Han retallat la nostra participació al mínim que marca la llei, i darrerament ni això. Han descobert que la majoria de temes, si es declaren urgents, no és necessari que pasin per Ple, i així ho fan, i quan, a petició de l'oposició, es duen a Ple, totes les decisions importants ja s'han pres. S'han incomplert acords de Ple, i quan plantejges qüestions que no són del seu gust possiblement la resposta sigui en forma d'atac personal, com va passar a la darrera Comissió Informativa.

En aquests tres anys, ens hem reunit fora del Ple quatre o cinc vegades, dues d'elles a petició nostra. La situació és fàcilment millorable, i el batle ho sap. Bastaria que posàs en pràctica una petita part de les idees que tenia quan només era candidat i que ens va fer saber a tots els candidats després d'haver mantingut un debat per ràdio. La solució, la té, i depèn d'ell. Per nosaltres no es perdrà.

Aquests són, de manera molt resumida, els punts de vista sobre diverses qüestions del portaveu municipal del Grup Nacionalista, PSM. En Joan insisteix que estan oberts a tothom per atendre qualsevol petició o suggeriment, tant a l'Ajuntament com al local del carrer del Racó, i reconeix que la seva feina no ha de romandre damunt els papers, a les actes del plenari, dins les parets de l'Ajuntament, sinó que ha d'arribar a tothom perquè cadascú pugui opinar amb coneixement de causa i jutjar amb elements de judici suficients.

Sebastià Covas

Club Nàutic Sa Ràpita

Esplanada del Port, s/n - Tel. 971.64.00.61
Sa Ràpita (Campos)

Notes Breus

Voltor proposa més negociacions abans de duplicar la xarxa de repetidors de TV

Segons ens informen i ha estat notícia generalitzada aquests dies el govern pensa, fins i tot, duplicar la xarxa de repetidors de TV per Balears, cosa que, per a tothom, suposa una despesa pública innecessària i una complicació tècnica pels receptors. VOLTOR que fins ara ha suportat i procurat amb dificultats de vegades incompreses el repetidor per TV3, Canal 33 i Canal 9, lligat a l'Obra Cultural Balear, no entén, ningú ho entén, perquè el Govern no negocia amb més calma el traspàs de la titularitat de les instal·lacions de repetició a un consorci on s'explotassin vies de cogestió. Tot fa pensar que darrera aquesta operació el govern Balear amaga interessos polítics del moment preelectoral que comença a viure.

Neix el Centre d'Autoaprenentatge de la Llengua de l'OCB

Dijous dia 19 de febrer es va inaugurar el Centre d'Autoaprenentatge de la Llengua amb el patrocini del Consell Insular de Mallorca i que s'enquadra dins PARAULA que és el Centre de Serveis Lingüístics de l'Obra Cultural Balear.

El Centre d'Autoaprenentatge de la Llengua és un espai pensat perquè l'aprenentatge sigui pràctic, fàcil i agradable. El Centre compta amb un material rodat i adaptat, incloent-ne de nou i d'elaboració pròpia, d'acord amb la nostra modalitat dialectal. Es pot aprendre tot sol amb l'orientació d'una assessora, aprofitant els 35 anys d'experiència de l'OCB en cursos de català per adults i els 10 de l'equip de PARAULA

Miquela Vidal aconsegueix un nou premi

La pintora campanera Miquela Vidal va ser la guanyadora del primer premi del XVII Certamen de Pintura Pintor Sorolla, celebrat a Alacant el mes passat.

L'obra guardonada du per títol "Recorreguts per la memòria". Es tracta d'una composició d'autorretrats infantils de l'artista acompanyats d'un paisatge imaginari.

Aquesta és la tercera ocasió que Miquela Vidal participa a certàmens de fora de Mallorca. A tots tres ha aconseguit algun premi o menció. La principal dificultat a que s'enfrontava la campanera era el descoïment que hi havia per part del jurat del conjunt de la seva producció artística, el que sol ser una dificultat afegida per poder ser premiat, ja que tanta importància es sol donar a l'obra en si com a la trajectòria artística del pintor. Però el quadre elegit va poder superar aquest entrebanc degut gràcies a la seva evident qualitat pictòrica.

El proper projecte de Miquela Vidal consisteix en la preparació d'una exposició individual que, sota el mateix títol de "Recorreguts per la memòria" s'inaugurarà el proper mes de setembre al Casal Sollerí de Palma.

Miquela Vidal també ha participat a l'exposició col·lectiva antiautopista que va tenir lloc a Campos entre dia 10 i dia 19 d'aquest mes.

Comercial COSTO Prohens Bisbal, S. L.

NÀUTICA: Windsurf - Catamarán - Vela lleugera - Piragües
Embarcacions i Motors

MODA - ARTICLES DE REGAL - RELLOTGERIA I
JOIERIA - ACCESSORIS DE RISC I MUNTATGES

Tels. 971 65 07 96 - 971 65 00 47
Fax 971 65 07 96

Carrer Santanyí, 8
07630 CAMPOS

TALLER MECÀNIC

Guillem Alzinas

Telèfon 971 65 01 00

Carrer Sureda, 14

07630 Campos

✓ Local

Un eixam entra a una casa

Amb aquesta sorpresa es va trobar na Magdalena Pomar quan va correr la cortina de la vidriera. Un eixam havia fet aturada a ca seva, al carrer de Sor Maria Rafela, i pareix que no tenien ganes de marxar. Era un eixam de gran dimensions que es va col·locar entre la persiana i la vidriera a un racó. Per sort no varen causar cap mal, només va fer patir l'ensurt de trobar-se amb aquests hostes no esperats.

Foto: Esteve Tomàs

Visita a Sant Blai dels nins d'Educació Infantil del Col·legi Públic "Joan Veny i Clar".

Els nins i les nines d'Educació Infantil de 3, 4 i 5 anys del C.P. "Joan Veny i Clar", com cada any, varen anar a Sant Blai a fer una berenada i a passar un matí agradable. Aquest any pogueren gaudir també del nou jardí. Els va agradar molt i s'ho passaren beníssim.

Foto: Cortesia del Col·legi Joan Veny i Clar

CENTRES ÒPTICS FLORIDA

FLORIDA LAB
LABORATORI D'ÒPTICA

**EN COMPRAR UNES ULLERES GRADUADES
LI'N REGALAM UNES ALTRES**

Carrer de Plaça, 18 - Tel. 65.10.28 - CAMPOS 07630

**GERMENDAT DE
DONANTS DE SANG
DE MALLORCA**

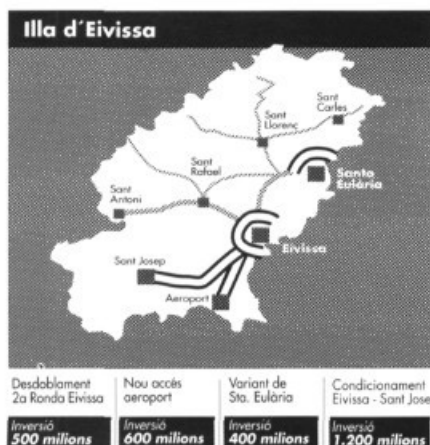
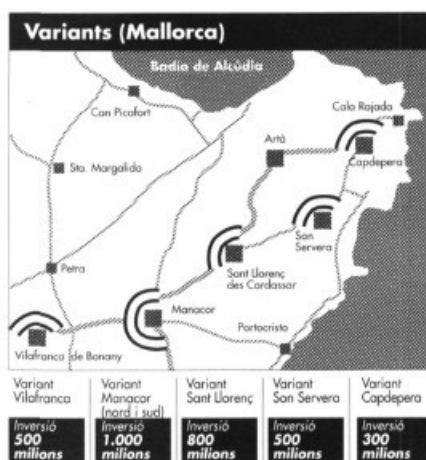
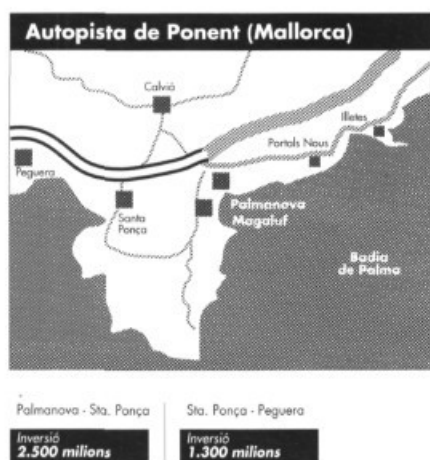
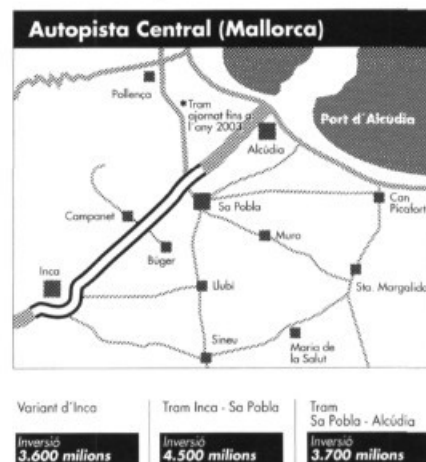
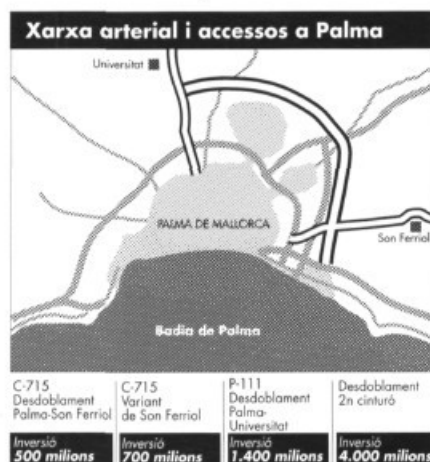
**Siguem generosos
i solidaris
donant sang.**

Pla de finançament estatal de carreteres

■ 57.650 milions de pessetes en obres
■ S'intenta compensar el dèficit històric

■ Les obres seran executades per la Conselleria de Foment del Govern Balear

■ Les obres es duran a terme en vuit anys

Independentment d'aquestes obres, el Govern Balear, a través de la Conselleria de Foment, durà a terme un pla de carreteres amb una inversió de 6.000 a 7.000 milions de pessetes.

Mallorca

- Sortida San Valentí via cintura (65 M)
- Accés San Hugo via cintura (220 M)
- Accés Alaró (169 M)
- Variant Andratx Sud (176 M)
- Accés s'Arracó (190 M)
- Accés Bendinat (450 M)
- Paç superior ctra. Sóller accés Polígon Son Castelló (300 M)
- Variant Port de Pollença (953 M)
- Variant Portocristo (1.000 M)
- Variant Can Picafort (540 M)
- Sóller - Deià (800 M)
- Tercer carril via cintura fins a San Dureta (775 M)
- Inca - Llubi - Muro (1.954 M)

- Via cintura amb Sóller, Son Gotleu i es Molinar (600 M)
- Ariany - Sta. Margalida (488 M)
- S'Esclaieta - Valldemossa (404 M)
- Pont Anglesos - Can Picafort (183 M)
- Cinturó Palma Nord (864 M)
- Palma - Palmanova (tercer carril) (629 M)
- Tercer carril Palma - Marratxí (393 M)
- Penetració autopista central (500 M)
- S'Arracó - St. Elm (278 M)
- PM 304 (406 M)
- PM 110 Esporles - ctra. Valldemossa (300 M)

Menorca

- Ronda Maó (144 M)
- Desdoblament Maó - St. Lluís (472 M)
- Millora PM 711 es Mercadal (232 M)
- Millora PM 711 es Migjorn (174 M)

Eivissa Formentera

- La Savina - La Mola (Formentera) (694 M)
- Sta. Eulària - St. Carles (300 M)
- Eivissa - Sta. Eulària (per Jesús) (574 M)
- Sta Eulària - St. Rafael (509 M)
- Ronda Nord - St. Antoni (288 M)

GOVERN BALEAR
Conselleria de Foment

Ministerio de Fomento

Un elaborat Pregó inicia l'any del Centenari de la mort de Sor Maria Rafela

Dia 7 de març, dia de la dona treballadora, va ser el dia elegit per les Germanes dels Sagrats Cors per pregonar a tots els campaners assistents la persona i l'esperit de Sor Maria Rafela, Mare Fundadora del Convent dels Sagrats Cors de Jesús.

Va encetar l'acte unes breus paraules de la Superiora, Sor Margalida Alcover, que en nom de totes les monges va dir que l'acte del vespre era l'opertura oficial d'un any que ens havia d'omplir de goig a tots els campaners perquè vendrien moltes persones per conèixer la vida de la Mare Fundadora i el seu poble.

Va continuar l'acte la Delegada del Govern, Catalina Cirer, qui en unes sentides paraules va glosar la vida de Sebastiana Sala o Sor Maria Rafela, deixant constància sobretot del missatge "una dona d'ahir amb un missatge d'avui". Seguidament va passar a parlar del pregoner, Pere Ollers, conegut seu i amic des de no fa massa anys (del 93, de la Conselleria de Governació) però que malgrat les seves diferències amb algunes qüestions també en tenien en comú. Va explicar que si hagués de definir amb una paraula a Pere Ollers, aquesta seria "compromís". "Pere Ollers és una persona compromesa amb el sentit més ampli de la paraula ja que fa de qualsevol causa, una lluita personal. Està implicat amb mil batalles ja sigui com a soldat o com a general però no li fa por donar suport a aquelles causes que ell considera justes" va dir.

Just després, Pere Ollers va començar el seu pregó dividit en quatre parts: la primera, que agraeix profundament l'encàrrec de la Superiora General de les Germanes Missioneres dels Sagrats Cors, Mare Teresa perquè li suposa un repte acostar-se a la persona i esperit de sor Maria Rafela.

En segon lloc, parlarà del context social i històric de Sebastiana Lladó i Sala: el 1825 no hi ha anyada la qual cosa suposa misèria per a la major part de campaners, el 1873, s'acaba el nou i actual Temple Parroquial, el 1875 s'inicia el Tren a Mallorca, el 1891 la fil·loxera arriba a Mallorca... En el camp de l'educació "no passava molt del 10% el nombre de persones que sabia llegir i escriure". Serà un temps de dificultats importants per a viure, una època de tensions polítiques constants i un període d'incipients canvis i millores.

Alguns trets de la Vida de Sor Maria Rafela, serà la tercera part del pregó. S'ha de destacar que tenia 9 germans, molts dels quals foren capellans i monges i que, també va veure morir de jove una germaneta, son pare i sa mare. Malgrat tot, fou sempre una dona de caràcter i tarannà agosarat, fort i decidit. Prova d'això serà que dedicarà gran part de la seva vida a fer de mestra (és coneguda per tots els campaners com Sa Mestra Casesnoves) i als 76 anys funda el Convent de Monges dels Sagrats Cors de Jesús i de Maria.

Punts atractius del missatge i de l'obra de la Mare Fundadora, serà la darrera part del pregó. "Sor Maria Rafela es va mostrar sempre com una dona decidida, activa, oberta al món que li tocà viure, senzilla i esperançada", va dir el pregoner. Ensenyava a nines i al·lotes, catequitzava i feia exercicis espirituals a dones. Altres

— Emotiu pregó a càrrec de Pere Ollers

— Va presentar l'acte, la Delegada del Govern, Catalina Cirer

punts interessants de la seva personalitat serà la de mestra i religiosa.

Va concloure el pregoner dient que gràcies a la tasca de Sor Maria Rafela avui la congregació estava extesa per tota Mallorca, Catalunya, Extremadura, Navarra, Sto. Domingo, Mèxic i Rwanda. També va destacar que tots els campaners tenim en Sor Maria Rafela un exemple adaptat de filla il·lustre avançada al seu temps.

L'acte va ser amenitzat per La Coral Infantil de Campos que, de cada vegada més, mostra els seus sabers sempre sota la batuta de la Directora Magdalena Rigo. Ben igual podem dir de la Coral Sant Julià que va fer la cloenda de l'acte amb unes cançons d'allò més encertades i que varen fer vibrar tots els assistents a l'acte.

Redacció

Antoni Prohens de Fotos Vidal participà al 1r Seminari de Reportatges de noces celebrat a Sabadell

La primera setmana de març va tenir lloc a Sabadell el Primer Seminari de Reportatges de Noces que va reunir a 140 professionals del món de la fotografia. La majoria dels participants eren del nord d'Espanya i del Principat d'Andorra i també el campaner Antoni Prohens de Fotos Vidal. La trobada es va fer a l'església de Sant Vicenç i els fotògrafs prenen notes des dels bancs de l'església i guardaven les seves càmeres als reclinatoris.

Per representar les "noces" el capellà feia de capellà, dos actors feien de nuvis i dos treballadors de Masterfot (l'empresa sabadellenca de material fotogràfic), de testimonis. Les flors eren autèntiques, la música d'orgue, també, i l'església oferia la seva millor il·luminació a tot voltatge. Només faltaven les llàgrimes de la mare.

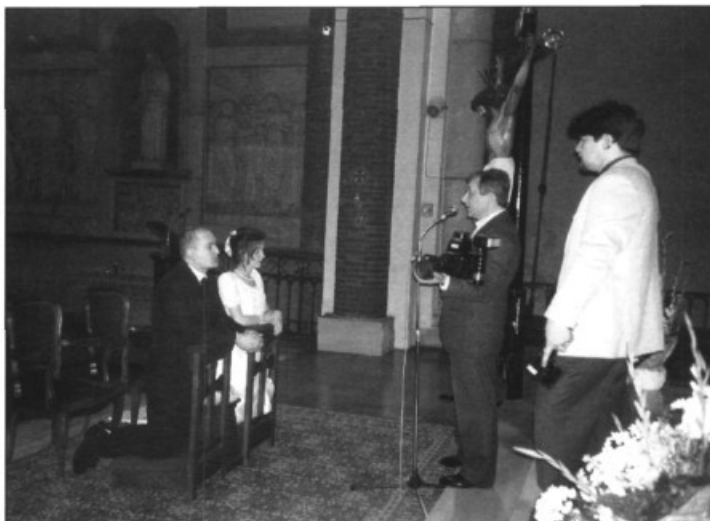
Per una vegada, però, el capellà obeïa ordres del fotògraf ja que el vertader mestre de cerimònies era el professor del seminari, el campaner Antoni Prohens.

"També vos deman que vos situeu sempre als angles i, sobretot, que quan el capellà es dirigeix a tots els convidats no faceu fotos perquè això molesta molt al qui diu la missa", va dir el rector en el seu inèdit sermó als fotògrafs. També els va parlar dels moments en què ell calma els nervis dels nuvis a micròfon tancat i de la necessitat de prendre mesures del púlpit, perquè quan pugi el parent dels nuvis a fer una lectura no interrompin amb els seus flashos i moviments. "És la paraula de Déu", els va dir.

Mentrestant, Antoni Prohens disparava des de tots els angles i prenia també la paraula, des del mateix altar i amb el mateix micròfon que Mossèn Fuentenilla. "Si voleu, podeu disparar des dels bancs però el mínim possible i només allò necessari", els deia.

Acabada la "cerimònia", els fotògrafs i nuvis se'n anaren al Parc Catalunya on va continuar la lliçó magistral.

Després, en el Gran Hotel Verdi, on es va celebrar la convenció, les habitacions es convertiren en un plató simulat de la casa de la nuvia. Després de dinar i d'un revelat ràpid, els professionals admiraren l'obra de Prohens.

— El vertader oficiant d'aquestes falses noces va ser Antoni Prohens

— Els fotògrafs prenen nota amb les seves càmeres.

72

(Extret de "Diari de Sabadell" del 3 de març de 1998)

Per a qualsevol informació a Ressò, trucau al:
971.16.01.00 (Antònia) • 971.65.24.59 (Esteve)

**La cultura
ens uneix.**

La Qualitat **ens referma.**

Des de fa molts de segles, a les illes Balears s'ha desenvolupat una manera peculiar i pròpia de entendre la vida.

La idiosincràsia de les nostres illes es reflecteix en totes les manifestacions de la cultura. La llengua, les tradicions, el ball i les arts són l'expressió més viva del nostre poble. Totes les actuacions per impulsar la nostra cultura serveixen per refermar-nos com a país amb valors propis, amb molt per oferir a la resta del món. Per això, mantenim les nostres tradicions, promovem les noves tendències artístiques i, per damunt de tot, dedicam una especial atenció a la promoció de la llengua. La qualitat ens ajuda a refermar la nostra cultura.

La Qualitat,
pedra de toc de Balears

GOVERN BALEAR

Presentació del llibre "Bartomeu Ballester Monserrat, Organista de la Basílica de Ntra. Sra. del Pilar i de La Seu de Mallorca", de Mn. Gabriel Reus

Amics benvolguts,

Dia 22 de novembre de 1982, diada de Santa Cecília, quan s'inaugurà la restauració de l'Orgue històric del convent de Sant Francesc de Paula, els organitzadors varen pensar que res no podia ser millor en aquesta avinentesa, que retre homenatge a un campaner que pot ser considerat un dels millors organistes de la història musical de Mallorca.

Vaig tenir la sort de participar en aquell acte d'homenatge, i record les paraules tremoloses del Sr. Ballester, ja octogenari, quan donava les gràcies a tot-hom, i els aplaudiments entusiàstics del públic que omplia aquest magnífic temple, manifestant l'afecte i l'orgull que sentia el poble de Campos per a aquell il·lustre campaner, que havia arribat als cims més alts de la interpretació musical organística.

Avui, quinze anys després d'aquell dia, em sent per segona vegada sortat, per participar en un acte que ve a ser nou homenatge al vostre excels organista. Mn. Gabriel Reus, rector de la vostra parròquia, ha escrit la biografia de Mn. Bartomeu Ballester, i la publicació d'aquesta obra constitueix, sens dubte, el millor homenatge que es pugui dedicar a aquell campaner que D. Gabriel qualifica com "un home verament desconegut". Serà aquest un homenatge fructuós perquè, amb aquesta obra, l'autor farà que sigui millor coneguda i admirada la grandesa d'una llarga vida, dedicada en plenitud a una vocació vitalment sentida i vigorosament seguida, fins arribar a la culminació del seu ideal.

Però, no és per enaltir la personalitat del gran organista, que jo he estat convidat per dir-vos aquestes paraules.

Del fet de publicar un llibre se'n diu també en la nostra llengua "donar a llum un llibre". Escriure un llibre suposa concebre un tema que pren forma al llarg de setmanes i mesos -potser fins i tot anys- de treball i reflexió, i projectar aquest fruit concebut sobre els fulls

Bartomeu Ballester Monserrat

*Organista de la Basílica
de Ntra. Sra. del Pilar de Saragossa
i de La Seu de Mallorca.*

Gabriel Reus i Mas, prev.
Campos, 1997

de paper -concebre i parir- amb un esforç i un treball que té una certa semblança amb els dolors de part. Per això es pot dir que un llibre és com un fill del seu autor.

D. Gabriel acaba de publicar, de "donar a llum", aquest nou llibre, un nou fill, un més de la nombrosa fillada de llibres que, amb el seu treball incansable i

74

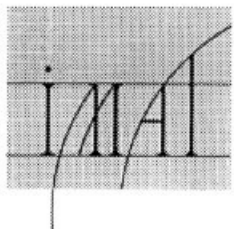
Sucursal:
Creu, 5 • Tel. 65.07.23
CAMPOS
07630

Gabriel Roca, 22
Tel. 65.65.12
COLONIA SANT JORDI
07638

CA'N NADAL

Carrer Estrelles, 22 • Tel. 971. 65.10.07 • CAMPOS

**GABINET
D'ASSESSORAMENT
FISCAL, LABORAL,
EMPRESARIAL I
SEGRESTAT SOCIAL
COMPTABILITATS
CENTRE DE FORMACIÓ**

TEL. I FAX 971.65.29.16
TEL. MÒBIL 909.38.78.53
PLAÇA D'ES TRES MOLINS, 4 • 07630 CAMPOS

retent, ha posat en el món. I vet aquí que aquest darrer fill seu -darrer per ara-, aquest infantó nou nat, l'ha posat en les meves mans, amb un gest d'amistat i de confiança que jo li he d'agrair, perquè el vos presenti. L'objectiu de les meves paraules no és, per tant, enaltir la figura de D. Bartomeu Ballester -ja ho fa, i ben complidament, l'autor del llibre. L'objectiu que a mi em correspon és parlar-vos del llibre mateix, exposar-vos el seu contingut i els seus valors històrics i literaris; al cap i a la fi, fer-vos entrar ganes de llegir-lo

Quan va morir D. Bartomeu Ballester, els seus papers -composicions musicals, escrits, notes, retalls de diaris i revistes, cartes dels seus amics i coneguts, fotografies...- anaren a parar a l'arxiu de la parròquia. Amb tot això, i altres nombroses notícies de gent de Campos i de fora poble que varen conèixer, D. Gabriel Reus n'ha escrit aquesta obra, un llibre voluminós que conté la biografia del vostre gran organista, la història d'una llarga vida humana, de 93 anys, impulsada tota ella per dues forces poderoses: la seva vocació de capellà i la seva vocació de músic organista.

Al llarg d'aquesta història, D. Gabriel ens convida a resseguir el camí recorregut per Mn. Ballester: els seus anys d'infantesa, el despertar de la seva vocació de capellà i de músic, l'acompanyament constant de tota la seva vida per convertir-se en l'excel·lent organista que va ser, l'ajuda dels seus mestres en la formació humana i organística, els seus dies d'estudi i d'esforç, d'entrebancs i de contratemps, d'èxits i de glòria, fins als darrers 20 anys de jubilació i de vida retirada i tranquil·la en aquesta vila de Campos. Tot això, brufat a tot arreu per un saborós i divertit anecdotari, fruit de l'esperit senzill, franc, lliure i espontani d'aquell home bo, sincer, net i sense recambra, que va ser D. Bartomeu Ballester.

Si els monuments que es dediquen als homes il·lustres serveixen per servir la seva memòria, aquest llibre és el millor monument que es pugui erigir per mantenir sempre fresc el record de l'organista campaner. Al cap i a la fi, els monuments de pedra són monuments muts, que, passat el temps, sols evocuen el nom i la figura d'un personatge que un dia va ser important, i que els anys van embolicant en les boires de l'oblit. Aquesta biografia del músic Sr. Ballester serà per moltíssims d'anys un monument viu dins les biblioteques privades i públiques, que mantindrà sempre fresca i complida, amb tots els seus detalls, la memòria del notable fill de la vostra vila. Amb aquesta biografia, i perdonau si la frase vos sembla un poc altisonant, D. Gabriel Reus ha asse-

gurat a D. Bartomeu Ballester el benefici de la perpetuïtat.

Però aquesta obra és molt més que una biografia de l'organista Ballester. D. Gabriel, amb el sentit de bon investigador i bon historiador, a més de recollir minuciosament qualsevol petita notícia del biografat, no deixa perdre les ocasions d'incloure moltes altres informacions campaneres, i no campaneres, "per donar a conèixer fets i personatges que, d'altra manera quedarien ignorats per a sempre".

El llibre conté, per exemple, notícies sobre els primers mestres de lletra i de música del Sr. Ballester, els intents dels mínims de tornar al convent de Campos, la restauració de l'orgue de la parròquia, l'Acció Catòlica dels anys trenta, les subscripcions a diaris i revistes d'àmbit nacional i regional que hi havia a Campos per la mateixa època, la benedicció de la capella de Ses Covetes, dades sobre el prever campaner Mn. Jaume Verdera, de Son Pou, primatxer de la Seu de Barcelona, "el gran impulsor dels estudis organístics de Mn. Ballester", i tantes altres informacions.

No hi manquen en el llibre notícies de la guerra d'Àfrica, comunicades des de Melilla a Mn. Ballester per dos condeixebles seus, testimonis directes d'aquella guerra absurda i desgraciada en la dècada dels anys vint, i altres informacions sobre la guerra civil espanyola dels anys 36-39, escrites per un combatent campaner des del front de Castelló, i per un amic de D. Bartomeu des de Catalunya.

L'obra porta extenses i exhaustives biografies de dos grans organistes, professors del Sr. Ballester: el català Mn. Josep Muset i Ferrer, que vengué diverses vegades a Campos convidat pel seu alumne, i el francès Charles Tournemire, gran compositor de música d'orgue, organista de l'església de Santa Clotilde, a París, deixeble i successor de Cèsar Franch, el qual, convidat també per la família Catoí, vengué a Campos i donà un breu concert a l'orgue d'aquesta església. S'hi troben informacions d'un altre gran mestre, l'organista Abel Decaux, que donà classes d'orgue a D. Bartomeu, a París mateix.

Dispersa per les planes d'aquesta obra hi ha una bona part de la història musical mallorquina durant el segle passat i el present, amb notes biogràfiques dels músics més qualificats: l'organista i compositor D.

>>>>>>>>>> Segueix >>>>>>>>>>

NOVA DIRECCIÓ:
JAUME OBRADOR

LES CANTO'

Camí de Mar, 2 - Tel. 971.65.02.73 - CAMPOS

Perruqueria i Estètica

Joan Ballester, s/n
07630 CAMPOS

Tel. 971 65 00 80

Miquel Tortell, D. Bernat Sales, organista de la Seu i també compositor, D. Miquel Capllonch, pianista i compositor, D. Rafel Vich, organista, primer de Còrdova i després de la Seu de Mallorca, Mn. Julià Samper, que fou contrincant de D. Bartomeu Ballester en les oposicions a l'orgue de la Seu, D. Joan Ma Thomàs, fundador de la Capella Clàssica, D. Josep Balaguer, concertista de piano del Teatre Reial, el campaner P. Miquel Ollers, mestre de l'Escolania de Lluc, i moltes d'altres personalitats de la música local i internacional.

Tanca el llibre, el catàleg complet de les composicions musicals del Sr. Ballester, i una atractiva il·lustració d'una seixantena de fotografies, en bona part insospitades i sorprenents.

Tot junt constitueix un llibre interessant, plaent i carregat d'informació, un llibre escrit per D. Gabriel, amb amor de campaner i amb rigor i precisió de bon historiador. Un llibre que tots els amants de la música

gaudiran de llegir-lo.

Mn. Bartomeu Ballester i Monserrat és una de les grans glòries d'aquesta Vila de Campos. Va estimar Campos i els campaners heu demostrat prou que l'heu estimat i l'estimau. L'orgue va ser l'obsessió de tota la seva vida, i el seu caràcter peculiar, un tant introvertit i retret, va mantenir ocultes als ulls de la gent les seves qualitats excepcionals. Mn. Gabriel Reus les posa avui de manifest amb tota la seva grandesa. Tots els mallorquins interessats per la cultura del nostre poble, i no cal dir que tots els campaners, no podem deixar perdre l'avinentesa de descobrir en les planes d'aquest llibre la personalitat sorprenent d'aquest campaner singular.

Esper que la lectura d'aquest llibre vos doni tant de gust com a mi m'ha proporcionat.

Moltes gràcies per la vostra atenció.

Josep Estelrich i Costa

Pont Automàtic de Rentat Neteja General

José Vanrell Ballester

Ronda Catalunya, 3 - A 07630 CAMPOS

DISTRIBUCIÓ DE BEGUDES

Silvestre Ginard Nicolau

Travessa Carrer Nord, s/n
Tel.: 971 65 23 03 - Fax: 971 65 23 36
07630 CAMPOS

GRANJA SES VOLTES

CAFETERIA I VÍDEO CLUB

Plaça, 12
07630 CAMPOS

Telèfon: 971 65 02 07

Clínica Veterinària

CAMPOS

Veterinaris:

Francisco Ferrer - Isabel Mayol
Col. 307 Col. 363

Horari:

Matins: de Dilluns a Dissabte (Excepte Dimarts)
de 11 h. a 13 h.

Horabaixes: de Dilluns a Divendres
de 16,30 h. a 20 h.

Av. Nicolau Oliver Fullana, 1 - 07630 - CAMPOS
Tel.: 65 22 40 - Tel. Permanent 908 53 54 37

Mª Àngels Ollers Alcover

Esteticista titulada

C/ Creu, 16 - 1ª
Tel. 65 09 15

07630 CAMPOS

**Encara que aquest
qüestionari sigui
igual per a tothom,
demostra que no
tothom és igual.**

PER A MÉS INFORMACIÓ 900 33 22 11

✂

Marqui amb una X les respostes que vostè triï d'aquest qüestionari. Sumi els punts resultants i, en funció del total que obtingui, nosaltres l'assessorarem sobre la combinació de fons que s'adapti més bé a les seves necessitats.

- La inversió que vol efectuar, quant de temps pensa mantenir-la?

Fins a 2 anys.....	0 punts	☐
De 2 a 4 anys.....	3 punts	☐
Més de 4 anys.....	6 punts	☐
- Sobre el total dels seus estalvis (dipòsits i valors mobiliars), quin percentatge suposaria la inversió que voldria fer?

Fins al 30%.....	4 punts	☐
Del 30% al 60%.....	2 punts	☐
Més del 60%.....	0 punts	☐
- En quon tram d'edat se situa vostè?

De 18 a 35 anys.....	5 punts	☐
De 35 a 50 anys.....	3 punts	☐
De 50 a 60 anys.....	1 punt	☐
Més de 60 anys.....	0 punts	☐
- Dels seus ingressos nets anuals, quin percentatge destina actualment a l'estalvi?

Fins a un 5%.....	0 punts	☐
D'un 5% a un 20%.....	2 punts	☐
Més d'un 20%.....	4 punts	☐
- Quina creu que serà la tendència dels seus ingressos futurs?

Augmentaran.....	4 punts	☐
Espereu que es mantinguin en el nivell actual.....	2 punts	☐
Pot ser que baixin.....	0 punts	☐
- Té reserves per cobrir eventuals imprevistos?

Escasses.....	0 punts	☐
Uns 4/6 mesos dels meus ingressos nets.....	2 punts	☐
Suficients.....	4 punts	☐
- En les seves inversions, com es posiciona vostè?

No m'agrada arriscar.....	0 punts	☐
Puc acceptar un cert nivell de risc amb vista a millorar la rendibilitat.....	5 punts	☐
No em fa res d'assumir risc.....	9 punts	☐
- I si puntualment es produïssin rendibilitats negatives en aquesta inversió?

La liquidaria immediatament.....	0 punts	☐
La liquidaria parcialment.....	3 punts	☐
Ahara de liquidar-la, analitzaria la situació.....	5 punts	☐
La mantindria d'acord amb l'estratègia inicial.....	9 punts	☐

TOTAL DE PUNTS:

Escriui les seves dades personals, talli per la línia de punts i vingui amb aquest qüestionari a Banca Catalana.

Nom i cognom:	
Adreça:	
Telèfon de contacte:	
CP:	Població: .....

77

Combinació Flexible de Fons d'Inversió.

Triï la rendibilitat que vol pels seus estalvis.

Vingui a qualsevol oficina de Banca Catalana amb aquest qüestionari, i digui'ns quina rendibilitat vol aconseguir.

BANCA CATALANA

N'Uschi Burger - Precht, la retratista del Carrer de Ses Posades

Cada vegada que hem tengut possibilitats, des de Ressò, ens hem interessat per conèixer gent nova, amb idees i històries per contar, i també, persones que es dediquen a un o altre quefer creatiu i que viuen o estan relacionades amb el nostre poble. Artistes que ens reben i ens mostren el que fan, el fruit del seu treball i imaginació, unes obres que, com que l'Art no té fronteres, volten a vegades pel món. I si n'hi ha que no surten de la vila no fa res, ja han estat la plasmació de la inquietud més noble dels humans: voler crear Bellesa.

En aquesta ocasió ens hem acostat a fer una conversadeta mentre preniem un te amb n'Uschi, una fotògrafa alemanya que des de principi d'any s'ha traslladat a viure a Campos, concretament al carrer de Ses Posades on ens ha rebut amablement per contar-nos què pensa de l'Art, com veu Mallorca, com l'ha vista, etc.

— Uschi, si no és una indiscreció, ens pots fer un resum de la teva història?

— El meu nom és Uschi Burger-Precht i som nascuda a Munich l'any 1950. En aquesta ciutat juntament amb Bristol (R.U.) i Marburg vaig fer estudis de Psicologia i Filosofia especialitzant-me en conflictes psicosomàtics de la veu i el llenguatge. Treballava en aquesta àrea en una clínica universitària, a Kiel, i va arribar un moment que em trobava molt fermada a una especialitat tan concreta que, abans d'amargar-me per la rutina i no acceptant quedar allà fins a la jubilació, em vaig matricular a l'Escola de Belles Arts d'Hamburg donant un viratge a la meua vida professional. Això era a principis del 80. En aquests temps va ser quan vaig passar un any a Formentera dedicada a redactar una publicació sobre la meua feina a la clínica però també començant a fer feina amb un guió perquè en realitat la meua especialització a Hamburg és de filmació i vídeo però llavors m'he decantat cap a la fotografia professional que és un món accessible com a feina.

— I com arribes a Mallorca?

— Un amic meu, quan era a Formentera, em va fer anar a Barca Trencada, més endavant em vaig establir amb regularitat a un finca petita de S'Alqueria Blanca fins que fa un any ho vaig deixar perquè els propietaris de la casa la volien per viure-

hi ells, cosa que em va fer cercar una casa ja a un poble perquè no pensava que tengués desavantatges ara que els meus fills són més grans i així he arribat a Campos on m'he instal·lat d'ençà de començament d'any.

— Crec que tens moltes coses interessants per contar. Primerament m'agradaria parlar amb tu sobre el món de la fotografia.

— El meu ideal seria poder subsistir totalment fent el que veritablement m'agrada que és la fotografia artística, la creació. Però això és molt difícil i he de treballar en el món de la publicitat especialment fent fotos per agències i guies turístiques, fet que m'obliga a desplaçar-me i estar sempre en moviment per Mallorca i fora de l'illa.

— Quin és el teu afany o la teua recerca quan fas fotografies artístiques?

— A mi m'entusiasma fer coses amb objectes que vaig trobant, per exemple, ferros, pedres polides pel mar, fustes, ossos... a partir d'ells cerc donar-los una forma que retrat.

N'Uschi ens mostra un parell dels seus quadres, i deim quadres perquè aquesta és una fotografia que s'enllaça amb el pictoralisme, que cerca el poder suggestiu de senzilles formes fent que la mirada s'acosti amb suavitat a

✓ Conversa amb...

uns colors, unes composicions, que delaten l'exquisidesa.

— Crida l'atenció la teva Tècnica, el teu procediment; el podries explicar?

— Estic treballant amb una càmera de gran format fent fotografies 9x12 de revelat instantani que serveixen de matriu per realitzar còpies en color damunt paper de qualitat dels que empen els pintors mitjançant una impressora Lasser. Si vull fer ampliacions molts grans me n'he d'anar fora de Mallorca.

— Vols dir que no utilitzes paper fotogràfic ni les emulsions clàssiques?

— No m'ha agradat mai el paper convencional. Jo tot això que et dic ho he anat provant fa uns anys, diferents tamanyos, diferents textures i gradacions partint de la polaroid i llavors puc intervenir damunt ella, manipular els colors, rectificar amb l'ordinador... He vist que en Toni Catany està fent coses semblants i no em ve de nou perquè ara tota la tecnologia està entrant i transformant la fotografia i és un camp molt obert a l'experimentació i a fer descobriments paral·lels.

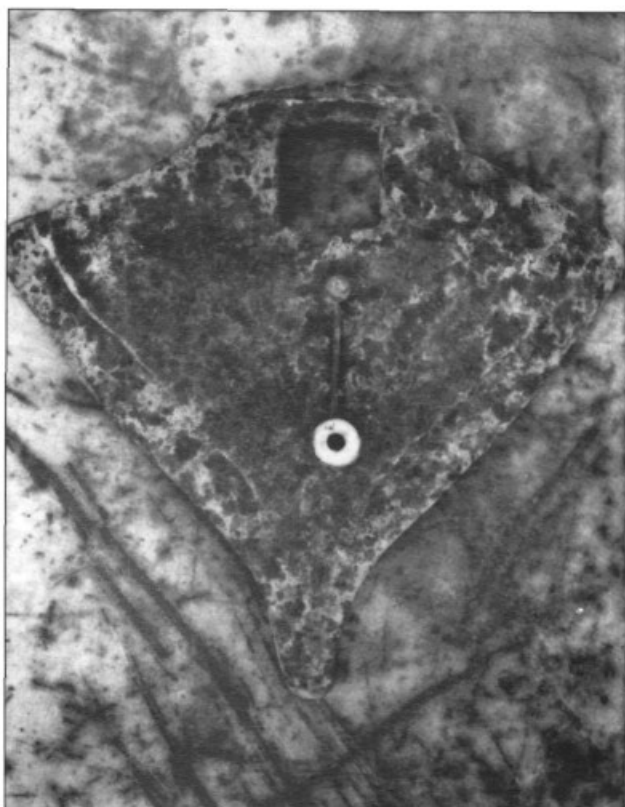
— **Quines exposicions has fet?**

A Mallorca vaig exposar a Manacor, tenc una galerista a Madrid i he fet exposicions a Dinamarca. Per setembre m'han proposat dur obra a Malàsia. Entre els meus projectes tenc il·lusió a fer un llibre amb fotografies dels paisatges que l'Arxiduc va dibuixar. Aquesta és una idea que em vola des de fa temps però que demana accés a llocs difícils amb un equip voluminós i que en ser allà has d'estar molt pendent de la claror.

— Canviant un poc de fil argumentatiu voldria aprofitar per demanar-te quatre opinions sobre la teva visió de Mallorca com a habitant. Com creus que ha canviat des de 1984, any en què fixes la teva residència?

— Quan vaig venir totes les cases de foravila estaven sense habitar, jo en el començament no tenia ni electricitat ni aigua corrent.

Actualment no queden cases sense habitar, això s'ha intensificat a un ritme molt intens, unes parcel·lacions exagerades i concretament a la zona de S'Alqueria i Santanyi crec que en part s'hi pot veure manca d'orientació territorial i poc sentit racional de l'urbanisme per part de les autoritats. És un tema difícil però s'ha de cercar un terme

— Un personnage de n'Uschi

equilibrat. Tanta circulació de gent fa tancar finques perquè els propietaris no volen perdre la intimitat, la tranquil·litat...

— Creus que és exagerat dir que Mallorca s'està venent als alemanys? Com valoren els rumors d'un partit polític d'Alemanya a Mallorca?

A vegades ja tenc la sensació de no ser estrangera i jo m'estimo més la sensació d'estar a Mallorca, una Mallorca que té uns valors, una manera de ser que m'agraden. Crec que la persona que elegeix l'opció de viure en un país que no és el que li va tocar en néixer ha de tenir present que hi està convidada. Ha de tenir un respecte i no s'ha de sentir exclosa però per això ha de voler valorar aquesta condició. Ara bé, si un estranger queda al

>>>>>>>>>> Sequeix >>>>>>>>>>

Perfils

Joana Gomila Moll

Carrer Creu, 32 - Tel. 65 23 41 - CAMPOS

BAR CA'N NINA

VARIATS, ENTREPANS

I BERENARS

OBERT DES DE LES 5 DE LA MATINADA

Carrer Sa Creu, 6

07630 CAMPOS

Tel. 971.65.28.59

marge de l'acceptació i a més a més ve a dir com s'han de fer les coses, com han de funcionar... ja em pareix que són postures de superioritat bastant deplorables.

"Sempre deman que em parlin en català i al cap de dues frases ja en tornen a xerrar en castellà"

— T'hi sents bé a Mallorca supòs, quines característiques destacades del caràcter dels mallorquins?

— Sempre havia viscut a ciutats i el que em va parèixer molt destacable quan estava per S'Alqueria era l'hospitalitat de la gent, la seva preocupació i disposició a ajudar. Tenc anècdotes entranyables i molts bons records. Una vegada hi va haver inundacions i com que jo vivia als afores vengueren a veure si estava bé, si hi havia desperfectes... clar que en aquells moments no hi havia tanta gent, tanmateix crec que la cultura mediterrània ha estat sempre molt hospitalària i esper que no es perdi.

— Com veus el tema de l'idioma, has tengut problemes?

— A mi em resulta complicat xerrar la vostra llengua però l'entenc perfectament i sempre deman que m'hi parlin, que m'hi conversin, però és curiós que molta gent em fa un sospir de satisfacció quan els dic això i al cap de dues frases ja em

tornen a xerrar el castellà. Es troben com en un situació absurda si un xerra un idioma i l'altre no ho fa amb el mateix. Per als meus fills això ja no pot succeir perquè han anat a escola aquí i se'n desfan. El meu fill petit pensa en mallorquí i sé que és una modalitat del català. La meua filla gran quan va anar a l'Institut va tenir certes dificultats perquè havia fet tan sols una assignatura en català i a secundària es va trobar que tot era en català i va ser un bot difícil. El meu fill petit va l'escola pública de Campos i fan l'ensenyament en català, pens que quantes més llengües, millor i que no se n'ha de menysprear cap perquè sempre són accessos a noves cultures.

Montserrat Alcaraz Vich

CA'N ROSSEO SL.

**ADROGUERIA
FERRETERIA
I PERFUMERIA**

Carrer Nou, 8 - 07630 - CAMPOS - Tel.: 971 65 27 80

TABACS

Antònia

Mesquida

Articles fumador

Carrer Santanyí, 56
Tel.: 971 65 02 59

FERRETERIA
ADROGUERIA
ARTICLES DE REGAL
PARAMENT

Ca'n Ros

Plaça Major, 19
Tel. i Fax 65.09.62
07630 CAMPOS

S'ORIENT

**Es Vídeo Club
de Campos**

AL SEU SERVEI,
SEMPRE LES DARRERES
NOVETATS EN VÍDEOS

Carrer Major, 3
Telèfon 65 21 08
07630 CAMPOS

Cap altre cotxe s'aferra així.

PRIMERA

Nissan Primera.
La màquina perfecta.

R E P A R A C I Ó I V E N D A

RAFEL POMAR MAS

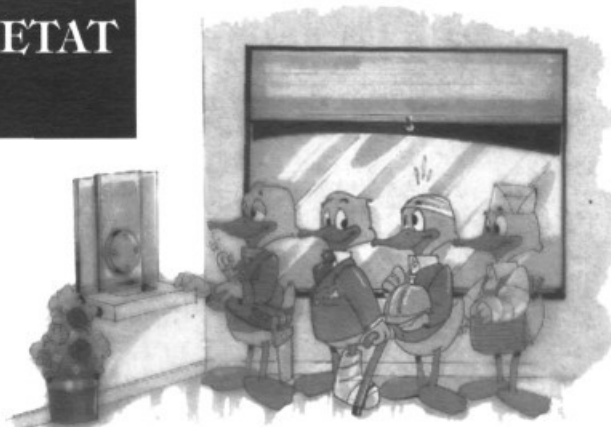
Historiador Talladas, 9 - Tel: 650783 - Fax: 652258
07630 CAMPOS (Mallorca)

**SUBSIDI PER ENFERMETAT
I/O ACCIDENT**

PER ESSER AUTÒNOM
UN SOU DE FINS A
6.000.000 DE PTES.

**PREVIASA LI
ASSEGURA**

PREVIASA obsequia amb el seu **Servei Dental**
a totes aquelles persones que sol·licitin informació
a les nostres oficines

Antoni Marquès Marquès, 24, baixos
Edif. Tívoli
07003 PALMA DE MALLORCA

Maria Miquel Nadal
Carrer Santanyí, 15
07630 CAMPOS

A na Margalida Miró "Melera"

Ens has deixat en el ple de la vida, però sempre estaràs en el nostre pensament. Sempre has estat una bona amiga, en les coses bones i en les dolentes. Amb el teu caràcter tan extrovertit i animat, sempre ens ho passàvem molt bé al teu costat.

Però la vida és així, nosaltres no ens coman-
dam a nosaltres mateixos, Déu ho ha volgut així
i ens hem de resignar. Encara que ens sembli
mentida ens haurem d'acostumar al teu faltar.
Pots estar segura que a partir d'ara quan
diguem "primavera" sempre pensarem en tu,
Margalida Melera.

Adéu per sempre.

Els teus amics i amigues

S'EMBULL

Roba interior, Llanes
i Merceria

Carrer Àfrica, 15
07630 CAMPOS

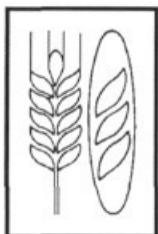
Tel. 971.65.09.16

Sa
Rua

CAMPOS

HAMBURGUESERIA
CAFETERIA
PIZZERIA

Tel. Mòbil 907 79 24 21

*Forn de
Ca'n Oadell*

Elaboració artesana
dels productes tradicionals

Carrer Manacor, 19
Telèfon 971 65 23 24

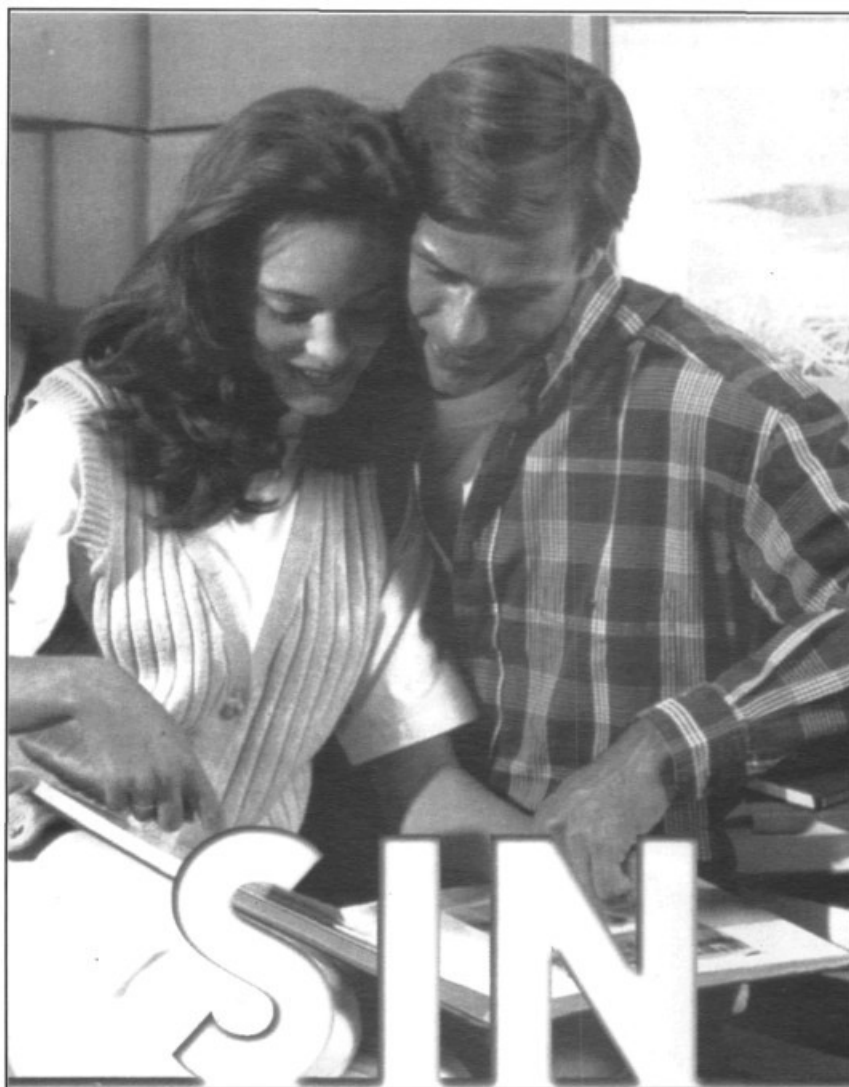
07630 Campos
(MALLORCA)

Cafè Balear

Entrepans variats,
pepitos i hamburgueses
Bon Ambient!!!

Carrer Aigua, 30
07630 CAMPOS

Tel. 971 65 04 77

Préstecs i subrogacions hipotecàries

CREDI **Sin**
PRÉSTECES HIPOTECARIS

EN EL MES D'ABRIL PROPERA OBERTURA DE L'OFICINA A SA RÀPITA

 BANCA MARCH

TREBALLAM PER MEREIXER LA SEVA CONFIANÇA

Bàsquet

Recta final a totes les competicions

Sénior masculí

La sèrie de derrotes consecutives encaixades per l'equip campaner l'han col·locat al 9è lloc de la classificació amb 12 partits guanyats i 12 de perduts.

Ara bé quan falten 8 partits per acabar la lliga només 3 punts separen als campaners del quart classificat, això ha de permetre coptar a aconseguir una bona classificació sempre que es torni a exhibir el nivell de joc de no fa massa partits.

Resultats:

78 B. Campos - L. Mallorquines 82
69 Karajo - B. Campos 51
50 B. Campos - At. escolar 78

Sénior Femení

L'equip sénior femení ha arribat a la meitat de la competició en el Torneig Esports Serra guanyant 3 partits i perdent-ne 2. Aquesta regularitat li permet ocupar el segon lloc del seu grup, amb opcions d'intentar aconseguir el primer lloc si juguen com saben elles.

Resultats:

59 Sóller - B. Campos 50
34 Roldán - B. Campos 56
63 B. Campos - Hispània 27
58 S. Garau - B. Campos 46

Júnior Masculí

Malament segueixen els resultats d'aquest equip, si bé s'ha de destacar que a mesura que passen els partits donen una imatge més propera a la que tant ens havia il·lusionat al començament de la temporada.

Resultats:

48 B. Campos - Scal 54
74 B. Muro - B. Campos 36
44 B. Campos - Son Carrió 52
58 Mallorca - B. Campos 48

Júnior Femení

Després de viure uns moments difícils que han acabat forçant el canvi d'entrenador d'aquest equip, sembla que la tranquil·litat comença a tornar i amb un poc de sort, la temporada acabara més o manco bé. Per cert més envant ja xerrarem d'aquest canvi a la banqueta.

Resultats:

18 B. Campos - Sa Pobla 43
34 B. Campos - Santa Maria 53
50 M. Guillem Galmés - B. Campos 33
54 B. Campos - Cala d'Or 51

GRANJA POMAR

Tapes
i berenars

Carrer Major, 2
07630 CAMPOS Tel. 971 65 00 48

Taller Antoni Mas Salom C. B.
SERVEI OFICIAL FORD

Rambla, s/n
07630 CAMPOS

Telèfon 971 65 09 65
Fax 971 65 09 65

FERRETERIA

GAYA

Francisca Gayá

C/ Santanyí, 40
Telèfon i Fax 971 65 00 55
07630 CAMPOS

PG

GABINET PEDRO GARCIAS

ASSESSORIA FISCAL/COMPTABLE
ASSESSORIA LABORAL
GESTIÓ D'EMPRESSES/ASSEGURANCES

C/. Major, 32 - Tel. 971.65 25 26 / Fax.: 971 16 02 17
07630 CAMPOS - Illes Balears

Cadet Femení

Aquest equip ha acabat la primera fase amb un empat a victòries i derrotes (7) i situat a mitjan taula classificatòria en el seu grup. Això es pot qualificar com a bo però ara es troba a faltar una mica més de regularitat. Al començament del Play-off el joc no ha estat bo i s'han produït tres derrotes molt clares, però això no ha de desanimar i s'ha d'intentar fer una bona segona volta.

Resultats:

Lliga:

82 Pla de Na Tesa - Campos 24

Play-off:

28 B. Campos - Avante 62

69 Santanyí - B. Campos 19

28 B. Campos - Alou Palmer 40

Infantil femení

Aquest equip segueix fent una bona lliga. En aquests darrers partits han guanyant tres dels quatre on tenien més possibilitats i han perdut clarament contra el líder i el tercer classificat, cosa que era d'esperar. A seguir en aquesta línia, fent feina per millorar el nivell.

Resultats:

26 M. Gabriel Galmés - B. Campos 24

27 B. Campos - Bons Aires B 50

50 Perles Manacor - B. Campos 34

59 B. Campos - Campanet 11

28 Hispània - B. Campos 43

50 B. Campos - J. Mariana 13

Mini femení

Ja han acabat la primera fase de la lliga. El seu nivell de joc ha millorat molt des del començament i ara només resta que facin un bon play-off per quedar animats per la temporada que ve.

49 B. Campos - Bons Aires B 28

18 B. Campos - Jovent Cimsa 22

105 Sant Josep - B. Campos 1

30 B. Campos - Piero Rossi 36

Play-off:

30 Campanet - B. Campos 34

Miquel Oliver

PERRUQUERIA

Sebastià

- Servei a domicili -

Cosme Mª Oliver, 3

07630 CAMPOS

Tel. 971.65.20.01

INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES

Mateu Ballester Mas

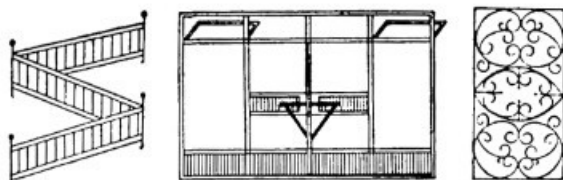
Carrer Aigua, 39

07630 CAMPOS

Tel.: 971 65 02 18

Tel. Mòbil: 939 67 69 69

SERRALLERIA ARTÍSTICA SECCIÓ METÀL·LICA EN FERRO I ALUMINI

Tallers Mulet

Ronda Catalunya, 5

07630 - CAMPOS (Mallorca)

Telèfons: Taller 971 65 02 89

Particular 971 65 03 08

PAPERERIA I OBJECTES DE REGAL

Antònia Roig

Carrer Major, 13

07630 CAMPOS

Telèfon:

971 16 01 14

Futbol 3ª Divisió - Temps de nervis

Dues derrotes consecutives han bastat per sembrar de dubtes la bona trajectòria del Campos. El joc de l'equip ha baixat en aquests darrer tram de lliga, i és que s'ha entrat en un moment delicat en el qual es mesclen notícies sobre els intents de formar la directiva per la propera temporada, després de les informacions aparegudes dient que en Torneu Roig no serà president l'any que ve, i ara s'hi afegeix l'anunci de la marxa de l'entrenador Pep Sansó a finals de temporada.

Tot això junt, segur que ha influït que els darrers resultats no hagin estat bons. S'ha de tenir en compte que la mentalització i la concentració són aspectes molt importants a l'hora d'aconseguir rendir al màxim per part del jugador.

Jo crec que és normal que aqueixes notícies hagin influït en el rendiment dels jugadors, no de manera voluntària, però sí de manera inconscient, ja que això passa sempre i es pot comprovar en els equips de més alt nivell, on quan els rum-rums o les converses que envolten l'equip no es centren en el que són els partits passa el que ha passat aquí.

Crec que quan manquen 7 jornades els jugadors han de fer un esforç mental i han d'intentar tornar aconseguir centrar-se en la competició per poder donar el millor de cada un, en l'intent de poder disputar aqueixa Lligueta d'Ascens a 2^a B, que jo crec que algú no li dóna la importància que té pel bon record i l'orgull que pot suposar per un jugador campaner jugar-la i per l'aficionat campaner poder-la gaudir.

Ja per acabar, recordar que malgrat els darrers

resultats encara s'ocupa el 4rt lloc, és a dir, s'està a dalt amb els millors. Resumint, un **ESFORÇ** per part de tots els JUGADORS, DIRECTIUS i AFICIONATS és el que fa falta per aconseguir-ho.

Resultats:

Campos 1 - Cardessar 0
Alaior 2 - Campos 2
Campos 1 - At Ciutadella 2
Poblense 4 - Campos 1

Miquel Rigo

OPEL

Venda i Reparació

Sebastià Monserrat Alcover
Carrer Nou, 65

Tel.: 971.65.02.78
07630 CAMPOS (Mallorca)

Futbol 3ª Regional

Comença la fase d'ascens a 2ª Regional

Objectiu aconseguit: els jugadors campaners ja estan disputant la fase d'ascens a 2ª Regional.

Un empat a Son Gotleu en un ambient molt difícil, i una victòria davant del campió de l'altre grup Sant Marçal, permeten dir que l'equip que dirigeix en Miquel Company ha començat amb molt bon peu aquesta fase.

Ara només resta esperar que l'equip continuï oferint espectacles com el del dia del Sant Marçal.

Venga, que el premi de la 2ª regional mereix l'esforç dels jugadors i dels aficionats; segur que tots plegats l'aconseguiem.

Resultats:

Son Gotleu 2 - Campos 2

Campos 5 - Sant Marçal 4

Redacció de futbol

87

Per a qualsevol informació a Ressò, trucau al: 16.01.00 (Antònia) • 65.24.59 (Esteve)

FARMÀCIA

Lda. Francisca Adrover Mas

Enhorabona a la Revista Ressò
per la publicació del n° 100

Carrer Creu, 10
Tel. 971.65.23.52

07630 CAMPOS

Bicicletes & Esports

S'ESCAPADA

Accesoris venda i reparació

*****

Articles esportius en general

Ronda Jaume II, 49 - Tel. 65.07.26
07630 CAMPOS

FARMÀCIA

Catalina Ferretjans Taberner
Antònia Barceló Hernández

Enhorabona a la Revista Ressò
per la publicació del n° 100

Carrer Major, 18
Tel. 971.65.07.99

07630 CAMPOS

FARMÀCIA

Maria Vidal Verger

Enhorabona a la Revista Ressò
per la publicació del n° 100

Sitges, 3 - Tel. 971.65.06.62 - CAMPOS

Campions!

L'actual temporada s'ha de considerar com la millor que es recorda en molt de temps. El principal objectiu que s'havia fixat el Club Foment d'Escacs Campos era que el primer equip recuperés la categoria Preferent i no només s'ha aconseguit sobradament quedant com a campió destacat sinó que també el segon equip ha fet el mateix a la seva categoria. Tan important com això és la regularitat en la composició dels tres equips campaners i en el joc mostrat pels seus integrants. Pràcticament no hi ha hagut jornades en què l'absència de jugadors habituals fes quedar l'equip "coix", cosa que en temporades passades havia fet perdre més d'un punt. Individualment és difícil destacar algú perquè tots han fet bons resultats, si bé els primers taulers ho tenen sempre una mica més complicat perquè els contrincants són més forts. És el cas d'en Miquel Ollers i en Francesc Pomar (que fa uns mesos va ascendir a Preferent jugant l'individual) pel primer equip o en Joan Pomar i en Pedro Ramis pel segon. També s'ha de dir que si la temporada passada es varen recuperar dos jugadors que feia molts d'anys que no participaven en competicions, aquesta temporada s'ha confirmat la seva recuperació: d'una banda en Nofre Veny al segon equip i de l'altra en Miquel Bonet, que només ha perdut una partida jugant de primer tauler del tercer equip. El Campos A ha acabat la temporada imposant-se amb un contundent 0-5 al Ponent-Palma i ha sumat 13 punts dels 14 possibles. La pròxima temporada s'haurà de veure amb els millors equips mallorquins a Preferent. Per la seva part, el Campos B, que aquest any jugava a Segona, ha aconseguit el liderat i l'ascens a Primera amb 11 punts. En conjunt, tant un com l'altre han demostrat que els correspon estar un escaló més amunt, amb un joc sòlid i uns resultats que ho diuen tot.

El Campos C, a Tercera, no ha destacat tant, però els seus objectius eren distints i també s'han complert: agafar rodatge de cara a l'any que ve i a altres competicions on també hi prenen part els juve-

— D'esquerra a dreta i de dalt a baix: Damià Verger, Joan Pomar, Guillem Manresa, Miquel Ollers, Nofre Veny, Biel Mestre, Fausto Puerto, Pedro Ramis, Antoni Ballester, Rafel Garcias, Francesc Pomar i Miquel Ramis.

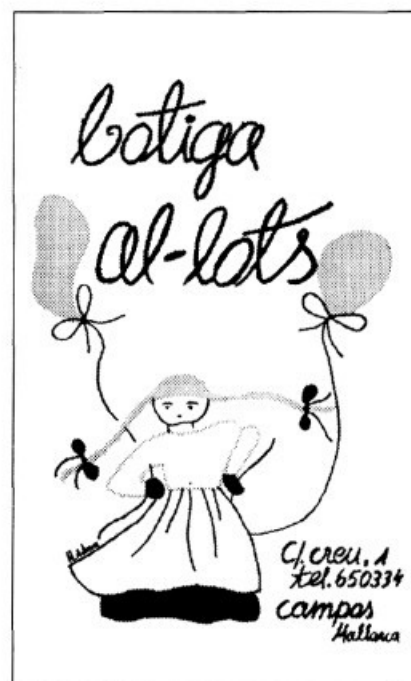
nils d'aquest equip. Amb un total de 3'5 punts dels 9 possibles ha quedat a la part mitjana de la classificació. Aquest resultat no mostra però el fet que s'hagin aconseguit individualment 7 punts més que l'any passat, com tampoc que tots els equips restants siguin superiors en experiència i en edat (el Campos C és l'equip més jove del campionat).

Al Campionat de Mallorca Escolar n'Antoni Bonet i en Bartomeu Rigo han totalitzat 5 punts a les vuit rondes disputades, quedant només a mig punt de poder-se classificar per al Campionat de Balears, i en Pau Julià 4. Aquesta competició es caracteritza per l'elevada participació (uns 70 jugadors hi prenen part) i per l'elevat nivell que mostren alguns d'aquests joves menors de 16 anys. La rivalitat que hi ha per aconseguir una de les dotze primeres places fa que es produeixin moltes taules als llocs capdavanters i així el campió s'ha quedat amb 6'5 punts. Els tres campaners hauran d'esperar una nova oportunitat l'any que ve. En qualsevol cas però, és important veure com han superat el nivell de la passada edició i com estan de cada any més aprop dels millors jugadors.

Per celebrar aquest immillora-

ble final de temporada el Club Foment d'Escacs Campos farà un sopar dia 18 d'abril (lloc per determinar), on de ben segur s'aprofitarà per posar damunt la taula idees noves de cara a l'any que ve o de cara al temps "buit" que queda entre dues temporades. De moment ja s'està pensant en l'organització d'un torneig social per als jugadors d'aquí.

Damià A. Verger

Sa Pesquera

El temps fou molt dolent el dia 22 de febrer quan es celebrava el Campionat de Balears d'embarcació fondejada. La zona designada per la Federació era a l'illa d'Eivissa i comptava amb dues mànegues sortint del port de Sant Antoni.

El club de Campos presentava un equip compost per en Joan Llompart, en Tomeu Salas, en Toni Salas i en Mateu Mascaró.

La novetat d'enguany fou que dins les barques es col·locaren fins a vuit pescadors. La majoria d'ells trobaven que eren massa per pescar dins una barca.

A la primera mànega els nostres pescadors no pogueren superar els tercers i quarts llocs de cada una de les seves barques. A la segona mànega, les coses milloraren per en Tomeu Salas que guanyà a tots els de la seva embarcació col·locant-se 6è a la general i en Joan Llompart es col·locà segon de la seva i a la general l'11.

Aquestes classificacions, juntament amb les dels altres campa-

ners, deixaren el Club Campos el segon classificat per equips a la segona mànega.

La classificació final individual dels vuitanta participants l'encapçalava en Vicente Munar del Club Calvià i els llocs que aconseguiren els pescadors del Campos foren: En Joan Llompart el 14, en Mateu

Mascaró el 27, En Tomeu Salas el 30 i en Toni Salas el 31.

A la classificació final per clubs el Campos quedà el 6è d'un total de vint equips.

El dia vuit de març amb la mar com un mirall tengué lloc la primera prova de la Regularitat de Grumeig. Aquesta prova es va fer a sa Colònia de Sant Jordi. Devuit participants provaren sort durant quatre hores, encara que n'hi va haver que no veren cap escata.

Els més afortunats foren en Joan Oliver que amb trenta peces que pesaven 3975 grams es classificà el primer; el seguia en Toni Lladó que presentà una pescada de 2185 grams i el tercer en Toni Salas amb 1970 grams.

Destacà també una llisa que agafà en Baltasar Font que pesà 810 grams. Aquesta peça serà mala de superar, però, encara queden moltes proves.

Jaume Clar

89

RENAULT

JUAN ARTIGUES, S.L.
Renault Campos
Antelm Obrador, s/n.

Servei de grua permanent
Tels.: 971.02.62 - 971.65.04.00
Tel. Mòbil 908.63.81.99

Lloguer de vehicles
Disposam de vehicles de substitució mentre vostè repara el seu a les nostres instal·lacions a preus molt especials

El Primer tractament
"ACCELERADOR DEL
CREIXEMENT DEL CABELL"
exclusiu d'STEPHAINE POWER

Qubio's
perruquers
Rafel i Pep Luís

Professionals de la Imatge i
problemes Capil·lars. Anàlisi
Gratuïta amb Micro Càmera

Major, 4t C - Tel. 971 65 08 50 Campos

9·DISSNEY. MODA HOME DONA
Major, 23 - Felanitx - Tel. 971 58 07 48

La Pedrera

Ha arribat l'hora de la veritat

Juvenil Lliga Autònoma

Les dues victòries aconseguides han fet possible no només salvar la categoria, sinó que a més s'ha aconseguit un bon 6è lloc a la classificació. Així que l'any que ve es podrà tornar a gaudir veient les promeses campaneres jugar amb el millor de l'illa.

Per acabar la temporada els jugadors campaners disputen una competició, un tant relaxada, anomenada Copa Nacional on han perdut un partit i n'han guanyat un altre.

Resultats Lliga:

Pollença 0 - Campos 2

Campos 1 - Soletat 0

Resultats Copa Nacional:

La Salle B 2 - Campos 0

Campos 3 - BETA 1

Cadets 1ª Regional

Quan manquen 3 partits per acabar s'ha de dir que la permanència segueix essent molt difícil. 5 equips, Escolar, Poblense, Artà, Pollença i Can Picafort, ja han perdut la categoria; l'altre equip que ha de perdre la categoria sortirà de la lluita en què estan ficats el Porto Cristo amb 36 punts, el Campos amb

37 i el Sant Francesc amb 38.

Així que s'ha de demanar un darrer esforç per aconseguir el premi de la permanència que mereixen per la magnífica trajectòria d'aquesta 2ª volta.

Resultats:

Campos 5 - Pollença 0

Sallista 4 - Campos 1

Campos 1 - Manacor 1

Binissalem 2 - Campos 1

Infantil 1ª Regional

Dues victòries molt treballades dins Pollença, i dins el camp de segon classificat Olímpic, han fet que l'equip campaner dugui 8 punts d'avantatge al segon classificat quan només resten 5 partits; i si no passa res d'anormal tornarem tenir un equip campió.

L'1 a 3 aconseguit pels campaners davant dels manacorins de l'Olímpic va deixar ben clar quin era l'equip més fort, amb una nova demostració dels campaners a l'hora d'afrontar un partit molt difícil.

Resultats:

Campos 10 - Beat Ramon Llull 0

SYP

Es necessita
personal per a
carnisseria amb
experiència:
informació a SYP
Campos

Catalina Ginard

Boutique

Carrer Creu, 2
Tel. 971.65.27.36
Tel. Particular: 971.65.20.81
07630 CAMPOS
Illes Balears

✓ Esports

Pollença 1 - Campos 2
Campos 11 - Bunyola 0
Olímpic 1 - Campos 3
Campos 4 - Espanya 1

Aleví

Si bé els resultats aconseguits aquest darrer mes no han estat molt bons s'ha de tenir en compte l'entitat dels rivals als quals s'han enfrontat. Quan manquen 4 partits la classificació s'ha complicat, ara bé salvar la categoria està en les seves mans.

Resultats:

Sallista 2 - Campos 0
Campos 0 - Patronat 1
Pollença 1 - Campos 1
La Salle 4 - Campos 0

Aleví Futbol 7

La regularitat mostrada per aquest equip li ha permès aconseguir un meritori 4t lloc quan només resta un partit per acabar la lliga.

S'ha de destacar l'encert que es va tenir a l'hora de crear aquest equip, ja que molts dels al·lots que han pogut jugar ho haurien tengut molt difícil, per no dir impossible, degut a la gran quantitat de jugadors en edat aleví.

Resultats:

Llosetense 3 - Campos 0
Campos 3 - Consell 3
Colònia 11 - Campos 2

Campos 3 - Llubí 2

Benjamí Futbol 7

Bon final de lliga d'aquest equip que ha resolt els tres darrers partits amb 2 golejades i un espectaculars empat, que permeten afrontar carregats de moral els dos darrers partits.

Resultats:

Campos 0 - Algaida 1
Espanya 9 - Campos 2
Campos 6 - Espanya Atl 0
Campos 10 - Llubí 0
Montuiri 5 - Campos 5

Futbolet iniciació

Extraordinari el final de lliga d'aquest equip, aconseguint guanyar al 1r i al 3r classificats que li han permès aconseguir el 2n lloc que permet disputar el Play Off dels millors.

Aquest Play Off que enfronta als dos primers classificats de cada grup no ha començat massa bé, ja que l'equip campaner ha encaixat dues derrotes.

Resultats Lliga:

Campos 3 - Pius XII 2
Pedro Poveda 0 - Campos 2
Campos 6 - Son Oliva 0

Resultats Play Off:

Sagrat Cor 1 - Campos 0
Campos 1 - Montis-sion 5

Redacció de futbol

ANTIQUÀRIA ONXA

LLIBRES ANTICS - MODERNS
RARS - CURIOSOS - ESGOTATS
EDICIONS ESPECIALS - MAPES
GRAVATS - EX LIBRIS, ETC...

TELÈFON/FAX: 971 64 02 54
APARTAT DE CORREUS, 91
07630 - CAMPOS - MALLORCA

IMPREMTA ROIG

CARRER MAJOR, 13 - TEL. 971 65 06 18 - CAMPOS

Magnífic paper del Kàrate Campaner al Campionat de Balears

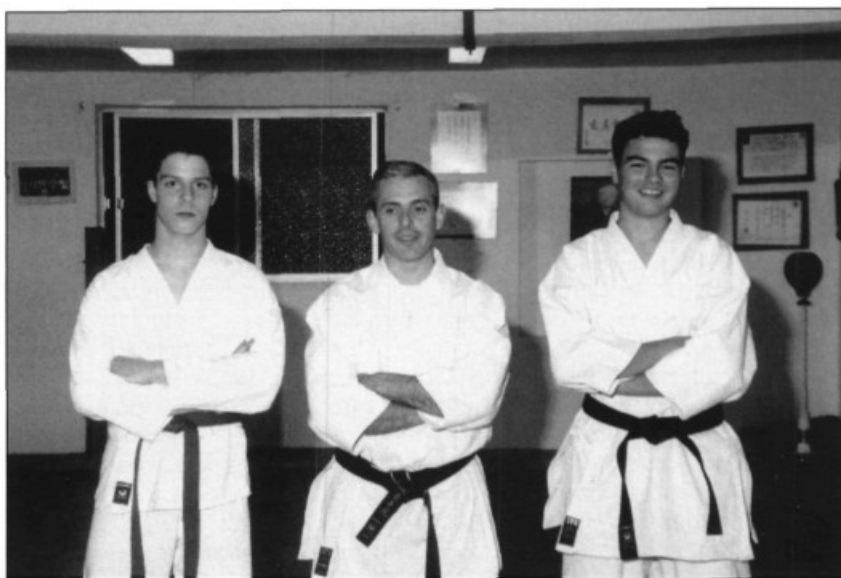
El passat 28 de març al Poliesportiu Germans Escales de Son Gotleu va tenir lloc el Campionat de Balears de Kàrate amb la participació d'esportistes del gimnàs S'Elàstic de Campos.

La participació campanera ha deixat molt content a en Josep del Pozo, l'entrenador, ja que s'han aconseguit uns resultats fantàstics.

Els resultats més destacats han estat el sub-campionat aconseguit per en José Luís Crespo a la categoria sènior i els aconseguits a la categoria júnior on en Miquel Lladó i en Guillem Bonet s'han proclamat Campió i subcampió de Balears respectivament.

Aquests esportistes campaners, juntament amb en Sebastià i en Joan Pizà, entrenen amb la selecció balear per intentar anar al Campionat d'Espanya.

Ja per acabar assenyalar que dins el programa d'actes de la Fira de maig s'ha organitzat una competició per equips on es podrà gaudir d'aquest espectacle.

Redacció d'esports

ESTANC CA'N POMARET

Expendeduria nº 1

C/ Major, 14
Tel.: 971 65 07 46
07630 CAMPOS

40 ANYS AL SEU SERVEI

Felicita tots els lectors i col·laboradors de **RESSÒ**
en l'ocasió de la revista nº 100

Temps mort Moviments salvatges

Els titulars que encapçalen un escrit haurien de tenir la qualitat de resumir la idea principal del mateix i cridar l'atenció del lector. A l'hora d'escriure aquestes retxes no em venia al cap res que pogués resumir el que volia contar així que vaig optar per manllevar aquest títol als *Ja t'ho diré*, amb la intenció de fer un poc de sensacionalisme.

El que són moviments, i ja deixaré de banda el qualificatiu de salvatges, n'hi ha haguts. Els primers que comentaré afecten a la part tècnica tant al bàsquet com al futbol, els altres afecten a la "directiva" del bàsquet.

Pel que fa referència al bàsquet l'entrenadora de l'equip Júnior Femení ha estat substituïda. Pel que respecta a aquest canvi no he pogut xerrar amb na Sebastiana per la qual cosa deix per més envant les meves opinions. Els altres moviments de caire tècnic s'han produït a les banquetes dels equips Juvenil i Cadet de futbol que s'han canviat els entrenadors. La jugada és espectacular, ara bé l'efectivitat s'haurà de veure en acabar la temporada. Un darrer apunt, el Mallorca Cadet ha cedit els campaners Miquel Garcies i Toni Duran a l'equip Cadet de Campos per jugar els darrers partits de la lliga.

Pel que afecta a la "directiva" del bàsquet, en Joan Garau havia presentat la dimissió ja que dona per aca-

bada una etapa en la qual l'objectiu era posar en marxa una secció de bàsquet que semblava condemnada a la desaparició, i troba que ha arribat el moment de fer una feina de cara a la potenciació de la secció i això és una tasca molt diferent a la realitzada fins ara. Com ha quedat la cosa?. Igual, ja que la possibilitat que es produeixin canvis a la directiva del C.E. Campos ha fet aturar aquest moviment a l'espera del que decideixi, ja que, malgrat qualche vegada no ho sembli, tant el futbol com el bàsquet són del mateix club.

Dos apunts per acabar. Primer donar l'enhorabona al Club d'Aeromodelisme Campos per haver aconseguit l'organització del Campionat d'Espanya d'Aeromodelisme, i comentar que per La Sala estan molt contents perquè s'ha aconseguit que els dos clubs col·laborin campaners organitzin una prova junts.

Miquel Oliver Bauzá

93

*Gimnàs
Tothom*

ACTIVITATS TEMPORADA 97 - 98

Aeròbic - Gimnàstica de manteniment
Gimnàstica correctiva
Musculació - Defensa personal (wing - tsun)
Tai-chi chuan - Massatges
Sauna (demanar hora anticipada)

Informació: Gimnàs Tothom
C/ Menorca, s/n
Telèfon: 971.65.28.08

Curs de Wing - Tsun

El passat mes de març es va celebrar al gimnàs Tothom de Campos un curs intensiu de Wing-Tsun. El Wing-Tsun és un art marcial d'origen xinès, revolucionari per la seva estructuració i conceptes, ja que proporciona al practicant una seguretat i efectivitat en un curt termini, sense que sigui molt important la condició física de la persona, ja que té com a base els exercicis de sensibilitat per millorar la capacitat de reacció "Xi-Sao".

Aquestes arts només s'ensenyen a tres centres de les Balears i Campos és un dels pioners. Té un gran número de practicants digirits per l'instructor Jesús Garcia, que va tenir el detall de convidar al màxim exponent del sistema a l'estat espanyol SIFU VICTOR G. SILVAN, d'origen alemany, i el màxim responsable a les Balears S. Lazzaro Garcia, els quals varen delectar als més de trenta participants que pogueren apreciar l'èlit actual d'aquest Art Marcial, si tenim en compte que fins fa poc aquest sistema només s'ensenyava a Alemanya i a alguns cossos policials, degut a la seva contundència.

El curs va ser intensiu, però bastant divertit, mantenint sempre la disciplina i respecte pròpia del mètode tradicional xinès, demostrant als participants el seu interès i vàlua, la qual els va dur a l'obtenció dels graus i certificats oficial després de superar la prova establida que anava des del 1r Grau al 6è.

Per últim agrair al gimnàs Tothom per la seva col·laboració cedint desinteressadament les seves instal·lacions, així com per la seva lluita diària en pro del Wing Tsun.

Departament de premsa O. E. W. T.

El Club d'Aeromodelisme Campos organitzarà el campionat d'Espanya d'Acrobacia

Volem posar en coneixement de tots els aficionats de l'aeromodelisme, i de tothom en general, que els propers dies 10, 11 i 12 d'octubre es celebrarà a Campos el Campionat d'Espanya d'Acrobacia F3A i F3B (B) organitzat pel Club d'Aeromodelisme campos a les seves instal·lacions d'ES VINYET VELL.

En aquest campionat hi podran participar tots els esportistes amb llicència que hagin aconseguit tots els requisits d'inscripció.

Aquest event té una gran importància per tots els aficionats, i en particular pel Club d'Aeromodelisme Campos, ja que suposa el reconeixement als esforços i a la cooperació dels individus que el formen.

De manera que si el temps ens acompanya podrem donar a aquests campionats d'aeromodelisme tot el realçament que es mereixen.

No hi falteu!

F. Miró

LA NOSTRA PORTADA

La portada del n° 100 és del pintor Horacio Sapere i du per títol "Cadira per Damià Huguet". Des de Ressò donam la nostra gratitud a tan important pintor.

Gràcies a tots el que han fet possible el n° 100 de Ressò: col·laboradors, anunciants, lectors i també als que han donat suport econòmic per fer els actes festius que envoltaran la presentació del n° 100 com són l'Ajuntament de Campos, i molt especialment Sa Nostra.

RESSÒ

Revista mensual

ANY 11

Abril 1998 • N.º 100

Edita: Obra Cultural Balear de Campos

Informació i Correspondència:

Apartat de Correus Núm. 40 - CAMPOS

Fax.: 971 - 65.02.02

Coordinadors:

Montserrat Alcaraz

Pere Ollers

Antònia Sitjar

Esteve Tomàs

Coordinador Esports:

Miquel Oliver Bauçà

Coordinadora Publicitat:

Carme Llaneras • Tel. 65.21.32

COL·LABORADORS:

Miquel Adrover i Monserrat

Joan Adrover i Mascaró

Miquel Oliver Bauçà

Margalida Ballester

Guillem R. Caldentey

Sebastià Covas

Joan Juan Pons

Josep Lladó

Jaume Lladó

Gori Mas

Guillem Burguera

Antònia Serra

Damià Andreu Verger

Núria Vives

Sebastià Moranta

Guillem Mas i Forteza

Apol·lònia Vanrell

Maria Barón

Arnau Perelló

Francesc Miró

Josep Antoni Sala

Margalida Martorell

Francesc Blasco

Pere Adrover

Francesc Mas

Guillem Mas i Ferrari

Damià Prohens

Bàrbara Monserrat

Francesca Ballester

Francesca Mas

Miquel Àngel Aguiló

Antoni Ginard

Jaume Clar

Miquel Roig Adrover

Joan Lladonet

Francisca Oliver

Subscripció: 2.750 Ptes. anuals

Preu d'aquest exemplar:

475 Ptes. I.V.A. (Inclòs)

Dipòsit legal: PM.951-1988

Maquetatge i Impressió:

A ADROVER - CAMPOS
Tel. 65.02.02

Pastisseria

Ca'n Lluís

Cassa fundada

l'any 1840

Plaça Major, 18 - Tel. 971.65.06.27
07630 CAMPOS
Illes Balears

CELLER
Ca'n
TONI

*El primer establiment
de Mallorca amb un
sistema revolucionari
de preparar la carn
al "grill"*

Oest, 8 • Tel. 65.27.54 • CAMPOS

MODA /// LLIURE

**Roba per a home i dona
Secció infantil**

*Vos donam a conèixer les
noves col·leccions de
primavera i estiu.*

Vos esperam

Carrer Santanyí, 51
Telèfon 971.65.24.44 07630 CAMPOS

PIGUEONS

**PERRUQUER
ESTILISTA - UNISEX**

C/ Aigua, 17
Tel. 16 01 36
07630 CAMPOS

Lucia Ginard
Esteticista Diplomada

Informam que posam a la seva
disposició els gabinets d'estètica
i tractaments capil·lars

- * Depilacions (Elèctrica, a la Cera i Freda)
- * Tractaments Facials (Rehidratació, Àcid)
- * Tractaments Corporals (Reductors, Anticel·lulítics,
Gimnàstica Passiva, etc...)
- * Tintes i Permanents de Pipelles
- * Massatges, Manicures, Pedicures, Maquillatges

ANÀLISI DEL CABELL
Tractaments Capil·lars Personalitzats

Alopecies - Descamacions - Caspes - Picors
Debilitat Capil·lar - Caigudes

**Experiència
i Tecnologia**

**impremta
ADROVER**

Antelm Obrador, 2 • 07630 CAMPOS • Tel. i Fax 971.65.02.02